

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017-2020 AKTUALIZACJA

ZLECENIODAWCA:

Miasto Szczyrk
ul. Beskidzka 4, 34-370 Szczyrk
tel.: 33 829 9500, faks: 33 817 87 63
mail: sekretariat@szczyrk.pl; www.szczyrk.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING
ul. Golezowska 16/125, 43-300 Bielsko-Biała
tel.: 33 486 53 53, faks: 33 486 54 54, kom. 513 100 869
mail: biuro@eko-team.com.pl; www.eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak

Sebastian Kulikowski

OSOBY I INSTYTUCJE WSPÓŁPRACUJĄCE I UDZIELAJĄCE INFORMACJI PRZY OPRACOWANIU NINIEJSZEGO DOKUMENTU:

1. Anna Moroń, Tomasz Laszczak - Urząd Miejski w Szczyrku,
2. Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku - Białej,
3. Górnośląska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. w Zabrze,
4. Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA – Górnośląski Oddział Obrotu Gazem w Zabrze,
5. Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ – SYSTEM S.A,
6. Tauron Dystrybucja S.A. Tauron Dystrybucja S.A. Oddział Dystrybucji Bielsko - Biała Rejon Dystrybucji Bielsko – Biała,
7. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bielsku – Białej,
8. Starostwo Powiatowe w Bielsku - Białej,

Zdjęcie na okładce: pochodzi z galerii fotografii zamieszczonej na stronie internetowej Miasta Szczyrk www.szczyrk.pl

SPIS TREŚCI

1	WSTĘP	7
1.1	PODSTAWA OPRACOWANIA	7
1.2	METODOLOGIA OPRACOWANIA, ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU I JEGO PODSTAWY PRAWNE	7
2	UWARUNKOWANIE ZEWNĘTRZNE	9
2.1	POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA	9
2.2	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO DO ROKU 2013 WRAZ Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2018	9
2.3	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU BIELSKIEGO	11
2.4	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK	13
3	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY SZCZYRK	14
3.1	POŁOŻENIE	14
3.2	UKSZTAŁTOWANIE TERENU I BUDOWA GEOLOGICZNA	14
3.3	KLIMAT	15
3.4	OTOCZENIE SPOŁECZNO GOSPODARCZE	15
3.5	TURYSTYKA I REKREACJA	18
4	OCENA REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	19
4.1	OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	19
4.2	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA W TYM OCHRONA PRZECIW POWODZIOWA	21
4.3	OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO W TYM OCHRONA LASÓW	22
4.4	OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	23
4.5	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB	23
4.6	OCHRONA PRZED HAŁASEM	23
4.7	OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI WRAZ ICH MONITORINGIEM	23
4.8	TURYSTYKA I EDUKACJA EKOLOGICZNA	23
4.9	PODSUMOWANIE	24
5	OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA	26
5.1	OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	26
5.1.2	System elektroenergetyczny	28
5.1.3	System ciepłowniczy	30
5.1.4	System gazowniczy	31
5.1.5	Emisja niska	33
5.1.5	Komunikacyjne źródła zanieczyszczeń	33
5.1.6	Bilans emisji zanieczyszczeń do powietrza	34
5.2	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA W TYM OCHRONA PRZECIW POWODZIOWA	36
5.2.1	WODY POWIERZCHNIOWE	36
5.2.2	Główne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych	41
5.2.3	Zaopatrzenie w wodę	41
5.2.4	Odprowadzanie ścieków	42
5.2.5	Odprowadzanie wód opadowych	43
5.2.6	Ochrona przeciwpowodziowa	43
5.3	OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO WRAZ Z OCHRONĄ LASÓW	48
5.3.1	Charakterystyczne elementy przyrody ożywionej w strukturze przestrzennej zagospodarowania terenu miasta	48
5.4.2	Siedliska przyrodnicze	50

5.4.4	Ochrona gatunkowa flory i fauny.....	51
5.4.5	Formy ochrony przyrody.....	52
5.4.6	Zieleń urządzona	55
5.4.7	Ochrona lasów.....	55
5.4	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB.....	56
5.4.1	Użytkowanie terenu gminy.....	56
5.6.3	Owca Plus.....	57
5.4.2	Działania doradcze dla rolników.....	58
5.4.3	Zagrożenia dla czystości powierzchni ziemi.....	58
5.5	OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH.....	59
5.5.1	Surowce mineralne Szczyrku.....	59
5.5.2	Osuwiska.....	60
5.6	OCHRONA PRZED HAŁASEM	60
5.6.1	Hałas przemysłowy	60
5.6.2	Hałas drogowy.....	62
5.6.3	Hałas niezorganizowany	63
5.7	OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI WRAZ ICH MONITORINGIEM	63
5.8	ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII	65
5.8.1	Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji	66
5.8.2	Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych	67
5.9	SUBSTANCJE CHEMICZNE W ŚRODOWISKU I POWAŻNE AWARIE	69
5.10	EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	70
6	PRIORYTETY EKOLOGICZNE, CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA	72
7	PLAN OPERACYJNY	76
8	ZAGADNIENIA SYSTEMOWE	83
8.1	MECHANIZMY PRAWNE.....	83
8.2	DOSTĘP DO INFORMACJI, UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA	83
8.3	SYSTEM ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO NA OBSZARZE GMINY SZCZYRK	84
8.4	MONITORING ŚRODOWISKA.....	86
9	ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI „PROGRAMU...”	88
9.1	ANALIZA ŹRÓDEŁ PREFERENCYJNEGO WSPARCIA FINANSOWEGO PRZEDSIĘWZIĘĆ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA	88
9.1.1	Krajowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.....	88
9.1.2	Ogólnopolskie Programy Operacyjne – dysponujące środkami UE w okresie programowania 2007-2013	90
9.1.3	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	91
9.1.4	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.....	91
9.2	NAKŁADY NA REALIZACJĘ ZADAŃ „PROGRAMU...” I PROPONOWANE ŹRÓDŁA ICH FINANSOWANIA	92
10	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	95

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1 LOKALIZACJA GMINY MIEJSKIEJ SZCZYRK NA TLE POWIATU BIELSKIEGO I WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	14
RYSUNEK 2 STRUKTURA ZALUDNIENIA GMINY MIEJSKIEJ SZCZYRK NA PRZESTRZENI OSTATNICH LAT	15
RYSUNEK 3 ILOŚĆ URODZEŃ, ZGONÓW I PRZYROST NATURALNY NA TERENIE SZCZYRKU W LATACH 2005-2011.....	16
RYSUNEK 4 SALDO MIGRACJI NA OBSZARZE SZCZYRKU NA PRZESTRZENI LAT 2005 - 2011	16
RYSUNEK 5 ZMIANY W ILOŚCI PODMIOTÓW W SYSTEMIE REGON NA TERENIE GMINY SZCZYRK	17
RYSUNEK 6 CAŁKOWITE KOSZTY PONIESIONE NA INWESTYCJE POPRAWIAJĄCE JAKOŚĆ POWIETRZA NA TERENIE GMINY SZCZYRK	25
RYSUNEK 6 UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH GRUP ODBIORCÓW W ZAPOTRZEBOWANIU NA MOC CIEPLNĄ W 2010 ROKU.....	30
RYSUNEK 7 STRUKTURA ZUŻYCIA PALIW I ENERGII NA CELE GRZEWcze (OGRZEWANIE POMIESZCZEŃ, C.W.U., CELE BYTOWE) ..	30
RYSUNEK 9 LOKALIZACJA RZEKI ŻYLICY W OKOLICACH SZCZYRKU.....	37
RYSUNEK 10 OBSZAR BEZPOŚREDNIEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ NA TERENIE GMINY SZCZYRK	37
RYSUNEK 11 LOKALIZACJA GZWP 348 BESKID ŚLĄSKI	40
RYSUNEK 12 ROZKŁAD WSKAŹNIKA ZAGROŻENIA NIŻÓWKĄ W CZERWCU 2012. NA OBSZARZE RZGW KRAKÓW.....	46
RYSUNEK 13 PODZIAŁ GEOBOTANICZNY OBSZARU GMINY SZCZYRK	49
RYSUNEK 14 POTENCJALNA ROŚLINNOŚĆ NATURALNA NA TERENIE SZCZYRKU.....	50
RYSUNEK 15 ROZMIESZCZENIE PARKU KRAJOBRAZOWEGO BESKID ŚLĄSKI	53
RYSUNEK 16 LOKALIZACJA OBSZARU NATURA 2000 „BESKID ŚLĄSKI”	54
RYSUNEK 17 LOKALIZACJA PUNKTÓW POMIAROWYCH EMISJI HAŁASU KOMUNIKACYJNEGO NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W LATACH 2000-2011	62
RYSUNEK 13 LOKALIZACJA PUNKTÓW POMIAROWYCH PROMIENIOWANIE NIEJONIZUJĄCEGO ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W 2010 ROKU	65
RYSUNEK 9 UDZIAŁ ZADAŃ WG KRYTERIUM ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA POKRYCIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH W OGÓLNYCH WYDATKACH ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	93
RYSUNEK 10 STRUKTURA WYDATKÓW NA WYBRANYCH KIERUNKACH NA TLE POZOSTAŁYCH ZADAŃ OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	94

SPIS TABEL

TABELA 1 GŁÓWNE RODZAJE PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH I ICH ILOŚCI	17
TABELA 2 LISTA PROJEKTÓW INWESTYCYJNYCH TAURON DYSTRYBUCCJA S.A. ZWIĄZANA Z PRZYŁĄCZENIEM NOWYCH ODBIORCÓW ORAZ Z MODERNIZACJĄ I ODTWORZENIEM MAJĄTKU NA TERENIE GMINY SZCZYRK (NA LATA 2012-2015)	29
TABELA 3 DŁUGOŚĆ CZYNNYCH GAZOCIĄGÓW BEZ PRZYŁĄCZY NA TERENIE GMINY SZCZYRK W LATACH 2001-2010.....	31
TABELA 4 ILOŚĆ CZYNNYCH PRZYŁĄCZY GAZOWYCH NA TERENIE GMINY SZCZYRK W LATACH 2001-2010	32
TABELA 5 ZUŻYCIE GAZU PRZEZ ODBIORCÓW GAZU ZIEMNEGO W POSZCZEGÓLNYCH GRUPACH ODBIORCÓW W GMINIE SZCZYRK W LATACH 2003 - 2010 ROKU.....	32
TABELA 6 SZACUNKOWA EMISJA SUBSTANCJI SZKODLIWYCH DO ATMOSFERY NA TERENIE GMINY SZCZYRK ZE SPALANIA PALIW DO CELÓW GRZEWczyCH W 2010 ROKU (EMISJA NISKA)	33
TABELA 7 ROCZNA EMISJA SUBSTANCJI SZKODLIWYCH DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE SZCZYRKU W 2011 ROKU (KG).....	34
TABELA 8 ZESTAWIENIE ZBIORCZE EMISJI SUBSTANCJI DO ATMOSFERY Z POSZCZEGÓLNYCH ŹRÓDEŁ EMISJI NA TERENIE GMINY SZCZYRK.....	36
TABELA 9 STAN CZYSTOŚCI RZEKI ŻYLICY W PUNKTACH SIECI MONITORINGU REGIONALNEGO.....	38
TABELA 10 GŁÓWNY ZBIORNIK WÓD PODZIEMNYCH (GZWP) - CHARAKTERYSTYKA	39
TABELA 11 JAKOŚĆ WODY PODZIEMNEJ W REJONIE GZWP NR 348	41
TABELA 12 BILANS ILOŚCI ŚCIEKÓW DOPŁYWAJĄCYCH DO OCZYSZCZALNI W KOMOROWICACH	42
TABELA 13 POMNIKI PRZYRODY WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY SZCZYRK	52

TABELA 14 PROPOZYCJE UŻYTKÓW EKOLOGICZNYCH (OBIEKTY ZAPROPONOWANE W „STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO M. SZCZYRK”).....	55
TABELA 15 POTENCJALNY OBSZAR WYPASU NA TERENIE GMINY SZCZYRK	57
TABELA 16 ZBIORCZE ZESTAWIENIE WYDATKÓW NA REALIZACJĘ PRZEDSIĘWZIĘĆ W POSZCZEGÓLNYCH KIERUNKACH OCHRONY ŚRODOWISKA	93

1 Wstęp

1.1 Podstawa opracowania

Podstawą opracowania jest umowa zawarta w dniu 22 listopada 2012 roku między Eko – Team Consulting z Bielska Białej, a Burmistrzem Miasta Szczyrk na wykonanie pracy pt.: „Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska wraz z prognozą oddziaływania na środowisko postanowień projektów w/w dokumentu”.

Program powstał w oparciu o dane pochodzące z licznych źródeł są to między innymi dokumentacje strategiczne i planistyczne opracowane we wcześniejszym czasie przez Gminę Szczyrk, a także Powiat Bielski i Województwo Śląskie. Źródłem danych zamieszczonych w niniejszej aktualizacji są również dane zebrane samodzielnie przez autorów opracowania od administratorów uzbrojenia na obszarze gminy firm zajmujących się obsługą gminy, a także jednostek nadzorujących gminę Szczyrk. Cennymi materiałami okazały się także materiały konferencyjne czy literatura specjalistyczna branżowa.

1.2 Metodologia opracowania, zawartość dokumentu i jego podstawy prawne

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 został opracowany zgodnie z zapisami ustawowymi Prawa Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. nr 25, po. 150 z późn. zm.) jako narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w gminie. Realizacja postanowień „Programu...” powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego, oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. nr 25, po. 150) w Dziale III art. 17 wprowadza obowiązek opracowania programów ochrony środowiska na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Program ochrony środowiska powinien uwzględniać elementy określone w art. 14 wynikające z polityki ekologicznej państwa takie jak:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno ekonomiczne i środki finansowe.

Nawiązując do układu i zawartości Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 niniejsze opracowanie poruszało będzie takie zagadnienia jak:

1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
2. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
3. Dalsza poprawa, jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Niniejsze opracowanie zawiera między innymi takie elementy jak:

- OCENA REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA,
- OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA
 - Ochrona powietrza atmosferycznego (w tym: emisja przemysłowa, urządzenia ochrony powietrza w zakładach, niska emisja, stan sanitarny powietrza, monitoring jakości powietrza),

- Gospodarka wodno – ściekowa (w tym: wody powierzchniowe, sieć hydrograficzna, stan czystości rzek, monitoring wód powierzchniowych i podziemnych, gospodarka wodno – ściekowa i oczyszczalnie ścieków oraz ochrona przed powodzią),
 - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego (w tym: parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, obszary natura 2000, lasy oraz inne cenne walory przyrodnicze miasta),
 - Ochrona powierzchni ziemi i gleb (w tym: stan powierzchni ziemi i gleb oraz monitoring gleb),
 - Ochrona zasobów (w tym: uwarunkowania gospodarki kopalinami oraz zasoby surowców kopalin),
 - Ochrona przed hałasem (w tym: hałas drogowy, kolejowy, przemysłowy oraz monitoring hałasu),
 - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem,
 - Zrównoważone wykorzystanie materiałów i energii,
 - Rozwój edukacji ekologicznej.
- PRIORYTETY EKOLOGICZNE, CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA
 - PLAN OPERACYJNY
 - ZAGADNIENIA SYSTEMOWE
 - ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU
 - STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.

2 Uwarunkowanie zewnętrzne

2.1 Polityka ekologiczna państwa

„Polityka ekologiczna na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” jest drugim z rzędu tego rodzaju dokumentem strategicznym wymaganymi ustawą – Prawo ochrony środowiska.

Zasady realizacji Polityki Ekologicznej Państwa zostały przyjęte, jako podstawa realizacji opracowania niniejszego dokumentu, jakim jest aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla gminy Szczyrk na lata 2013-2016 z perspektywa na lata 2017-2020”.

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska.

Nadrzędną wartością w polityce ekologicznej państwa jest człowiek, co oznacza, że zdrowie społeczeństwa, komfort środowiska, w którym żyją i pracują ludzie, życie obywatela są głównym kryterium realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu. Polityka ekologiczna państwa ma służyć zaspokojeniu rosnących potrzeb człowieka.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, którego istotą jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

2.2 Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2013 wraz z perspektywą do roku 2018

W 2010 roku został opracowany „Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z perspektywą do roku 2018” zaproponowano w nim cele zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

Powietrze atmosferyczne (P)

Cel długoterminowy do roku 2018: Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł

- P 1. Stworzenie, przyjęcie i realizacja Programów służących ochronie powietrza oraz ich aktualizacja, a także koordynowanie ich skuteczności
- P 2. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych
- P 3. Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- P 4. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza

Zasoby wodne (W)

Cel długoterminowy do roku 2018: Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- W 1. Stworzenie zintegrowanego systemu zarządzania gospodarką wodną na obszarze województwa śląskiego
- W 2. Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej oraz ochrona jej ujęć
- W 3. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych
- W 4. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi
- W 5. Zwiększenie retencji w zlewniach oraz zapobieganie skutkom wezbrań powodziowych
- W 6. Odtworzenie ciągłości ekologicznej rzek, ochrona naturalnych dolin rzecznych oraz renaturalizacja rzek

Gospodarka odpadami (GO)

Cel długoterminowy do roku 2018: Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- O.1 Wzmocnienie zarządzania, monitoringu i optymalizacja systemu gospodarki odpadami
- O.2 Wdrożenie właściwego systemu gospodarki odpadami w województwie śląskim opartego na regionalnym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi proponowanym w APGO WŚ
- O.3 Minimalizacja wytworzonych odpadów oraz sukcesywne zwiększanie udziału odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne poddawanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem

Ochrona Przyrody (OP)

Cel długoterminowy do roku 2018: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności

Cele krótkoterminowe do roku 2013

- OP.1 Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa
- OP.2 Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody
- OP.3 Zachowanie lub odtworzenie właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk

Tereny przemysłowe (TP)

Cel długoterminowy do roku 2018: Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi

Cel krótkoterminowy do roku 2013

- TP.1. Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych

Hałas (H)

Cel długoterminowy do roku 2018: Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców województwa śląskiego i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- H.1. Monitoring narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas
- H.2. Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców

Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące (PR)

Cel długoterminowy do roku 2018: Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Cel krótkoterminowy do roku 2013:

- PR.1. Minimalizacja emisji promieniowania niejonizującego do środowiska

Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych (PPAP)

Cel długoterminowy do roku 2018: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- PPAP.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii
- PPAP.2 Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych
- PPAP.3 Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych

Zasoby Naturalne (ZN)

Cel długoterminowy do roku 2018: Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- ZN.1 Sporządzenie i ciągła aktualizacja bilansu popyt-podaż surowców naturalnych województwa śląskiego
- ZN.2 Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona przed zainwestowaniem uniemożliwiających ich eksploatację

Gleby użytkowane rolniczo (GL)

Cel długoterminowy do roku 2018: Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- GL.1 Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych
- GL 2. Ochrona gleb przed erozją wodną i wietrzną
- GL 3. Przeciwdziałanie degradacji gleb przez czynniki antropogeniczne.

2.3 Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego

W „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Bielskiego” zaproponowano cele nadrzędne i cele szczegółowe zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

- GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

Cel nadrzędny: Przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych oraz zmniejszenie strat i zapewnienie wysokiej, jakości wody do picia

Cele szczegółowe:

- Wymiana wodociągów z rur stalowych, azbestocementowych i żeliwnych
- Rozbudowa sieci wodociągowej
- Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Powiatu o łącznej długości L=1080km
- Budowa oczyszczalni ścieków
- Budowa oczyszczalni przydomowych na terenach zabudowy rozproszonej
- Budowa kanalizacji deszczowej wraz z podczyszczalniami wód deszczowych
- Rozpoznanie problemu starych studni kopanych – ewidencja i zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem
- Rozpoznanie potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego
- Budowa zbiorników wodnych
- Ochrona, restytucja i właściwe kształtowanie pasów roślinności wzdłuż brzegów cieków wodnych
- Edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody
- Propagowanie tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne

- GOSPODARKA ODPADAMI

Cel nadrzędny: Ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko

Cele szczegółowe:

- Objęcie wszystkich mieszkańców Powiatu zorganizowaną zbiórką odpadów użytkowych
- Organizacja i rozwijanie systemu zbierania odpadów niebezpiecznych wydzielanych ze strumienia odpadów komunalnych
- Likwidacja i rekultywacja dzikich składowisk odpadów
- Budowa indywidualnych systemów utylizacji odpadów organicznych i systemu zbiórki biomasy
- Budowa zakładu segregacji odpadów oraz termicznego przetwarzania odpadów

- OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB

Cel nadrzędny: Poprawa, jakości środowiska pod względem ochrony powierzchni Ziemi i gleb, w tym zwiększenie atrakcyjności powiatu

Cele szczegółowe:

- Zapobieganie degradacji i erozji gleb
- Okresowa kontrola pH i zawartości metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo
- Rekultywacja terenów zdegradowanych

- Wprowadzenie do produkcji upraw energetycznych
 - Coroczna aktualizacja rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów, jakości gleby
 - Poprawa infrastruktury technicznej gospodarstw
 - Edukacja ekologiczna
- OCHRONA POWIETRZA
Cel nadrzędny: Ochrona środowiska i zasobów naturalnych
Cele szczegółowe:
 - Poprawa, jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji niezorganizowanej (obszarowej)
 - Poprawa, jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł liniowych i powierzchniowych (transport)
 - Poprawa, jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zorganizowanej
- OCHRONA PRZED HAŁASEM
Cel nadrzędny: Zapewnienie ludności atrakcyjnego miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku poprzez poprawę komfortu akustycznego środowiska
Cele szczegółowe:
 - Ograniczenie hałasu komunikacyjnego
 - Tworzenie terenów wolnych od ponadnormatywnych oddziaływań akustycznych związanych z przemysłem i komunikacją
- OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM
Cel nadrzędny: Kontrola i ograniczenie emisji ponadnormatywnego niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska
Cele szczegółowe:
 - Rozeznanie ponadnormatywnego oddziaływania pól elektromagnetycznych
 - Ograniczenie emisji ponadnormatywnego elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego do środowiska
- OCHRONA PRZYRODY
Cel nadrzędny: Ochrona różnorodności biologicznej środowiska przyrodniczego Powiatu, jako elementu zwiększenia jego atrakcyjności
Cele szczegółowe:
 - Utworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh) Powiatu
 - Realizacja ochrony czynnej w obszarach przyrodniczo cennych
 - Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa
 - Poprawa kondycji zdrowotno-sanitarnej lasów
- EDUKACJA EKOLOGICZNA
Cel nadrzędny: Wzrost wykształcenia mieszkańców w zakresie ekologii oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych
Cele szczegółowe:
 - Edukacja ekologiczna nauczycieli
 - Tworzenie ośrodków edukacji ekologicznej
 - Realizacja programu edukacji ekologicznej dla szkół podstawowych i gimnazjów
 - Tworzenie kół ekologicznych

- Organizacja wystaw proekologicznych
- Promocja gospodarstw ekologicznych
- Szkolenia i pokazy praktyczne dla rolników i działkowców w zakresie gospodarki ekologicznej

W 2008 roku Powiat Bielski zlecił opracowanie Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego. Ze względu na przedłużającą się procedurę opiniowania Powiat Bielski został objęty ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227), obowiązujących od dnia 15 listopada 2008 roku. Na podstawie wyżej wymienionej ustawy Powiat Bielski opracowujący projekt aktualizacji programu ochrony środowiska dla powiatu ma obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko. Aktualnie prognoza jest w trakcie opracowywania.

2.4 Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczyrk

Aktualnie obowiązującym Programem Ochrony Środowiska Gminy Szczyrk jest opracowany w 2004 roku i przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej w Szczyрку Nr XXVII/167/2004 dnia 29 grudnia 2004 roku Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczyrk.

Niniejsza aktualizacja POŚ jest drugą z kolei aktualizacją opracowania wykonanego w 2004 roku. Pierwsza aktualizacja POŚ opracowana została w 2008 roku zakładała w latach 2008-2012 realizację ośmiu celów strategicznych oraz w ich ramach kierunków działań i zadań ekologicznych.

Główne cele wymienione do realizacji w latach 2008-2012 to:

- **Cel I:** Przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych oraz zapewnienie mieszkańcom wody o wysokiej jakości
- **Cel II:** Minimalizacja zagrożeń spowodowanych klęskami powodzi,
- **Cel III:** Poprawa jakości powietrza oraz obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu
- **Cel IV:** Zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska
- **Cel V:** Ochrona różnorodności biologicznej Gminy
- **Cel VI:** Rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej Gminy,
- **Cel VII:** Poprawa jakości środowiska pod względem ziemi i gleb, w tym zwiększenie atrakcyjności Gminy,
- **Cel VIII:** Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.

Opracowanie to zawierało szereg uaktualnionych danych na temat gminy Szczyrk i aktualizację informacji zawartych w opracowaniu z 2004 roku. Niemniej jednak Program ten nie został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej.

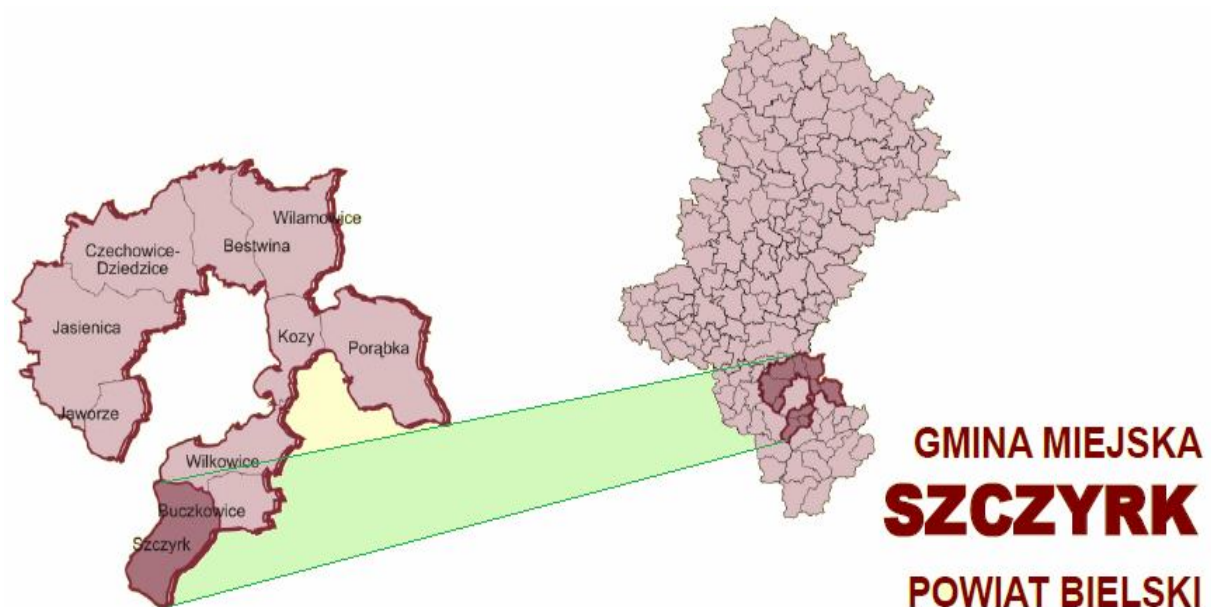
3 Ogólna charakterystyka gminy Szczyrk

3.1 Położenie

Gmina Szczyrk położona jest w województwie śląskim, w południowej części powiatu bielskiego. Zajmuje powierzchnię ponad 39 km².

Obszar gminy graniczy:

- od południa z gminą Wiśla (powiat cieszyński),
- od wschodu z gminami: Buczkowice (powiat bielski) i Lipowa (powiat żywiecki),
- od północy z gminą Wilkowice (powiat bielski) oraz miastem Bielsko-Biała,
- od zachodu z gminą Brenna (powiat cieszyński).

Rysunek 1 Lokalizacja gminy miejskiej Szczyrk na tle powiatu bielskiego i województwa śląskiego

Źródło: www.stat.gov.pl, 2012

Gmina miejska Szczyrk składa się tylko z miasta Szczyrk, nie posiada sołectw, ani przysiółków.

Przez Szczyrk przebiega droga wojewódzka nr 942 relacji Bielsko-Biała – Szczyrk - Wiśla, a także droga powiatowa (ul. Graniczna) relacji Buczkowice-Szczyrk. Transport publiczny osób zapewniają: PKS w Bielsku-Białej i przewoźnicy prywatni.

Gmina Szczyrk ma połączenie z dwoma portami lotniczymi: Kraków - Balice (ok.120 km) oraz Katowice - Pyrzowice (ok. 100 km).

3.2 Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna

Obszar Gminy Szczyrk charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu.

Pod względem geograficznym Szczyrk leży w północno-wschodniej części Beskidu Śląskiego. Gmina zajmuje górny odcinek doliny Żylicy od Skalitego i Magury, aż po Przełęcz Salmopolską. Nachylenie zboczy nierzadko przekracza 10%, lokalnie spotyka się urwiska. Na obszarze tym występują głęboko wcięte erozyjne doliny rzek i strumieni.

W Gminie Szczyrk, zgodnie z bonitacyjną klasyfikacją gleb, przeważają grunty orne klasy V i VI. Są to gleby słabe, mało żyzne i słabo urodzajne. Wśród użytków zielonych przeważają grunty IV i V klasy. Klasy te obejmują trwałe użytki zielone na glebach mineralnych i mułowo-torfowych oraz użytki zielone na glebach słabo próchnicznych i torfowych mocno zdegradowanych (zmurszałych).

Największy obszar zajmują gleby brunatne kwaśne, gliniaste i gleby pyłowe. Na najwyższych wzniesieniach w tym rejonie występują gleby szkieletowe typowe dla stadium początkowego procesu glebotwórczego.

3.3 Klimat

Średnia temperatura roczna powietrza wynosi ok. 7,1°C. Średnia temperatura miesiąca stycznia wynosi – 1,8°C, a średnia miesiąca lipca 17,3°C. Temperatura powyżej 25°C występuje przez około 25 dni w roku. Okres trwania zimy, tj. średnia liczba dni ze średnią temperaturą dobową poniżej 0°C wynosi dla Szczyrku 150 dni (Atlas województwa bielskiego – klimat, 1981).

Średnie roczne i średnie miesięczne temperatury powietrza są wyższe na wierzchołkach i stokach niż w dnach dolin. Przyczynę tego należy upatrywać w tworzeniu się zastoisk chłodu w dniach dolin i w częstym występowaniu inwestycji temperatury powietrza.

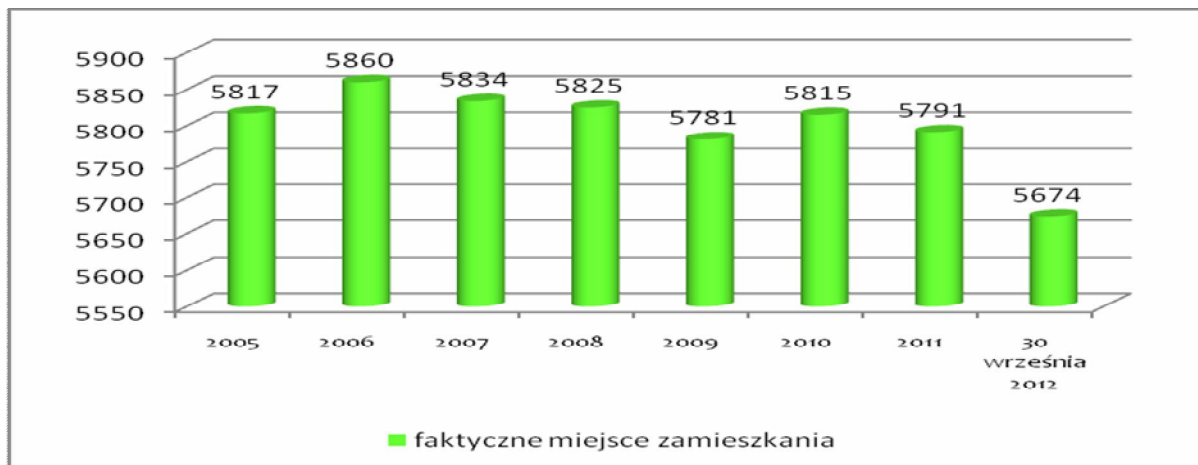
Dla Szczyrku roczna suma opadów wynosi około 1200 mm. Najwięcej ulew i deszczy nawałnych przypada na miesiące letnie.

Średnia roczna liczba dni z pokrywą śnieżną zależy zarówno od wilgotności powietrza, jak też od stanu termicznego atmosfery. W najniższych punktach wysokościowych Szczyrku pokrywa śnieżna utrzymuje się przez ok. 90-160 dni w roku. Ze względu na ekspozycję terenu względem wiatrów opadonośnych, zjawisko zaniku pokrywy śnieżnej przebiega wcześniej na formach wypukłych niż w formach wklęsłych.

Górski charakter Szczyrku powoduje występowanie specyficznych zjawisk meteorologicznych. Jednym z nich jest stosunkowo częste występowanie tak zwanych porywów wiatrów czyli nagłych wzrostów jego prędkości przewyższający co najmniej o 5 m/s średnią prędkość wiatru i trwający nie dłużej niż 2 minuty.

3.4 Otoczenie społeczno gospodarcze

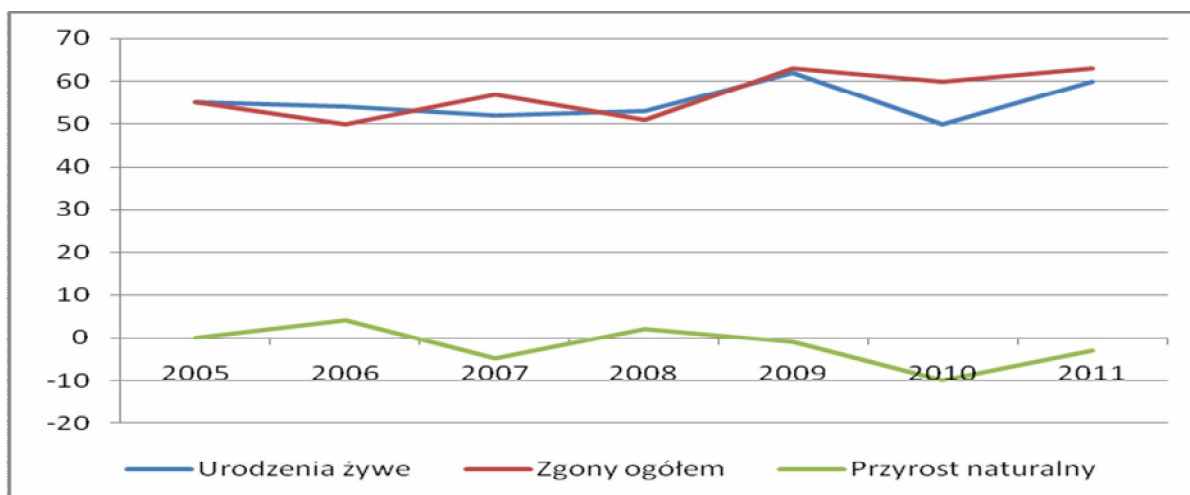
Według danych Urzędu Miejskiego w Szczyrku na dzień 31 września 2012 roku gminę Szczyrk zamieszkiwało 5.674 mieszkańców. Przeciętna gęstość zaludnienia w skali gminy wynosi 145osób/km². Struktura zaludnienia gminy w ostatnich latach kształtowała się na poziomie jak przedstawiono na wykresie poniżej.

Rysunek 2 Struktura zaludnienia gminy miejskiej Szczyrk na przestrzeni ostatnich lat

Źródło: Ewidencja Ludności Urząd Miejski w Szczyrku, 2012

Według danych statystycznych liczba ludności na terenie gminy Szczyrk w ostatnich latach corocznie nieznacznie się zmniejszała, natomiast w 2012 roku, co zobrazowano na wykresie powyżej liczba mieszkańców w stosunku do końca 2011 roku spadła o około 2,1%.

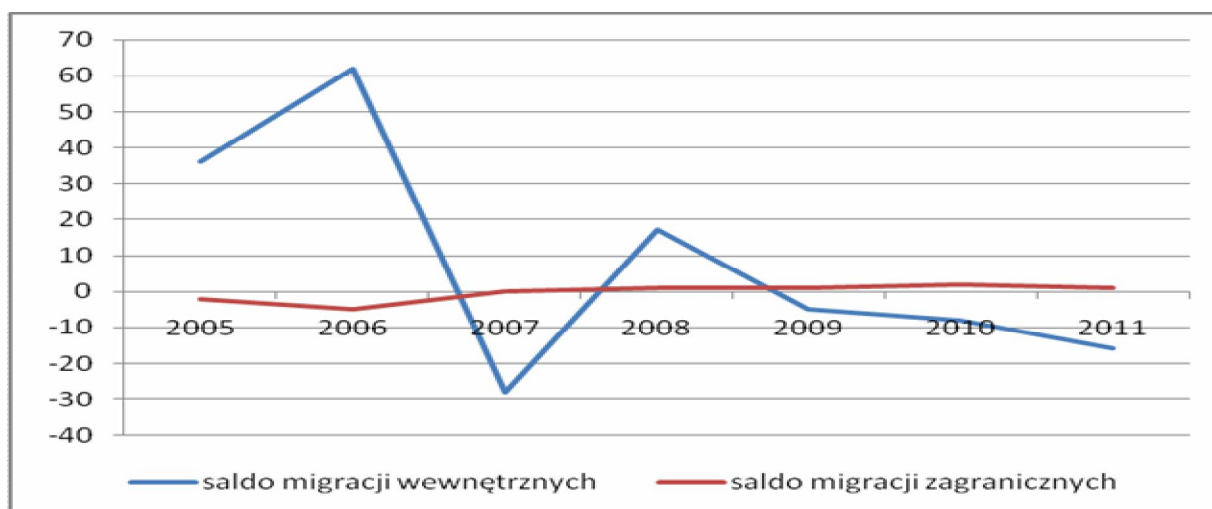

Rysunek 3 Ilość urodzeń, zgonów i przyrost naturalny na terenie Szczyrku w latach 2005-2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Szczyrk oraz danych statystycznych www.stat.gov.pl, 2012

Spadek liczby ludności zamieszkującej Szczyrk znajduje także odzwierciedlenie w ilości urodzeń, zgonów, a także przyroście naturalnym. Zestawienie tych wskaźników zobrazowano na wykresie powyżej, wskaźniki te wykazują lekką tendencję malejącą.

Spadek ilości mieszkańców gminy Szczyrk spowodowało także ujemne saldo migracji przedstawione na wykresie poniżej. Zamieszczone dane jednoznacznie wskazują na ujemne saldo migracji wewnętrznej, o praktycznie zerowe saldo migracji zagranicznej.

Rysunek 4 Saldo migracji na obszarze Szczyrku na przestrzeni lat 2005 - 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Szczyrk oraz danych statystycznych www.stat.gov.pl, 2012

Na podstawie danych zestawionych na wykresach można zauważyć następujące zmiany w strukturze demograficznej gminy miejskiej Szczyrk:

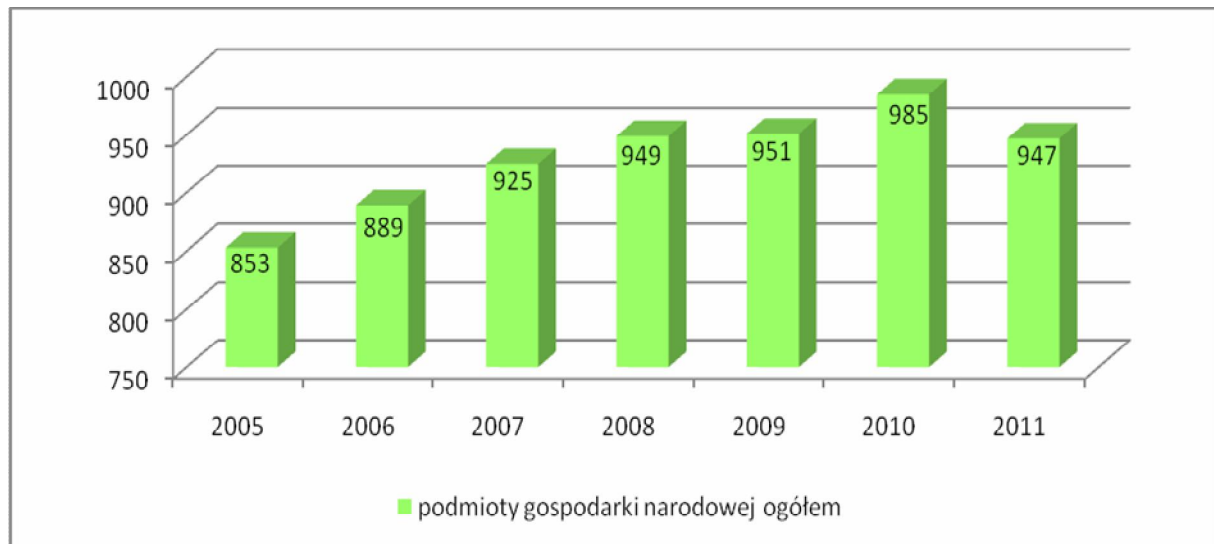
- liczba mieszkańców gminy na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje tendencję niewielkiego stałego spadku liczby ludności,
- przyrost naturalny na terenie gminy na przestrzeni ostatnich lat wykazywał tendencję zmienną – malejącą i rosnącą, osiągając maksimum w roku 2006 i 2008 i minimum w roku 2010;
- liczba urodzeń utrzymuje się mniej więcej na tym podobnym poziomie z lekką tendencją malejącą, natomiast widać nieznaczny wzrost liczby zgonów.

Można przyjąć, iż w latach kolejnych liczba ludności będzie stabilna, z niewielką tendencją malejącą (nieprzekraczającą 2 -2,5%). Trendy demograficzne na terenie Szczyrku będą zależą od zahamowania odpływu młodych ludzi z terenu gminy oraz wzrostu przyrostu naturalnego.

Na zasobność społeczno-ekonomiczną Szczyrku duży wpływ mają podmioty gospodarki narodowej. Według stanu na dzień 31 grudnia 2011 roku ich 937.

W ciągu ostatnich kilkunastu lat liczba ta wzrosła ponad dwukrotnie. Dane o ilości podmiotów gospodarczych na terenie gminy, na tle innych gmin powiatu, pokazano w poniżej.

Rysunek 5 Zmiany w ilości podmiotów w systemie REGON na terenie gminy Szczyrk

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Szczyrk oraz danych statystycznych www.stat.gov.pl, 2012

Dominującą formę własności stanowi sektor prywatny. Z 947 zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej:

- 934 to sektor prywatny,
- 799 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą,
- 31 to spółki handlowe,
- 32 stowarzyszenia i organizacje społeczne.

Do największych grup branżowych na terenie Szczyrku należą firmy z kategorii działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi oraz do grupy handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle.

Rodzaje podmiotów gospodarczych i ich ilości zamieszczono w tabeli poniżej:

Tabela 1 Główne rodzaje podmiotów gospodarczych i ich ilości

Lp.	Rodzaj podmiotów gospodarczych	Ilość
1	Budownictwo	144
2	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	197
3	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	238

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych oraz danych statystycznych www.stat.gov.pl, 2012

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku – Białej, liczba bezrobotnych w gminie miejskiej Szczyrk na koniec 2011 roku wyniosła 259 osób z czego 129 to kobiety. Porównując te dane do roku 2005 (bezrobotnych 289 osoby, w tym 150 kobiet) można stwierdzić, że bezrobocie w gminie spadło w ciągu ostatnich 7 lat o około 10,3%.

3.5 Turystyka i rekreacja

Szczyrk to gmina o charakterze turystyczno – wypoczynkowym.

W Szczyрку istnieje szereg stacji narciarskich, m.in.:

- Ośrodek Narciarski Centralnego Ośrodka Sportu – Ośrodka Przygotowań Olimpijskich na zboczach Skrzycznego,
- duży Ośrodek Narciarski Czarna- Solisko w Szczyрку na zboczach Małego Skrzycznego ze słynnymi trasami Bieńkula i Golgota,
- na terenie Ośrodka Szkoleniowo-Wypoczynkowego Beskidek w Szczyрку (Szczyrk-Biła), na północno-wschodnim zboczu Beskidka z rzadko czynną, czarną trasą (1 wyciąg orczykowy), trasa 730 m, przewyższenie 250 m (średnie nachylenie 34%), druga trasa jest czerwona,
- Kompleks Narciarski „Biały Krzyż” na Przełęczy Salmopolskiej z 2 wyciągami (orczykowy „Biały Krzyż” o długości ok. 300 m i talerzykowy „Bartuś” o długości ok. 200 m); trasy tu są łatwe, są ratrakowane, dośnieżane i oświetlone,
- w Czarnej w pobliżu dolnej stacji i parkingów działają w zimie na oślich łączkach 3 wyrwirączki,
- w pobliżu dolnej stacji ośrodka – parę oślich łączek i wyciągi „Kaimówka”.

Okolice Szczyрку kuszą turystów nie tylko stokami narciarskimi, ale także trasami rowerowymi i szlakami pieszymi. Szlaki turystyczne w Szczyрку:

- Szlak niebieski - Ostre – Skrzyczne – Szczyrk Centrum – Schronisko PTTK na Klimczoku – Bystra – Wilkowice,
- szlak zielony - Wilkowice – Bystra – Przełęcz Kołowrót – Siodło pod Klimczokiem – Szczyrk Biła – Szczyrk Centrum – Skrzyczne – Malinowska Skała – Barania Góra,
- Szlak żółty - Szczyrk Centrum – Szczyrk Biła – Przełęcz Karkoszczonek – Brenna Bukowa,
- Szlak czerwony - Szyndzielnia – Siodło pod Klimczokiem – Przełęcz Karkoszczonek – Beskid Węgierski – Grabowa – Szczyrk Przełęcz Salmopolska – Malinów – Malinowska Skała,
- Szlak zielony - Szczyrk Solisko – Malinów,
- Szlak czarny - Szczyrk Górka - Chata na Groniu – Bystra.

4 Ocena realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

4.1 Ochrona powietrza atmosferycznego

W ramach realizacji zadań z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego gmina Szczyrk w latach 2010-2012 skupiała się w szczególności na remontach i modernizacji dróg gminnych zniszczonych przez powódź w maju 2010 r. oraz termomodernizacji wraz z remontami budynków należących do gminnych.

INFRASTRUKTURA DROGOWA W LATACH 2010 - 2012

W ramach realizacji celu długoterminowego t.j. „Poprawa jakości powietrza oraz obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu”, gmina w latach 2010 – 2012 poniosła następujące koszty wymienione poniżej.

W roku 2010 wykonano inwestycje poprawiające płynność ruchu, a co za tym idzie obniżenie zanieczyszczeń powietrza z komunikacji i transportu w mieście na kwotę 2 057 654 zł - Budowa zatok autobusowych w Szczyrku Centrum. Ponadto otrzymano dofinansowanie na drogi publiczne gminne od Wojewody Śląskiego na remont ul. Klimczoka oraz części ul. Słonecznej w kwocie 11 072,38 zł.

Poprawa infrastruktury drogowej na terenie miasta obejmowała również prace bieżące t.j.: uzupełnienie braków na drogach, lustra drogowego, tablic ostrzegawczych i informacyjnych, bariery energochłonnej, cząstkowe remonty po zimie na drogach gminnych, remont ul. Szczytowej, ul. Malinowej, ul. Klimczoka, drogi wzdłuż stadionu biegowego oraz inne drobne naprawy na różnych drogach w mieście.

Jednym z ważniejszych kierunków inwestycyjnych jakie podjęto w 2010 r. Miasto Szczyrk była likwidacja szkód powodziowych na drogach gminnych. Główne remonty wykonano na ul. Pasterskiej, Poziomkowej (most), Kolorowej i Skrzyczeńskiej. Na usuwanie szkód powodziowych otrzymano dotację od Wojewody Śląskiego w kwocie 454 401,93 zł.

W wyniku powodzi w 2010 r. zniszczone zostało wiele dróg w mieście. Dlatego też, główne inwestycje drogowe skupione zostały na odbudowie zdewastowanych ulic i dróg. Efektem prac są odremontowane następujące ulice, w tym jeden most: most drogowy w ciągu ul. Poziomkowej, ul. Saneczkowa, ul. Olimpijska, ul. Widokowa, ul. Grzybowa, ul. Ogrodowa, ul. Kwiatowa, ul. Szczytowa, ul. Stroma, ul. Skalista, ul. Radosna, ul. Poziomkowa. Łączne koszty poniesione w 2011 r. wyniosły 1 580 091 zł.

W 2011 roku Miasto Szczyrk prowadziło dalsze prace związane z odbudową infrastruktury drogowej zniszczonej po powodzi w 2010 r., w tym:

- odbudowa skarpy drogi, nawierzchni i chodnika ul. Sportowej w Szczyrku (103 mb) oraz oznakowanie pionowe i poziome,
- odbudowa ul. Letniskowej wraz z przepustem (87 mb),
- remonty cząstkowe dróg gminnych, łącznie ok. 420 m²:
 - ul. Jasna,
 - ul. Krótka,
 - ul. Turystyczna,
 - ul. Willowa,
 - ul. Przedwiośnie,
 - ul. Kalinowa,
 - ul. Leśna,
 - ul. Wczasowa,
 - ul. Lipowa,
 - ul. Bukowa,
 - ul. Świerkowa

W 2012 roku gmina realizowała projekt „Budowa 2 parkingów przy obiektach turystycznych (Hala Pośrednia, Skalite) w Mieście Szczyrk” w ramach RPO WSL 2007 – 2013 „Rozwój infrastruktury turystycznej Subregionu Południowego”. Przedmiotem projektu była budowa dwóch parkingów wraz z drogami dojazdowymi, odwodnieniem i oświetleniem, usytuowanych przy obiektach turystycznych (Hala Pośrednia, Skalite). Całkowite szacunkowe nakłady na realizację projektu wynoszą ok. 1,6 mln zł. Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego

Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 w wysokości 85% kosztów kwalifikowanych. Pozostałe wydatki finansowane są z budżetu Gminy Szczyrk. Celem projektu jest zwiększenie dostępności miejsc parkingowych na terenie miasta, poprawa płynności ruchu drogowego oraz zwiększenie atrakcyjności Gminy Szczyrk.

TERMOMODERNIZACJE W LATACH 2010 - 2012

Gmina Szczyrk realizowała zadania z zakresu ochrony powietrza również przez organizację, planowanie i finansowanie działań związanych z modernizacją źródeł ciepła i działań termomodernizacyjnych.

W 2010 r. gmina podjęła następujące zadania ograniczające emisję zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł komunalnych:

- Termomodernizacja ścian zewnętrznych budynku ZSPiG Nr 2 w Szczyrku,
- Termomodernizacja ścian zewnętrznych elewacja zachodnia i południowa w budynku ZSPiG nr 2 w Szczyrku,
- Termomodernizacja budynku ZSP w Szczyrku Biłej,
- Termomodernizacja budynku ZSPiG nr 1 ul. Szkolna 9 w Szczyrku remont źródła ciepła i instalacji grzewczej,

Termomodernizacja budynku ZSPiG nr 1 przy ul. Szkolnej 9 w Szczyrku etap I: wymiana źródła ciepła i instalacji grzewczej o wartości 181 679,27 zł, przy wsparciu finansowym z WFOŚiGW w Katowicach.

Termomodernizacja przegród budowlanych budynku ZSPiG nr 2, przy ul. Myśliwskiej 154, w Szczyrku -Etap III. Termin realizacji zadania: 26.04.2012r. - 30.05.2012r. Koszt 71 092,68 zł, w tym 23 397,45 zł dofinansowanie z WFOŚiGW w Katowicach.

REALIZACJA PROGRAMU OGRANICZENIA NISKIEJ EMISJI

W 2010 r. Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. Bojszowy przy współpracy z Urzędem Miasta w Szczyrku opracowało „Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Szczyrk, który został przyjęty 30 marca 2010 r. uchwałą Rady Miejskiej w Szczyrku Nr LXI/309/2010.

W wyniku realizacji Programu ograniczenia niskiej emisji na terenie Miasta Szczyrk przeprowadzono:

- wymianę 17 kotłów węglowych na węglowe retorowe oraz 13 kotłów węglowych na kotły gazowe,
- montaż kolektorów słonecznych 48 szt.,

Gmina na w/w zadania otrzymała dofinansowanie z WFOŚiGW w Katowicach w formie pożyczki w kwocie 648 000 zł. Łącznie gmina Szczyrk poniosła koszty 706 106 zł z przeznaczeniem na dopłaty do montażu instalacji solarnych oraz kotłowni węglowych dla mieszkańców 638.845,74 zł oraz koszty opracowania programu i wynagrodzenia operatorów projektu 58.011,00 zł.

W związku z brakiem obowiązku opracowywania Planów gospodarki odpadami na szczeblu gminnym i „rewolucją śmieciową” do której aktualnie przygotowują się jednostki samorządów terytorialnych w części dotyczącej ochrony powietrza zasygnalizowany zostanie temat związany z gospodarką odpadami oraz pośrednio z ochroną powietrza. Jest to usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Szczyrk.

W 2010 roku na obszarze gminy została przeprowadzona inwentaryzacja terenowa wyrobów zawierających azbest oraz opracowany Program Usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Szczyrk.

Według „Programu...” i ilości usuniętych w latach 2010-2012 na terenie Gminy Szczyrk zlokalizowanych aktualnie jest około 500 Mg wyrobów zawierających azbest. Gmina corocznie dotuje w 100% chętnych mieszkańców w zakresie transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest. W latach 2010-2012 koszt realizacji tego działania wyniósł 62.600 zł.

Według założonego w wojewódzkim PUA harmonogramu usuwania azbestu do końca 2012 roku z terenu gminy powinno zostać usunięte około 10% wszystkich wyrobów. Zakładając, iż w momencie rozpoczęcia akcji usuwania azbestu na terenie gminy było około 917 Mg, do końca 2012 roku usunięto w sumie około 417 Mg. Oznacza to iż do końca 2012 roku usunięto z terenu gminy 45% wszystkich wyrobów zawierających azbest. Prognozuje się iż do 2032 roku problem azbestu zostanie całkowicie wyeliminowany z terenu gminy Szczyrk.

4.2 Gospodarka wodno – ściekowa w tym ochrona przeciw powodziowa

Ważną rolę z zakresu gospodarki wodno – ściekowej pełnią zadania związane z budową i modernizacją sieci kanalizacji sanitarnej, deszczowej, wodociągowej oraz kolektorów kanalizacyjnych. Ponadto gmina prowadzi szereg działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

Koszty związane z gospodarką wodno – ściekową poniesiono w latach 2010 – 2011 rozkłady się równomiernie, brak jest natomiast wydatków w roku 2012.

Gospodarka wodno – ściekowa w Szczyrku jest stale modernizowana i rozbudowywana. W 2010 roku sporządzono dokumentację projektową za cenę 34 999,35 zł dla dwóch zadań:

- budowa sieci i przyłączy kanalizacji sanitarnej do budynków mieszkalnych w rejonie ul. Myśliwskiej, Leszczynowej i Orzechowej w Szczyrku,
- budowa sieci i przyłączy kanalizacji sanitarnej do budynków mieszkalnych w rejonie ul. Ogrodowej i Jaśminowej.

Ponadto zakończono budowę odwodnienia w ul. Malinowej (koszt 4 499,18 zł), ul. Ogrodowej (4 878,85 zł), ul. Letniskowa (koszt 3 500,00 zł).

W 2011 roku gmina Szczyrk zakończyła następujące inwestycje:

- budowa sieci i przyłączy kanalizacji sanitarnej do budynków mieszkalnych w rejonie ul. Myśliwskiej, Leszczynowej i Orzechowej w Szczyrku,
- budowa sieci i przyłączy kanalizacji sanitarnej do budynków mieszkalnych w rejonie ul. Ogrodowej i Jaśminowej.

Łączny koszt w/w inwestycji wynosił 590 673, 44 zł, z czego dofinansowanie WFOŚiGW w Katowicach w kwocie 539 489,40 oraz środki własne 51 184,04 zł.

Ponadto sporządzano materiały do wniosku o udzielenie pozwolenia wodno-prawnego na odprowadzenie wód deszczowych z ulicy Willowej – 2.029,50 zł.

OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA

Inwestycje w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi wykraczają znacznie poza możliwości gminy, możliwe jest jednak zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców poprzez działania niezwiązane bezpośrednio z inwestowaniem w urządzenia przeciwpowodziowe. W zasadzie wszystkie przedsięwzięcia można podzielić na czynne i bierne. Bardzo często ich rodzaj wymuszony jest własnością. W przypadku ochrony przeciwpowodziowej jest to również pewnego rodzaju wyróżnikiem, chociaż własność nie czyni tych działań determinującym. Ponadto na koszty ochrony przeciwpowodziowej składają się również działania polegające na oczyszczaniu i odbudowanie infrastruktury.

W latach 2010 – 2012 wykonano następujące inwestycje:

- Roboty związane z usuwaniem skutków powodzi na potoku bez nazwy (koszt 3.245,15 zł),
- Remont mostu w ciągu ul. Poziomkowej (koszt 244.674,01 zł),
- Remont mostu w ciągu ul. Pasterskiej oraz naprawa skarpy drogi i remont ul. Pasterskiej (koszt 117.981,38),
- Remont ul Skrzyczeńskiej oraz zbiornika rumoszowego (koszt 63.250,73 zł),
- Remont mostu w ciągu ul. Kolorowej oraz kładki przy ul. Kolorowej (koszt 42.793,52 zł),
- Remont mostu w ciągu ul. Poziomkowej (nad Klimczokiem) (koszt 140.000,00 zł),
 - koryto potoku Dunacie (koszt 83.941,35 zł),
 - kanał burzowy obok Amfiteatru (koszt 243.029,97 zł).

W 2010 r. Miasto Szczyrk na zadania związane z usuwaniem skutków powodzi dostało dotacje z Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach (100.000 zł) oraz z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (460.000 zł).

Nie można pominąć działania prowadzone przez Gminny Zespół Reagowania Kryzysowego, który aktywnie uczestniczył w trakcie powodzi w maju i wrześniu 2010 r.

4.3 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego w tym ochrona lasów

Zadania zrealizowane przez gminę Szczyrk z zakresu ochrony przyrody w latach 2010 – 2012 skupiały się głównie na poprawie wizerunku przyrodniczego, kulturowego, utrzymanie terenów zielonych, rozwoju turystyki oraz poprawę infrastruktury turystycznej.

Na zadania związane z utrzymaniem terenów zieleni miejskiej wydatkowano w latach 2010 – 2012 kwotę 141 127 zł, w tym w:

- 2010 r. – 43.872,21 zł,
- 2011 r. – 49.112,42 zł,
- 2012 r.- 48.142,42 zł

W głównej mierze zadanie to realizowane jest przez Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Szczyrku. Prace polegały na: pielęgnacji trawników oraz zieleni przydrożnej, nasadzenia kwiatów, wycinkę drzew i krzewów, konserwację ławek na skwerach i parkach.

Gmina Szczyrk w latach 2010 -2012 przeprowadziła następujące inwestycje z zakresu „Rozwoju infrastruktury turystycznej Subregionu Południowego” w ramach RPO WSL 2007 -2013:

- Budowa w 2010 roku Centrum Rekreacji (crossowy tor rowerowy i trasa narciarstwa biegowego) w Mieście Szczyrk – koszt 5 519 172,82 zł (wkład własny 1 710 296,92 zł). Przedmiotem przedsięwzięcia był rozwój infrastruktury turystycznej poprzez budowę Centrum stanowiącego trasę o długości 1,85 km dla narciarstwa biegowego w zimie, oraz crossowy tor rowerowy w okresie letnim. Inwestycja zlokalizowana jest w Szczyrku Górnym w rejonie ul. Sosnowej. Prace związane z budową trasy polegały głównie na przeprowadzeniu prac ziemnych polegających na kształtowaniu i odwodnieniu terenu. Wykonano mury oporowe zabezpieczające teren przed osuwaniem, drogę dojazdową i ogrodzenie terenu wzdłuż rzeki Żylicy. Ponadto przygotowano infrastrukturę umożliwiającą montaż instalacji sztucznego zaśnieżenia. Realizacja przedsięwzięcia umożliwiła miastu poszerzenie oferty w zakresie form spędzania wolnego czasu.
- Zagospodarowanie w latach 2011 – 2012 terenu wokół amfiteatru wraz z parkingiem oraz budowa widowni amfiteatru – koszt 7 043 627,41 zł (wkład gminy 1 227 423,42 zł). Przedmiotem projektu była kompleksowa modernizacja terenu otaczającego amfiteatr w Szczyrku i przekształcenie go w centrum kulturalno – rozrywkowe. Teren wokół budynku amfiteatru i widowni będzie stanowił przestrzeń otwartą o funkcji ekspozycyjnej, rekreacyjnej i komunikacyjnej. Na całym terenie zostaną umieszczone ławki i kosze na śmieci. Teren zostanie uzbrojony w niezbędne media: energię elektryczną, wodę, kanalizację sanitarną i deszczową. Na obszarze wokół amfiteatru przewidziano także miejsca na stoiska wystawiennicze, do których zostaną doprowadzone niezbędne media. Zachodnia część placu zostanie zagospodarowana jako teren zielony,
- Realizacja w 2011 roku projektu pt. „Rozbudowa i modernizacja ścieżki rowerowo-pieszkiej w Szczyrku (Deptak nad Żylicą i dalej w kierunku Buczkowic) oraz zagospodarowanie terenu Centrum Miasta Szczyrk”. Teren, którego dotyczy projekt jest to deptak zlokalizowany wzdłuż koryta rzeki Żylica oraz plac położony w centrum miasta, określany umownie jako Szczyrk Centrum. Inwestycja obejmuje obszar od rejonu skrzyżowania do ul. Beskidzkiej z ul. Górską do granicy miasta Szczyrk z Buczkowicami. W zakres omawianej inwestycji wchodzi: rozbudowa i modernizacja ścieżki rowerowo-pieszkiej w Szczyrku (Deptak nad Żylicą i dalej w kierunku Buczkowic) wraz z infrastrukturą, zagospodarowanie terenu centrum miasta Szczyrk. Rozbudowa i modernizacja ścieżki rowerowo-pieszkiej w Szczyrku polegać będzie na modernizacji istniejącego Deptaku nad Żylicą oraz rozbudowie ścieżki na odcinku od Szczyrku Skalite w kierunku sąsiedniej gminy Buczkowice. Po rozbudowie i modernizacji ciąg pieszo-rowerowy o długości ok. 3,5 km składa się z dwóch równoległych pasów o łącznej szerokości 5 metrów - na odcinku od skrzyżowania ul. Beskidzkiej z ul. Górską do skoczni Skalite, i 4 metrów na odcinku od skoczni Skalite do Buczkowic. Jeden z pasów służy pieszym, a drugi rowerzystom. Wydzielenie ścieżki dla pieszych i rowerzystów jest trwale oznakowane. Ścieżka rowerowa okala plac Centrum. Pas dla rowerzystów zlokalizowany jest od strony rzeki. Pas dla pieszych oraz ławki, kosze i lampy oświetleniowe zlokalizowany jest od strony zabudowań. Na trasie deptaku są się elementy małej architektury, miejsca wypoczynku oraz oświetlenie całej trasy. Umieszczenie ścieżki wzdłuż rzeki Żylica dodatkowo podniesie jej atrakcyjność. Ponadto w sezonie zimowym możliwe będzie wykorzystanie ścieżek rowerowo – pieszych jako tras biegowych. Całkowite szacunkowe nakłady na realizację projektu wyniosły 7 892 091,81 zł (wkład własny 1 311 801,11 zł. Projekt jest

współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 w wysokości 85% kosztów kwalifikowanych. Pozostałe wydatki finansowane są z budżetu Miasta Szczyrk. Celem zadania jest zwiększenie oferty związanej z rozbudową infrastruktury turystycznej w zakresie aktywnego wypoczynku. Realizacja inwestycji wzmocni atrakcyjność turystyczną miasta, a tym samym przyczyni się do jego ogólnego rozwoju społeczno-gospodarczego.

4.4 Ochrona zasobów geologicznych

Ze względu na ukształtowanie powierzchni gminy oraz budowę podłoża z fliszu karpackiego istnieją zagrożenia powstawania osuwisk skalnych oraz ziemnych.

W latach 2010 - 2011 została wykonana mapa osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi dla wszystkich 10 gmin powiatu bielskiego, w tym dla gminy Szczyrk. W ramach swoich działań PIG Oddział Karpacki wykonał badania terenowe oraz opracowano w tym zakresie mapy zagrożeń. Na terenie Szczyrku wskazano 42 miejsca zagrożone osuwaniem się mas ziemnych i powstawaniem osuwisk.

4.5 Ochrona powierzchni ziemi i gleb

W ramach ochrony powierzchni ziemi realizowane w trybie ciągłym są głównie zadania polegające na doradztwie, spotkaniach i szkoleniach dla mieszkańców gminy prowadzących produkcję rolniczą. Działania te realizowane są przez Powiatowy Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bielsku – Białej.

Raz w tygodniu w Urzędzie Miejskim w Szczyrku pracownik Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Bielsku – Białej, przyjmuje rolników udzielając porad i konsultacji w sprawach dotyczących między innymi wypełniania wniosków o udzielenie dopłat bezpośrednich.

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Bielsku - Białej cyklicznie organizuje szkolenia dotyczące rolnictwa ekologicznego, rolnictwa zrównoważonego, w zakresie programu wzajemnej zgodności (cross – compliance) oraz pakietów programów rolno - środowiskowych (część PROW), które mogą być oprócz dopłat bezpośrednich dodatkowym źródłem przychodów gospodarstw rolnych. W sumie przeprowadzono w latach 2010-2011 ponad tysiąc konsultacji i wizyt w terenie, oraz kilkanaście szkoleń, w których uczestniczyli rolnicy z terenu Powiatu Bielskiego, w tym także z obszaru Gminy Szczyrk.

W Gazecie Szczyrkowskiej cyklicznie są zamieszczane informacje dla rolników.

4.6 Ochrona przed hałasem

W zakresie ochrony przed hałasem zadania realizowane są głównie poprzez planowe i interwencyjne remonty i modernizacje dróg, co w znacznym stopniu przyczynia się do upłynnienia ruchu pojazdów.

Zadanie w tym zakresie zostały wyszczególnione w części dotyczącej ochrony powietrza.

4.7 Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem

Zadania w tym zakresie na terenie gminy w ostatnich latach realizowane są poprzez właściwą lokalizację stacji bazowych telefonii komórkowej w sposób niezagrażający terenom mieszkaniowym i stałemu lub długotrwałemu przebywaniu dzieci i młodzieży.

Monitoringiem pól elektromagnetycznych zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Wyniki pomiarów przedstawiono w rozdziale dotyczącym stanu aktualnego w zakresie ochrony przed promieniowcem niejonizującym.

4.8 Turystyka i edukacja ekologiczna

W ramach działań związanych z upowszechnianiem turystyki i działalnością w kierunku rozwoju gminy w kierunku turystycznym w ostatnich latach przygotowywano i realizowano działania pn.:

- budowa Centrum Rekreacji (crossowy tor rowerowy oraz trasa narciarstwa biegowego) w mieście Szczyrk koszt realizacji 5 519 172,82 zł,

- rozbudowa i modernizacja ścieżki rowerowo-pieszej w Szczyrku (Deptak nad Żylicą i dalej w kierunku Buczkowic) oraz zagospodarowanie terenu centrum miasta Szczyrk koszt realizacji 7 892 091,81 zł,
- budowa dwóch parkingów przy obiektach turystycznych (Hala Pośrednia, Skalite) koszt realizacji 1 232 396,59 zł,
- zagospodarowanie terenu wokół amfiteatru wraz z parkingiem oraz budowa widowni amfiteatru – koszt realizacji 7 043 627,41 zł.

W zakresie bezpieczeństwa turystów w ostatnich latach gmina ponosiła wydatki związane z

- zapewnieniem bezpieczeństwa osobom przebywającym w górach dla GOPR,
- zagospodarowaniem szlaków turystycznych dla PTTK,
- realizacją zadań mających na celu rozwój turystyki na terenie „Beskidzkiej 5”.

Na obszarze gminy Szczyrk corocznie placówki oświatowe we własnym zakresie organizują Dzień Ziemi oraz akcje Sprzątanie Świata. W ramach tych działań odbywają się happeningi, w których aktywnie biorą udział dzieci i młodzież ze szkół podstawowych i gimnazjalnych prezentując plakaty na temat znaczącej roli ekologii w życiu każdego mieszkańca naszej planety. Kluczowym elementem tych akcji jest uświadamianie dzieciom i młodzieży celowości segregacji odpadów oraz połączone z tym sprzątanie terenów przyszkolnych. Koszt obioru zebranych odpadów ponoszony jest przez gminę Szczyrk.

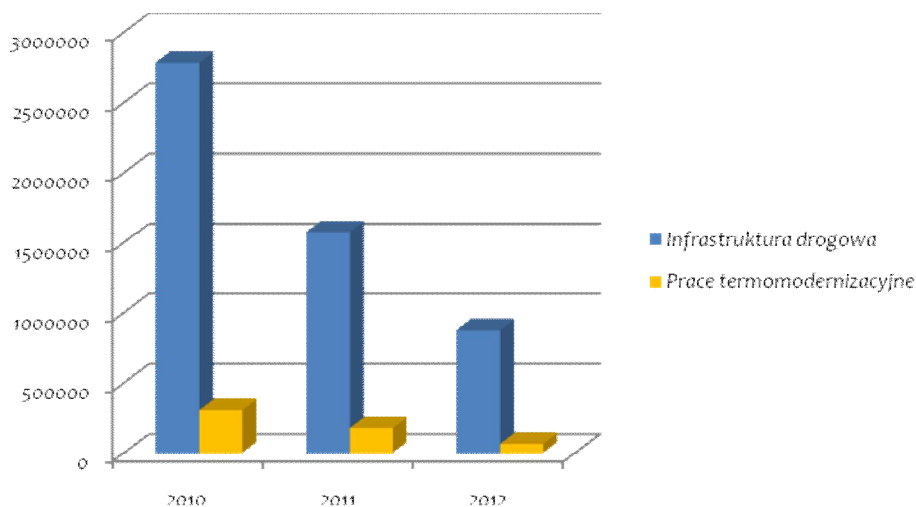
W ostatnich latach w szkołach gminy Szczyrk realizowane były programy edukacyjne, także współfinansowane ze środków unijnych. Były to między innymi:

- Program Edukacja integracyjna dla dzieci z Miasta Szczyrk koszt realizacji - 37.459,23 zł,
- Projekt Przedszkole naszą dumą koszt realizacji - 104.961,84 zł, Realizacja projektu zostanie zakończona 30 czerwca 2013 roku,
- Program Uczenie się przez całe życie Comenius – koszt realizacji - 21.761 zł,
- Program Marzyciele, odkrywcy, artyści koszt realizacji - 23.025,52 zł,
- Projekt Równy start – równe szanse koszt realizacji 505 .905,32 zł,
- Projekt Ścieżka do aktywności – aktywizacja społeczno – zawodowa mieszkańców Szczyrku – koszt realizacji 121.178,73 zł.

4.9 Podsumowanie

Realizacja zadań zawartych w aktualnie obowiązującym „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Szczyrk” w poszczególnych obszarach tematycznych, daje podstawy do osiągnięcia przyjętych celów i priorytetowych kierunków działań zgodnych z polityką ekologiczną powiatu bielskiego i województwa śląskiego, a tym samym gwarantuje zrównoważony rozwój gminy - obecnie jak i w perspektywie wieloletniej.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań jest wysokość ponoszonych nakładów finansowych oraz uzyskiwane efekty rzeczowe. Uzyskiwane efekty rzeczowe, zweryfikowane przez ocenę stanu jakości powietrza, dokonaną w ramach państwowego monitoringu, ilustrują zaawansowanie realizacji „Programu...” w skali rocznej i umożliwiają dokonywanie niezbędnych korekt na bieżąco. Poniższy rysunek wskazuje jak kształtowały się koszty inwestycyjne związane z poprawą jakości powietrza na terenie gminy Szczyrk.

Rysunek 6 Całkowite koszty poniesione na inwestycje poprawiające jakość powietrza na terenie gminy Szczyrk

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych z realizacji budżetu Miasta Szczyrk w latach 2010 -2012

Analiza kosztów pokazuje, iż największe wydatki na ochronę powietrza poniesiono w 2010 r., które stanowią 48% wszystkich wydatków poniesionych w latach 2010 -2012. Tak jak wspomniano wyżej były to koszty związane głównie z poprawą płynności ruchu w gminie.

Koszty poniesione na gospodarkę wodno – ściekową w latach 2010-2012 nie były wysokie, wyniosły niecałe 600 tys. złotych, z czego ponad 90% stanowiło dofinansowanie WFOSIGW.

W 2010 r. Szczyrk na zadania związane z usuwaniem skutków powodzi dostał dotacje z Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach oraz z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, co umożliwiło remonty dróg i mostów zniszczonych w trakcie powodzi.

W ostatnich latach w szkołach gminy Szczyrk realizowane były programy edukacyjne, także współfinansowane ze środków unijnych. Koszt tych programów w ostatnich latach to ponad 800 tys. złotych.

Największą wartość finansową poniesiono w ostatnich latach na realizację zadań związanych z poprawą wizerunku gminy oraz udoskonaleniem infrastruktury turystycznej, promocyjnej i okołoturystycznej.

Miasto sukcesywnie i w miarę posiadanych i pozyskiwanych środków finansowych realizuje zadania inwestycyjne, kładąc szczególny nacisk na modernizację dróg, a także ograniczenie niskiej emisji poprzez termomodernizację i wymianę nieekologicznych źródeł ciepła oraz montaż kolektorów słonecznych w gospodarstwach domowych mieszkańców. W 2010 roku opracowano projekt Programu Ograniczenia Niskiej Emisji na obszarze Szczyrku, dzięki realizacji którego dokonano wymiany 30 kotłów i zamontowano 48 zestawów solarnych. Działania te w połączeniu z realizacją zadań o charakterze edukacyjnym w dużej mierze przyczyniają się do poprawy, jakości środowiska na obszarze gminy.

Gmina Szczyrk nieustannie stara się pozyskiwać dofinansowanie na realizację zadań ze środków zewnętrznych głównie krajowych, ale także i zagranicznych w celu realizacji zadań kosztownych, gdyż nie ma możliwości sfinansowania ich ze środków budżetu własnego.

5 Ocena aktualnego stanu środowiska

5.1 Ochrona powietrza atmosferycznego

Na stan powietrza na terenie gminy Szczyrk mają wpływ następujące rodzaje emisji:

- emisja zorganizowana pochodząca ze źródeł punktowych i powierzchniowych oraz niska emisja,
- emisja liniowa z środków transportu i komunikacji,

Zwyczajowo głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych. W kolejnych podrozdziałach opisano systemy energetyczne znajdujące się na terenie gminy i określono ich wpływ na stan powietrza atmosferycznego.

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla (CO_2). Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki (SO_2), tlenki azotu (NO_x), tlenek węgla (CO) i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowodór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne.

Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a wśród nich benzo(a)piren, uznawany za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych. W pyłe zawieszonym ze względu na zdolność wnikania do układu oddechowego, wyróżnia się frakcje o ziarnach: powyżej 10 mikrometrów i pył drobny poniżej 10 mikrometrów (PM_{10}). Ta druga frakcja jest szczególnie niebezpieczna dla człowieka, gdyż jej cząstki są już zbyt małe, by mogły zostać zatrzymane w naturalnym procesie filtracji oddechowej.

Przy spalaniu odpadów z tworzyw sztucznych opartych na polichloroku winylu do atmosfery mogą dostawać się substancje chlorowcopochodne, a wśród nich dioksyny i furany.

O wystąpieniu zanieczyszczeń powietrza decyduje ich emisja do atmosfery, natomiast o poziomie w znacznym stopniu występujące warunki meteorologiczne. Przy stałej emisji, zmiany stężeń zanieczyszczeń są głównie efektem przemieszczania, transformacji i usuwania ich z atmosfery. Stężenie zanieczyszczeń zależy również od pory roku. I tak:

- sezon zimowy, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery, głównie przez niskie źródła emisji,
- sezon letni, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery przez skażenia wtórne powstałe w reakcjach fotochemicznych.

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z marca 2012 r. pochodzące z opracowania pt.: „Dziesiąta ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2011 rok” autorstwa Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach.

Ocena przeprowadzona jest w wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego. Klasyfikacja stref wykonywana jest co roku na podstawie oceny poziomu substancji w powietrzu oraz pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia dla następujących substancji:

- dwutlenek siarki (SO_2),
- dwutlenek azotu (NO_2),
- tlenek węgla (CO),
- benzen (C_6H_6),
- ozon (O_3),
- pył zawieszony (PM_{10})
- ołów (Pb) w pyłe zawieszonym PM_{10} ,
- arsen (As) w pyłe zawieszonym PM_{10} ,
- kadm (Cd) w pyłe zawieszonym PM_{10} ,
- nikiel (Ni) w pyłe zawieszonym PM_{10} ,
- benzo(a)piren (B(a)P) w pyłe zawieszonym PM_{10} ,
- pył zawieszony $\text{PM}_{2,5}$ ($\text{PM}_{2.5}$).

oraz pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin dla substancji:

- dwutlenku siarki (SO₂),
- dwutlenku azotu (NO₂),
- ozonu (O₃).

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do jednej z poniższych klas:

- **klasa A** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- **klasa B** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczały poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,
- **klasa C** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalny lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,
- **klasa D1** - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

Zaliczenie strefy do określonej klasy wiąże się z koniecznością podjęcia konkretnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub utrzymania jego jakości na niezmiennym poziomie.

Ocenę poziomu zanieczyszczeń powietrza w poszczególnych strefach województwa śląskiego wykonano w oparciu o wyniki pomiarów prowadzonych w stałych stacjach pomiarowych, automatycznych i manualnych oraz stanowiskach pasywnych. Wszystkie stacje pomiarowe funkcjonowały zgodnie z wojewódzkim programem państwowego monitoringu środowiska.

Gmina Szczyrk należy do strefy śląskiej. Na terenie gminy nie zlokalizowano punkty stałych stanowisk pomiarowych, dlatego w analizie pod uwagę wzięto punkty zlokalizowane najbliżej Szczyrku.

Klasyfikacja strefy śląskiej z uwzględnieniem parametrów kryterialnych określonych pod kątem ochrony zdrowia dla:

- dla zanieczyszczeń takich jak: dwutlenku siarki, benzen, ołów, tlenek węgla, arsen, kadm, nikiel i ozon - we wszystkich strefach klasa A, co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie,
- dla dwutlenku azotu klasa A,
- dla pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(α)pirenu - klasa C,
- dla ozonu – klasa D₂, ze względu na przekraczanie poziomu celu długoterminowego.

Klasyfikacja strefy śląskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin dla:

- klasa A - brak przekroczeń wartości dopuszczalnych dla tlenków azotu i dwutlenku siarki,
- klasa C i D₂ - przekroczenia poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego ozonu wyrażonego jako AOT 40 - na stacji tła regionalnego wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 5 lat wyniósł 18573 (µg/m³)*h.

Wartości średnie stężeń **pyłu PM₁₀** w 2011 roku wyniosły (wartość dopuszczalna 40 µg/m³) w strefie śląskiej od 27 do 63 µg/m³. W porównaniu do 2010 roku stężenia średnie roczne w strefie śląskiej wzrosły na stanowisku w Żywcu ul. Słowackiego o 11%.

Liczba przekroczeń dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM₁₀ była wyższa niż dopuszczalna częstość i wynosiła w strefie śląskiej - od 0,03 do 2,9 razy więcej.

W porównaniu do 2010 roku, częstości przekroczeń w 2011 roku w strefie śląskiej wzrosły o 44% na stanowisku w Żywcu ul. Słowackiego. W 2011 roku wartości 90,4 percentyla dla stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM₁₀ przekroczyły poziom 50 µg/m³ na wszystkich stanowiskach, osiągając maksymalne przekroczenie 192% w strefie śląskiej.

W 2011 roku przez 101 dni stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ na terenie województwa śląskiego były równe lub wyższe niż 200 µg/m³. Niekorzystne skutki zdrowotne ze względu na utrzymywanie się przez trzy kolejne doby poziomów alarmowych pyłu zawieszonego PM₁₀ określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu wystąpiły w strefie śląskiej na trzech stacjach (Godów w okresie od 7 do 9 listopada, Pszczyzna od 19 do 21 grudnia oraz Żywiec od 27 stycznia do 1 lutego).

Średnioroczne stężenia **benzo(a)pirenu** wyniosły (wartość docelowa 1 ng/m³) w strefie śląskiej od 5,4 do 14,2 ng/m³. Średnie roczne stężenia **dwutlenku azotu**, poza stacjami komunikacyjnymi mieściły się w przedziale od 30% do 83%. Stężenia **dwutlenku siarki** w 2011 roku wykazały 2 – krotnie w Żywcu oraz jednokrotnie w Rybniku przekroczenie dopuszczalnej częstości poziomów dopuszczalnych stężeń 24-godzinnych - (dopuszczalna częstość przekraczania – 3 razy). Średnie roczne stężenia **benzenu** na stanowiskach pomiarów automatycznych nie przekroczyły poziomu dopuszczalnego.

Wyniki badań stężeń **ozonu** na stacjach wykazały:

- we wszystkich strefach województwa śląskiego dopuszczalna częstość przekroczenia poziomu docelowego 8 - godzinnego, wynoszącego 120 µg/m³ w roku kalendarzowym uśrednione w ciągu trzech lat była niższa niż 25 dni i wynosiła w Żłoty Potok (gm. Janów) - powiat częstochowski - 24 dni, na stacjach tła miejskiego w aglomeracjach oraz w Częstochowie i Bielsku-Białej od 13 do 17 dni,
- przekroczenie na terenie całego województwa poziomu celu długoterminowego, na wszystkich stanowiskach pomiarowych wystąpiły przekroczenia maksymalnych 8-godzinnych stężeń ozonu ze względu na ochronę ludzi, maksymalne przekroczenie w Cieszynie było o około 24% wyższe niż poziom celu długoterminowego,
- przekroczenia poziomu docelowego ozonu wyrażonego jako AOT 40, na stacji tła regionalnego - wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 5 lat wyniósł 18573 (µg/m³)*h,

Średnie roczne stężenia **ołowiu** wyniosły 5% poziomu dopuszczalnego. Średnie roczne stężenia **arsenu, kadmu, i niklu** wyniosły odpowiednio:

- od 22% do 45% poziomu dopuszczalnego - dla arsenu,
- od 12% do 44% poziomu dopuszczalnego - dla kadmu,
- 6% do 12% poziomu dopuszczalnego - dla niklu.

W porównaniu do 2010 roku stężenie arsenu obniżyły się w 2011 roku na wszystkich stanowiskach oraz niklu na dziewięciu stanowiskach, maksymalnie o ponad 40%. Maksymalne stężenia 8-godzinne **tlenku węgla** wynosiły od 33% do 88% poziomu dopuszczalnego.

Przyczynami stwierdzonych przekroczeń docelowych poziomów na terenie Szczyrku były:

- S2 - oddziaływanie emisji związanej z ruchem pojazdów na głównej drodze leżącej w pobliżu stacji,
- S5 - oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków,
- S10 - napływ zanieczyszczeń powietrza spoza granic kraju,
- S15 - niekorzystne warunki klimatyczne /meteorologiczne,
- S16 - emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników i boisk.

Przyczyna wystąpienia przekroczeń: oddziaływanie naturalnych źródeł emisji lub zjawisk naturalnych nie związanych z działalnością człowieka (S8), napływ zanieczyszczenia z innych obszarów (S20).

5.1.2 System elektroenergetyczny

Koncesję na obrót, przesyłanie i dystrybucję energii elektrycznej na omawianym terenie posiada spółka Tauron Dystrybucja S.A. Bezpośrednią obsługą sieci na terenie gminy Szczyrk zajmuje się spółka Tauron Dystrybucja S.A. Oddział Dystrybucji Bielsko - Biała Rejon Dystrybucji Bielsko - Biała.

Głównym źródłem zasilania sieci SN gminy Szczyrk w energię elektryczną jest stacja transformatorowa GPZ Szczyrk zlokalizowana w Szczyrku, wyposażona w dwa transformatory 110/15 kV z transformatorem o mocy 16 MVA i zasilana liniami 110 kV, bezpośrednio lub pośrednio wyprowadzonymi z elektrociepłowni EC Bielsko w Bielsku – Białej oraz ze stacji transformatorowej 220/110 kV Komorowice w Bielsku – Białej, wyposażonej w dwa autotransformatory 220/110 kV o mocy 160 MVA.

Odbiorcy energii elektrycznej zasilani są poprzez napowietrzne, napowietrzno – kablowe i kablowe linie 15 kV, stacje transformatorowe 15/0,4 kV i sieć 0,4 kV.

Poniżej zestawiono długości linii elektroenergetycznych i ich napięcie na obszarze Gminy Szczyrk:

- jednotorowe linie napowietrzne 110 kV – 850,6 m, relacji: EC – Bielsko – GPZ Szczyrk oraz GPZ Szczyrk – GPZ Żywiec,

- linie napowietrzne 15 kV – ok. 18,5 km,
- linie kablowe 15 kV – ok. 41,2 km,
- linie napowietrzne 0,4 kV – ok. 76,2 km,
- linie kablowe 0,4 kV – ok. 23,2 km.

Liczba stacji 15/0,4 kV zasilających obszar Gminy Szczyrk wynosi 56 szt.

Obecny system energetyczny w pełni pokrywa zapotrzebowanie gminy Szczyrk na energię elektryczną. Zwiększenie niezawodności dostaw energii, zapewnienie odpowiednich parametrów jakościowych oraz skrócenie czasu przerw w dostawach TAURON S.A prowadzi poprzez sukcesywną modernizację układu zasilania sieci dystrybucyjnej średniego napięcia, budowę nowych stacji transformatorowych, modernizację linii niskiego napięcia oraz tworzenie optymalnego układu pracy całej sieci uwzględniającego wzajemną rezerwację stacji w stanach awaryjnych.

TAURON Dystrybucja S.A. posiada Plany rozwoju na lata 2012-2015. W Planie tym na terenie gminy Szczyrk TAURON Dystrybucja S.A. przewidywał realizację projektów inwestycyjnych związanych z przyłączeniem nowych odbiorców oraz z modernizacją i odtworzeniem majątku TAURON Dystrybucja S.A. Inwestycje te zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2 Lista projektów inwestycyjnych TAURON Dystrybucja S.A. związana z przyłączeniem nowych odbiorców oraz z modernizacją i odtworzeniem majątku na terenie Gminy Szczyrk (na lata 2012-2015)

Lp.	Nazwa / rodzaj projektu inwestycyjnego / lata realizacji	Moc przyłączeniowa [kW]	Informacje dotyczące przyłączenia	Zakres rzeczowy
1	Przyłączenia w III grupie ¹ / 2012 - 2013	500	Wydano warunki przyłączeniowe	Rozłącznik SN
2	Przyłączenie nowych obiektów do sieci nN (grupa przył. IV – VI ²) / 2012 - 2013	1234	Podpisano umowę o przyłączenie	Budowa przyłączy napowietrznych i kablowych nN oraz budowa linii i urządzeń nN
3	Przyłączenie nowych obiektów do sieci nN (grupa przył. IV – VI) / 2012 - 2013	1030	Wydano warunki przyłączeniowe	Budowa przyłączy napowietrznych i kablowych nN oraz budowa linii i urządzeń nN
4	GPZ 110/15 kV Szczyrk / 2012 – 2015	Modernizacja sieci WN na terenie gminy		Modernizacja do układu H-4 ³
5	Budowa kontenerowej stacji transformatorowej Szczyrk Kościół z powiązaniem z liniami SN i nN w celu zastąpienia stacji Szczyrk Zacisze / 2012 - 2015	Modernizacja sieci WN i nN na terenie gminy		Budowa kontenerowej stacji transformatorowej wraz z powiązaniem z liniami SN i nN

Źródło: Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Szczyrk, 2012

¹ grupa III – podmioty, których urządzenia, instalacje i sieci są przyłączane bezpośrednio do sieci o napięciu znamionowym wyższym niż 1 kV, lecz niższym niż 110 kV

² grupa IV - podmioty, których urządzenia, instalacje i sieci są przyłączane bezpośrednio do sieci o napięciu znamionowym nie wyższym niż 1 kV oraz mocy przyłączeniowej większej niż 40 kW lub prądzie znamionowym zabezpieczenia przelicznikowego w torze prądowym większym niż 63 A,

grupa V - podmioty, których urządzenia, instalacje i sieci są przyłączane bezpośrednio do sieci o napięciu znamionowym nie wyższym niż 1 kV oraz mocy przyłączeniowej nie większej niż 40 kW i prądzie znamionowym zabezpieczenia przelicznikowego w torze prądowym nie większym niż 63 A,

grupa VI – podmioty, których urządzenia, instalacje i sieci są przyłączane do sieci poprzez tymczasowe przyłącze, które będzie na zasadach określonych w umowie o przyłączenie, zastąpione przyłączem docelowym, lub podmioty, których urządzenia, instalacje i sieci są przyłączane do sieci na czas określony, lecz nie dłuższy niż 1 rok.

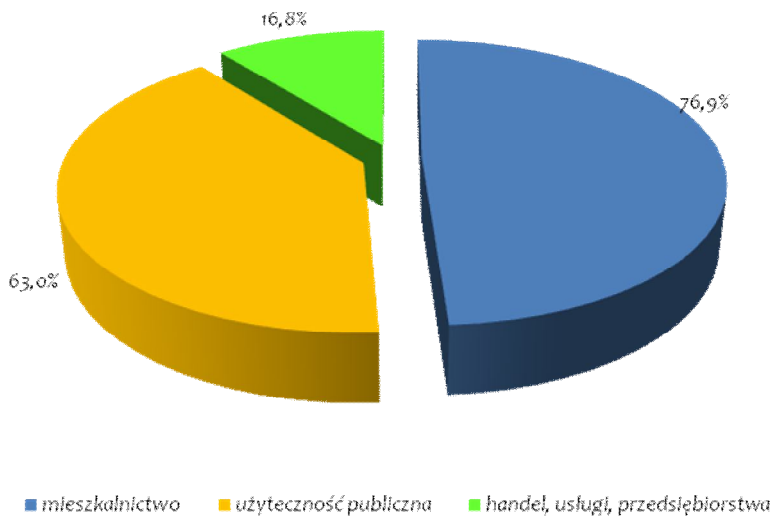
³ wymiana wyłączników 110 kV w polach liniowych i zabudowa wyłączników w polach transformatorowych, likwidacja wyłącznika w polu sprzęgła, wykonanie mostu szynowego sprzęgła 110 kV, likwidacja ISP

5.1.3 System ciepłowniczy

W gminie Szczyrk nie funkcjonuje typowy scentralizowany system ciepłowniczy. Budynki mieszkalne w gminie zasilane są głównie z przydomowych kotłowni indywidualnych.

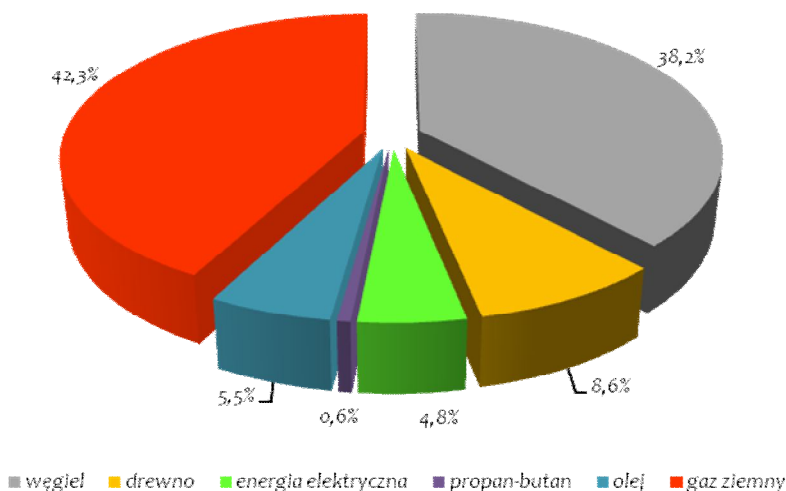
Podstawowym nośnikiem energii wykorzystywanym w gminie do celów grzewczych są paliwa stałe, głównie węgielowe i drewno, następnie olej i gaz płynny oraz w niewielkim stopniu energia elektryczna. Struktura zużycia paliwa do celów ogrzewczych wynika z kilku elementów, przede wszystkim paliwa stałe są paliwami najtańszymi i dostępnymi na obszarze całej gminy.

Wielkość rynku ciepła (ogrzewanie, ciepła woda użytkowa, ciepło do celów bytowych itp.) w zapotrzebowaniu na moc wynosi około 29,38 MW, w zapotrzebowaniu energii 228,85 TJ/rok. Udział poszczególnych odbiorców w rynku ciepła przedstawia się następująco:

Rysunek 7 Udział poszczególnych grup odbiorców w zapotrzebowaniu na moc ciepłą w 2010 roku

Źródło: Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Szczyrk, 2012

Rysunek 8 Struktura zużycia paliw i energii na cele grzewcze (ogrzewanie pomieszczeń, c.w.u., cele bytowe)

Źródło: Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Szczyrk, 2012

5.1.4. System gazowniczy

PGNiG S.A. dostarcza do odbiorców zlokalizowanych na obszarze gminy Szczyrk gaz ziemny wysokometanowy typu E (dawniej GZ-50) o następujących parametrach:

- ciepło spalania⁴ - zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2010r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu gazowego - nie mniejsze niż 34,0 MJ/m³ – Taryfa jednakże stanowi, że nie może być mniejsze niż 38,0 MJ/m³, za standardową przyjmując wartość 39,5 MJ/m³,
- wartość opałowa⁵ - nie mniejsza niż 31,0 MJ/m³.

Operatorem oraz właścicielem sieci gazowej średniego ciśnienia na terenie gminy Szczyrk jest Górnśląska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. w Zabrze. Obrotem gazu ziemnego zajmuje się spółka Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA – Górnśląski Oddział Obrotu Gazem w Zabrze.

Na podstawie informacji Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ – SYSTEM S.A. przez gminę Szczyrk nie przebiegają trasy gazociągów.

Źródła zaopatrzenia gminy w gaz są zlokalizowane poza terenem gminy Szczyrk. Gazociągi średniego ciśnienia zasilane są ze Stacji Redukcyjno – Pomiarowej I stopnia umiejscowionej w Buczkowicach, której właścicielem jest spółka GAZ - SYSTEM S.A.

W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące długości czynnych gazociągów – bez przyłączy – na terenie gminy Szczyrk w latach 2001 – 2011.

Tabela 3 Długość czynnych gazociągów bez przyłączy na terenie gminy Szczyrk w latach 2001-2011

Lata	Długość czynnych gazociągów bez przyłączy w metrach			
	Ogółem	wg podziału na ciśnienia		
		Niskie	Średnie	Wysokie
	m	m	m	m
2011	44784	0	44784	0
2010	44388	0	44388	0
2009	44114	0	44114	0
2008	43862	0	43862	0
2007	41503	0	41503	0
2006	41373	0	41373	0
2005	41373	0	41373	0
2004	41373	0	41373	0
2003	41200	0	41200	0
2002	41200	0	41200	0
2001	41200	0	41200	0

Źródło: Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Szczyrk, 2012

⁴ Ciepło spalania gazu jest ilością ciepła wydzieloną przy całkowitym spalaniu 1m³ gazu. Jednostką ciepła spalania gazu jest MJ/m³ gazu w warunkach normalnych tzn. przy ciśnieniu 101,3 kPa i w temperaturze 25°C.

⁵ Wartość opałowa odpowiada ilości ciepła wydzielonego przy spalaniu 1m³ gazu, gdy woda zawarta w produktach spalania występuje w postaci pary (wartość opałowa jest mniejsza od ciepła spalania o wielkość ciepła skraplania pary wodnej).

W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące ilości czynnych przyłączy gazowych na terenie gminy Szczyrk w latach 2001 – 2011.

Tabela 4 Ilość czynnych przyłączy gazowych na terenie gminy Szczyrk w latach 2001-2011

Lata	Ilość czynnych przyłączy gazu w sztukach			
	Ogółem	wg podziału na ciśnienia		
		Niskie	Średnie	Wysokie
	szt	szt	szt	szt
2011	1387	0	1387	0
2010	1371	0	1371	0
2009	1351	0	1351	0
2008	1331	0	1331	0
2007	1318	0	1318	0
2006	1304	0	1304	0
2005	1294	30	1294	0
2004	1294	0	1294	0
2003	1255	0	1255	0
2002	1244	0	1244	0
2001	1237	0	1237	0

Źródło: Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Szczyrk, 2012

Tabela 5 Zużycie gazu przez odbiorców gazu ziemnego w poszczególnych grupach odbiorców w gminie Szczyrk w latach 2003 - 2010 roku

Wyszczególnienie w latach	Zużycie gazu ziemnego w Gminie Szczyrk (tys. m ³)				
	Ogółem	Gospodarstwa domowe		Przemysł	Handel, usługi i pozostali odbiorcy
		Ogółem	w tym: ogrzewanie mieszkań		
2003	3 319,6	1 267,0	1 210,7	73,6	1 979,0
2004	3 364,2	1 422,9	1 337,0	60,5	1 880,8
2005	3 286,8	1 394,8	1 351,3	75,1	1 816,9
2006	3 450,1	1 458,6	610,7	52,9	1 938,6
2007	3 079,9	1 307,4	1 278,4	50,2	1 722,3
2008	3 168,7	1 243,6	1 147,9	91,5	1 833,6
2009	3 207,5	1 371,3	1 252,2	90,6	1 745,6
2010	3 582,3	1 564,3	1 395,3	80,2	1 937,8

Źródło: Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Szczyrk, 2012

Na podstawie powyższej tabeli zużycie gazu ziemnego na terenie gminy Szczyrk od 2007 wzrasta, co jest związane ze zwiększeniem zapotrzebowania na gaz ziemny głównie przez grupę: handel, usługi i pozostali odbiorcy oraz grupę: gospodarstwa domowe.

5.1.5. Emisja niska

Uznaje się, że na terenie gminy Szczyrk nie występują w istotnym wymiarze problemy z zanieczyszczeniem powietrza przez duże zakłady przemysłowe czy lokalne kotłownie. Na jakość powietrza atmosferycznego wpływają przede wszystkim emisje dwutlenku siarki i metali ciężkich.

W celu oszacowania ogólnej emisji substancji szkodliwych do atmosfery ze spalania paliw w budownictwie mieszkaniowym, sektorze handlowo-usługowym i użyteczności publicznej w gminie, koniecznym jest posłużenie się danymi pośrednimi. Punkt wyjściowy stanowiła w tym przypadku struktura zużycia paliw i energii w gminie.

Tabela 6 Szacunkowa emisja substancji szkodliwych do atmosfery na terenie gminy Szczyrk ze spalania paliw do celów grzewczych w 2010 roku (emisja niska)

Rodzaj zanieczyszczenia	Jedn.	Wielkość emisji wyjściowej
Pył	Mg/a	131
SO ₂	Mg/a	80
NO ₂	Mg/a	21
CO	Mg/a	474
B(a)P	kg/a	93,64
CO ₂	Mg/a	16 885

Źródło: Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Szczyrk, 2012

5.1.5. Komunikacyjne źródła zanieczyszczeń

Źródłem emisji zanieczyszczeń liniowych jest spalanie paliw płynnych w silnikach spalinowych pojazdów samochodowych, w maszynach rolniczych. Elementem emisji w tym zakresie jest również emisja powstająca w obrocie paliwami występująca głównie w czasie tankowania oraz przeładunku. Charakterystycznymi cechami zanieczyszczeń komunikacyjnych są:

- stosunkowo duże stężenie tlenu węgla, tlenków azotu i węglowodorów lotnych,
- koncentracja zanieczyszczeń wzdłuż dróg,
- nierównomierność w okresach dobowych i sezonowych związana ze zmianami natężenia ruchu.

Na wielkość emisji komunikacyjnej mają wpływ:

- stan nawierzchni,
- konstrukcja i stan techniczny silników pojazdów, warunki pracy silników,
- rodzaj paliwa,
- płynność ruchu,
- ścieranie jezdni, opon i hamulców,
- unoszenia drobin pyłu w wyniku wzniesienia go z powierzchni na skutek ruchu pojazdów (emisja wtórna).

Głównym źródłem emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych drogowych, jest wojewódzka (nr 942), a w dalszej kolejności drogi powiatowe i gminne. Długość poszczególnych rodzajów dróg na terenie gminy wynosi:

- drogi wojewódzkie – 10,1 km,
- drogi powiatowe – 4,6 km,
- drogi gminne – 28 km.

Na podstawie danych dotyczących natężenia ruchu oraz udziału poszczególnych typów pojazdów w tym ruchu (raport „Generalny pomiar ruchu 2010 – Synteza wyników” na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad oraz opracowania Ministerstwa Środowiska „Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza” oszacowano wielkość emisji komunikacyjnej.

Procentowy udział pojazdów na drodze:

- dla dróg wojewódzkich: osobowe 85,8%, dostawcze 10,8%, ciężarowe 1,6%, autobusy 1,7%, motocykle 0,1%,
- dla dróg powiatowych i gminnych: osobowe 82,6%, dostawcze 13,3%, ciężarowe 2,6%, autobusy 1,3%, motocykle 0,2%,

Przyjęte natężenie ruchu dla dróg:

- wojewódzkich – 8922 [poj/dobę],
- powiatowych - 4461 [poj/dobę],
- gminnych – 2231 [poj/dobę].

Tabela 7 Roczna emisja substancji szkodliwych do atmosfery ze środków transportu na terenie Szczyrku w 2011 roku (kg)

rodzaj drogi	rodzaj pojazdu	śr. prędkość [km/h]	CO	C6H6	HC	HCal	HCar	NOx	TSP	SO _x	Pb
wojewódzkie	osobowe	45	97817	868	15029	10520	3156	20835	450	1122	11
	dostawcze	40	3511	29	640	448	134	1462	172	218	0
	ciężarowe	30	1094	17	901	631	189	2384	222	192	0
	autokary	25	1291	15	809	567	170	3854	223	261	0
	motocykle	40	8991	65	1224	857	257	66	0	6	0
powiatowe	osobowe	40	23100	208	3632	2542	763	4787	101	268	3
	dostawcze	35	830	7	159	112	33	345	38	53	0
	ciężarowe	30	244	4	201	140	42	531	50	43	0
	autobusy	25	473	3	134	93	28	1171	54	66	0
	motocykle	40	2047	15	279	195	59	15	0	1	0
gminne	osobowe	35	73806	675	11852	8297	2489	14664	299	865	8
	dostawcze	35	2527	22	485	339	102	1050	116	161	0
	ciężarowe	30	741	11	611	427	128	1616	151	130	0
	autobusy	25	1364	7	385	270	81	3377	155	189	0
	motocykle	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM		37,5	217836	1946	36340	25438	7631	56156	2029	3574	23

Źródło: opracowanie własne, do obliczeń użyto Programu OPERAT2000

Spalanie paliw w pojazdach charakteryzują się największą emisją tlenu węgla do powietrza, bo aż około 217 ton rocznie. Źródłem emisji tlenu węgla są w większości samochody osobowe.

5.1.6. Bilans emisji zanieczyszczeń do powietrza

Na podstawie danych WIOŚ w Katowicach przyjmuje się następujące poziomy odniesienia (poziom tła) poszczególnych substancji w gminie Szczyrk w 2011 roku:

- Pył PM₁₀ – 26 µg/m³,
- SO₂ – 10 µg/m³,
- NO₂ – 12 µg/m³,
- Pb – 0,042 µg/m³,

- Benzen – 3 µg/m³.

Poziomy odniesienia substancji dotyczące PM₁₀, SO₂ oraz NO₂ są jednymi z najniższych w województwie śląskim co świadczy o dobrym stanie powietrza w gminie.

Dla poszczególnych źródeł emisje takich substancji szkodliwych jak: SO₂, NO₂, CO, pył, B(α)P oraz CO₂ wyrażoną w kg danej substancji na rok.

Wyznaczono także emisję równoważną, czyli zastępczą. Emisja równoważna jest to wielkość ogólna emisji zanieczyszczeń pochodzących z określonego (oceniałego) źródła zanieczyszczeń, przeliczona na emisję dwutlenku siarki. Oblicza się ją poprzez sumowanie rzeczywistych emisji poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń, emitowanych z danego źródła emisji i pomnożonych przez ich współczynniki toksyczności zgodnie ze wzorem:

$$E_r = \sum_{t=1}^n E_t \cdot K_t$$

gdzie:

E_r - emisja równoważna źródeł emisji,

t - liczba różnych zanieczyszczeń emitowanych ze źródła emisji,

E_t - emisja rzeczywista zanieczyszczenia o indeksie t ,

K_t - współczynnik toksyczności zanieczyszczenia o indeksie t , który to współczynnik wyraża stosunek dopuszczalnej średniorocznej wartości stężenia dwutlenku siarki e_{SO_2} do dopuszczalnej średniorocznej wartości stężenia danego zanieczyszczenia e_t co można określić wzorem:

$$K_t = \frac{e_{SO_2}}{e_t}$$

Współczynniki toksyczności zanieczyszczeń traktowane są jako stałe, gdyż są ilorazami wielkości określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji.

Emisja równoważna uwzględnia to, że do powietrza emitowane są równocześnie różnego rodzaju zanieczyszczenia o różnym stopniu toksyczności. Pozwala to na prowadzenie porównań stopnia uciążliwości poszczególnych źródeł emisji zanieczyszczeń emitujących różne związki. Umożliwia także w prosty, przejrzysty i przekonujący sposób znaleźć wspólną miarę oceny szkodliwości różnych rodzajów zanieczyszczeń, a także wyliczać efektywność wprowadzanych usprawnień.

W celu oszacowania ogólnej emisji substancji szkodliwych do atmosfery ze spalania paliw w budownictwie mieszkaniowym, sektorze handlowo-usługowym i użyteczności publicznej w Szczyрку, koniecznym jest posłużenie się danymi pośrednimi. Punkt wyjściowy stanowiła w tym przypadku struktura zużycia paliw i energii w Szczyрку oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 8 Zestawienie zbiorcze emisji substancji do atmosfery z poszczególnych źródeł emisji na terenie gminy Szczyrk

Lp.	Substancja	Jednostka	Rodzaj emisji		
			Niska	Liniowa	Razem
1	SO ₂	Mg/rok	131	4	137
2	NO _x	Mg/rok	80	56	137
3	CO	Mg/rok	21	225	246
4	pył	Mg/rok	474	8	490
5	B(a)P	kg/rok	94	0	0
6	CO ₂	Mg/rok	16 885	10 377	27417
7	Er	Mg/rok	2 332	285	137

Źródło: Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Szczyrk, 2012

W związku z zaostrzeniem się przepisów ochrony środowiska oraz w interesie mieszkańców działania z zakresu ochrony atmosfery należałoby przeprowadzić w następujących kierunkach poprzez wdrożenie niżej wymienionych celów:

- Systematyczna poprawa jakości powietrza na obszarze Szczyrku
 - Opracowanie i wdrożenie strategii zmniejszania stężenia pyłów drobnych PM₁₀, benzo(a)pirenu oraz ozonu przyziemnego w powietrzu,
 - Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii.
- Wspieranie i promocja ekologicznych nośników energii
 - Wymiana konwencjonalnie opalanych pieców węglem na ogrzewania gazowe lub inne przyjazne środowisku nośniki energii zarówno w obiektach publicznych, jak mieszkaniach prywatnych (realizacja Programu ograniczenia niskiej emisji),
 - Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
 - Wspieranie i promowanie korzystania z materiałów energooszczędnych w budownictwie przez mieszkańców,
 - Kontynuowanie prac termomodernizacyjnych na terenie gminy.
- Intensyfikację działań związanych z modernizacją dróg.

5.2 Gospodarka wodno – ściekowa w tym ochrona przeciw powodziowa

5.2.1 Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe występujące na terenie miasta należą do Regionu Wodnego Górnej Wisły, w zlewni rzeki Żyłicy. Głównym ciekim jest rzeka Żyłica, stanowiąca lewobrzeżny dopływ rzeki Soły.

Źródła na wysokości 900 - 940 m n.p.m. na północnych stokach Malinowa i Przełęczy Salmopolskiej, na terenie Szczyrku Salmopola. Początkowo, na terenie przysiółka Salmopol, płynie w kierunku północnym. Następnie spływa przez cały Szczyrk w kierunku północno-wschodnim, oddzielając masyw Skrzycznego na południu od masywu Klimczoka na północy.

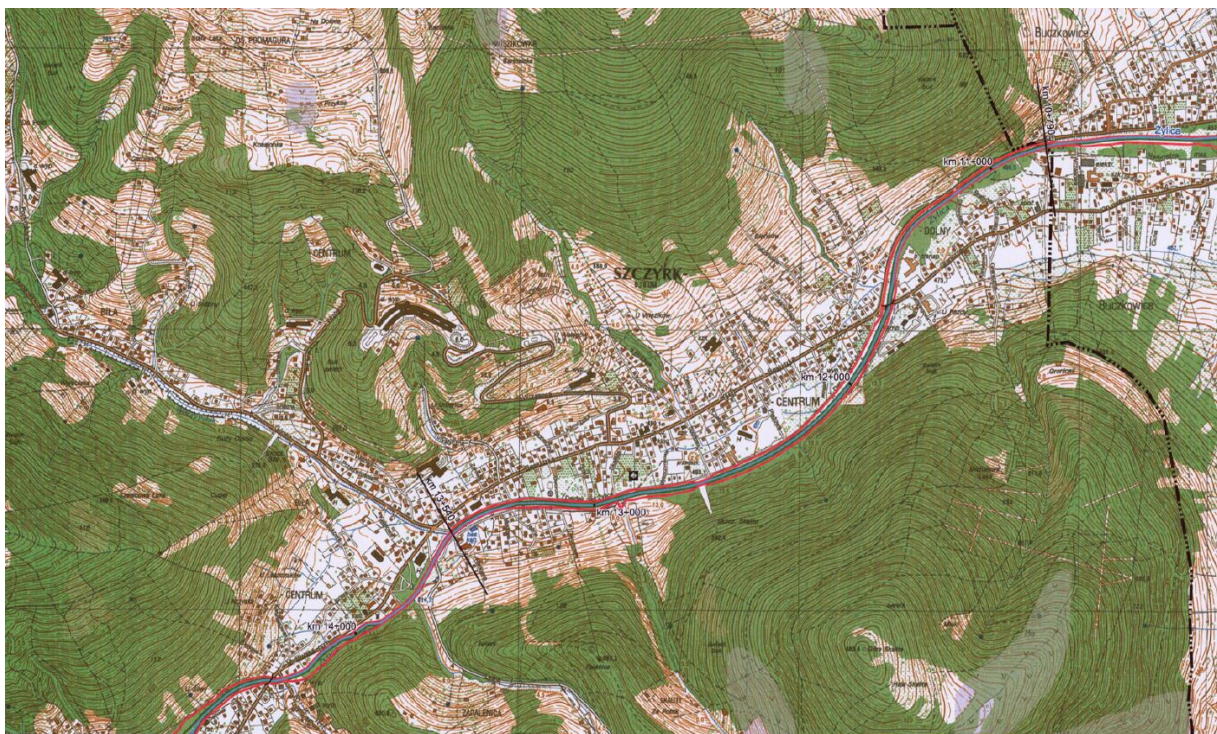

Rysunek 9 Lokalizacja rzeki Żylicy w okolicach Szczyrku

Źródło: Wędkarz Polski, wrzesień 2003

Charakterystyczną cechą dla tego obszaru, wynikającą przede wszystkim z ukształtowania terenu, są wezbrania w okresie wiosennych roztopów, letnich opadów, grudniowych deszczy. Niżówki występują najczęściej we wrześniu.

Zagospodarowanie doliny rzeki Żylicy jest zróżnicowane. W wielu miejscach na terenie Szczyrku jej koryto wyłożone jest ażurowymi, betonowymi płytami. Koryta i doliny potoków poza obrębem miasta zbudowane są ze żwirów rzecznych, piasków różnoziarnistych oraz bloków piaskowca, których miąższość waha się od 6 m. do 10 m. Okresowy brak wody powoduje niekorzystne warunki życia fauny i flory potokowej.

Rysunek 10 Obszar bezpośredniego zagrożenia powodzią na terenie gminy Szczyrk

Źródło: Studium określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią dla terenów nieobwałowanych w zlewni Soły

Na powyższym rysunku czerwoną linią zaznaczono obszar zalewowy na terenie Szczyrku o prawdopodobieństwa przewyższenia 0,2%. Ostatnia powódź zalała część gminy w 2010 r. Komisja ds. szacowania szkód powodziowych w infrastrukturze komunalnej spowodowanych przez powódź, sporządziła listę uszkodzonych obiektów, były to m.in.: ulice Grabowa, Lipowa, Szkolna, Jodłowa,

Wrzosowa, Wczasowa, Sosnowa, Skrzyczeńska. Pasterska, Poziomkowa, Kolorowa, Grzybowa, Widokowa, Olimpijska, Uzdrowskowa, Saneczkowa, Ogrodowa, Skalista, Kwiatowa, Radosna, Za Hańderką, Leśna, Spacerowa, deptak Nad Żylicą. Uszkodzenia dotyczyły głównie nawierzchni i odwodnienia dróg, przepustów, mostków.

Na terenie Szczyrku brak jest naturalnych zbiorników wodnych (jezior, oczek wodnych, stawów, itp.). Wyjątkiem jest zbiornik wodny utworzony przy ujęciu wody na Żylicy. Jest on częściowo zamulony i zasypany rumoszem.

Jakość wód powierzchniowych

Podstawowym dokumentem określającym zasady racjonalnej polityki wodnej oraz wynikający z niej sposób gospodarowania wodami jest Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, zwana Ramową Dyrektywą Wodną (RDW). Ustalenia Dyrektywy zostały zaimplementowane do prawodawstwa polskiego głównie poprzez ustawę Prawo wodne (Dz.U Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.) oraz związane z nią akty wykonawcze. Art. 155a ustawy Prawo wodne określa obowiązek badań i oceny jakości wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. W ramach podsystemu monitoringu jakości wód powierzchniowych WIOŚ w Katowicach został opracowany program badań na lata 2010–2012 (z uwzględnieniem zadań zaplanowanych do realizacji na lata 2013–2015), w ramach którego będą wykonane badania i ocena stanu rzek oraz badania i ocena potencjału ekologicznego i stanu chemicznego zbiorników zaporowych.

Rok 2010 był pierwszym rokiem realizacji pełnego 6-letniego cyklu monitoringowego. Badania prowadzone w sieci punktów monitoringu operacyjnego w jednolitych częściach wód zagrożonych nie osiągnięciem dobrego stanu. Badania w sieci monitoringu diagnostycznego zaplanowano na lata 2011–2012. Jedynie w tych punktach monitoringu diagnostycznego, w których w poprzednim cyklu badawczym odnotowano ponadnormatywne wartości substancji priorytetowych, prowadzono monitoring operacyjny ze względu na obecność tych substancji.

Zakres badań został opracowany na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2009 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. Nr 81, poz.685).

Na terenie Szczyrku w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przeprowadzano kontrolę jakości wód rzeki Żylica w punkcie pomiarowo – kontrolnym, w 16,7 km biegu rzeki. Wyniki pomiarów stanu czystości Żylicy w tym punkcie pomiarowym przedstawia tabela poniżej.

Tabela 9 Stan czystości rzeki Żylicy w punktach sieci monitoringu regionalnego

Nazwa	Stan fizyczny		Warunki tlenowe				Zasolenie			Zakwaszenie	Substancje biogenne					Klasa	
	Temperatura (oC)	Zawiesina ogólna (mg/l)	Tlen rozpuszczony (mgO ₂ /l)	BZT ₅ (mgO ₂ /l)	ChZT-Mn (mgO ₂ /l)	OWO (mgC/l)	ChZT-Cr (mgO ₂ /l)	Przewodność w 20oC (uS/cm)	Siarczany (mgSO ₄ /l)		Chlorki (mgCl/l)	Odczyn pH	Azot amonowy (mgN-NH ₄ /l)	Azot Kjeldahla (mgN/l)	Azot azotanowy (mgN-NO ₃ /l)		Azot ogólny (mgN/l)
Żylica	19	12	14	3		5	223	24	19	7,8-8,4	0,0 5	1	3	3	0,1	II	
Soła	8,7	5	11	2	2,3	1,8	5,92	202	17	7	7,67 - 8,24	0,0 7	0,24	0,91	1,14	0,0 3	I

Źródło: WIOŚ Katowice

Sposób przeprowadzenia oceny określony jest w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2011 nr 257 poz. 1545). Elementy fizykochemiczne, biologiczne i hydromorfologiczne klasyfikuje się na podstawie kryteriów wyrażonych jako wartości graniczne wskaźników jakości wód z uwzględnieniem typów wód powierzchniowych. Dla wód powierzchniowych przeprowadzono:

- klasyfikację stanu ekologicznego (dotyczy wód naturalnych),
- klasyfikację stanu chemicznego,
- ocenę stanu wód,
- klasyfikację potencjału ekologicznego (dotyczy wód silnie zmienionych i sztucznych),
- oceny spełniania wymagań jakościowych wód powierzchniowych związanych z ich użytkowaniem wynikającym z warunków korzystania z wód regionu wodnego (ocena przydatności wód do określonych celów – np. do bytowania ryb w warunkach naturalnych lub ocena zagrożenia – dotyczy to wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych).

Jakość wód powierzchniowych w jednolitych częściach wód na terenie gminy Szczyrk oceniana jest jako dobra. Wody dobrej jakości, to wody w których:

- wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych,
- wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby.

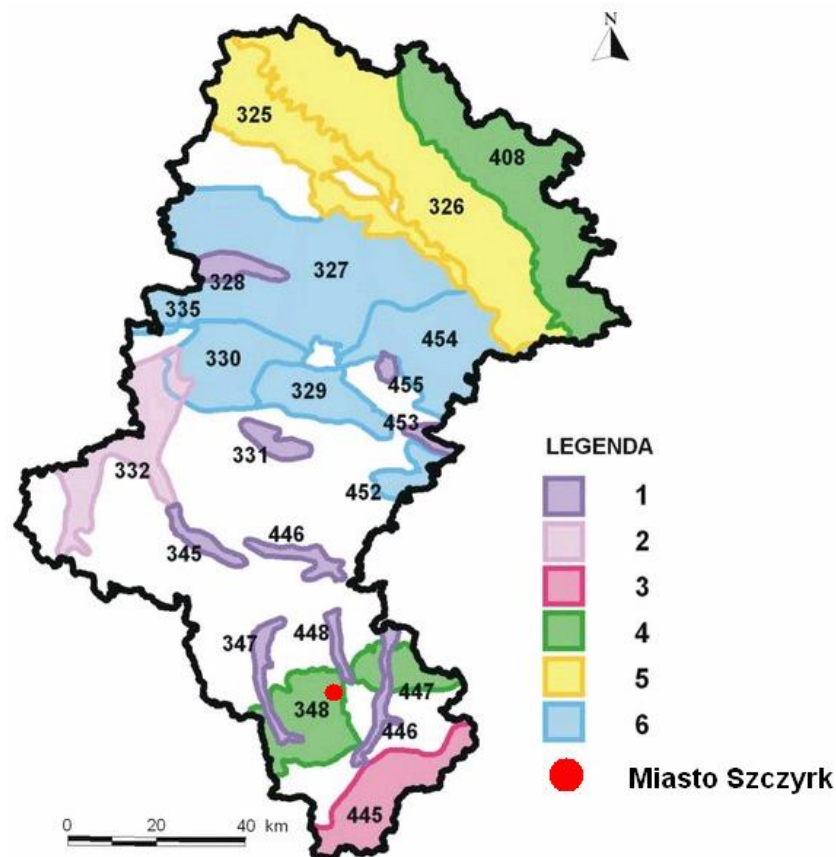
Ponadto w powyższej tabeli zestawiono wyniki badań monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych w punkcie na rzece Soło przy dopływie do zbiornika Tresna.

Wody podziemne

Zasoby wód podziemnych na terenie gminy są ściśle związane z Głównym Zbiornikiem Wód Podziemnych (GZWP), który obejmuje swym zasięgiem znaczny obszar gminy (zgodnie z Raportem WIOŚ w Katowicach). Jest to zbiornik kredowy, oznaczony numerem 348-Cr-f o nazwie Beskid Śląski. Poniższa tabela przedstawia zasoby GZWP oraz charakterystykę.

Tabela 10 Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) - charakterystyka

Nr zbiornika	Nazwa zbiornika	Powierzchnia [km ²]	Stratygrafia	Typ ośrodka	Zasoby dyspozycyjne		Wykorz. zatw.zasobów [%]
					Moduł zasobn m ³ /(dkm).	Zasoby m ³ /s	
348	Zb.Warstw Godula - Beskid Śląski	370,0	Kreda	szczelinowo-porowy	93,0	0,40	1,1

Rysunek 11 Lokalizacja GZWP 348 Beskid Śląski

Źródło: Biblioteka Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska

Zasięg Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 348 o nazwie Beskid Śląski obejmuje tereny gmin: Jaworze, Jasienica, Szczyrk, Buczkowice. Jest to zbiornik kredowy szczelinowo-porowy, pod względem hydrochemicznym dominowały w nim wody wodorowęglanowo-siarczanowo-wapniowe.

Jakość wód podziemnych

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o ich stanie chemicznym śledzenie zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych.

Przedmiotem monitoringu są jednolite części wód podziemnych (w tym części uznane za zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu), ze szczególnym uwzględnieniem obszarów narażonych na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego, znajdujących się na terenie niektórych jednolitych części wód podziemnych.

Badania stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych w rejonie gminy Szczyrk w 2011 roku prowadzono w ramach monitoringu diagnostycznego, którym objęto jednolite części wód podziemnych nr 152 region wodny Górnej Wisły (PLGW2200152).

Tabela 11 Jakość wody podziemnej w rejonie GZWP nr 348

Lp.	Nazwa Punktu	Numer punktu JCWP Rodzaj monitoringu Stratygrafia ujętej warstwy	Klasa jakości wód w 2010 r.
1	Kamesznica	110/K 152 Krajowy PgOl	II
2	Czernichów	891/K 152 Krajowy K2	II

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie śląskim w 2011 roku

Klasy jakości wód podziemnych I, II, III wskazują dobry stan chemiczny, a klasy jakości wód podziemnych IV i V oznaczają słaby stan chemiczny. Wody podziemne z obszaru gminy Szczyrk charakteryzują się nieznacznie wyższą temperaturą wody, co powoduje ich przynależność do II klasy jakości wody podziemnej.

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć klas jakości wód podziemnych. Klasa II wskazuje na wody dobrej jakości, w których:

- wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych,
- wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby.

5.2.2 Główne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych

Głównymi zagrożeniami dla wód powierzchniowych i podziemnych prowadzących wody nieodpowiadające normom są skażenia komunalne i związane z chemicznymi środkami do produkcji rolnej.

Ścieki socjalno-bytowe, pochodzące z zabudowy mieszkaniowej, odprowadzane są często do nieszczelnych osadników przydomowych bądź też lokalnie budowanymi przez mieszkańców kanałami bezpośrednio do przydrożnych lub cieków wodnych. Ścieki te są źródłem zanieczyszczeń wyrażającym się w związkach takich jak BZT₅, ChZT, azot amonowy i fosforany.

Dodatkowo istotnym zagrożeniem, dla jakości wód są substancje ropopochodne splukiwane podczas opadów deszczu z nawierzchni dróg, parkingów czy placów stacji paliw.

5.2.3 Zaopatrzenie w wodę

Administratorem sieci wodociągowej jest AQUA S.A. w Bielsku-Białej. Do sieci podłączonych jest ok. 2800 mieszkańców. Łączna długość sieci wraz z przyłączami na terenie gminy wynosi 27,7 km. Udział materiałów, z jakich wykonana jest sieć wraz z przyłączami jest następujący:

- PE 12,8 km,
- stal 10,4 km,
- żeliwo 6,7 km.

Gmina Szczyrk zaopatrywana jest w wodę głównie z ujęcia wody na rzece Żylicy w km. 15+800 o wydajności Q=125 m³/h, dla którego w celu zagwarantowania odpowiedniej jakości wody, zatwierdzono decyzją Wojewody strefę ochrony. Stacja Uzdatniania Wody w Szczyрку produkuje średnio 900m³/d, z czego na teren gminy Szczyrk dostarczanych jest średnio 525 m³/d. Ponadto dodatkowymi źródłami są ujęcia lokalne i indywidualne, do których należą:

- ujęcie wód powierzchniowych w hotelu „Orle Gniazdo” o wydajności Q = 5,1 m³/h,
- ujęcie wody źródlanej na Dolinach,

- ujęcie wody źródlanej zasilania armatek śnieżnych wykorzystywane przez Szczyrkowski Ośrodek Narciarski (SON),
- ujęcie wody hotelu „Klimczok” na potoku Wilczy,
- ujęcie wody ośrodka wczasowego „Siemion”,
- ujęcie wody podziemnej – studnia OW „Gronie”,
- ujęcie wody podziemnej – studnia głębinowa hotelu „Orle Gniazdo”.

Istniejący system wodociągowy zaopatruje w wodę obiekty położone poniżej warstwy 600 m. n.p.m. Obiekty położone powyżej 600 m. n.p.m są zaopatrywane z hydroforów lub z lokalnych ujęć wody.

W 2011 roku Przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bielsku – Białej pobrali 6 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z wodociągu zaopatrującego miasto. Zgodnie z „Obszarową oceną jakości wody dla miasta Szczyrk za 2011 rok” wszystkie pobrane próbki odpowiadały wymogom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U.Nr.61, poz.417 z późn. zmianami). Z uwagi na dobrą jakość wody na terenie gminy Szczyrk nie było konieczności prowadzenia postępowań administracyjnych i działań naprawczych

5.2.4 Odprowadzanie ścieków

Administratorem sieci kanalizacji sanitarnej jest AQUA S.A. w Bielsku-Białej.

Długość sieci kanalizacji wynosi ogółem około 40 km. Stan techniczny sieci kanalizacyjnej biorą pod uwagę materiał i wiek, jest dobry, przy czym odcinki najbardziej awaryjne są przedmiotem prac modernizacyjnych. Liczba przyłączy kanalizacyjnych według stanu na 31.07.2012 r. wynosi ogółem 684 szt.

Gmina Szczyrk jest skanalizowana w 46,5%. Z obszarów objętych siecią kanalizacji sanitarnej, ścieki przepompowywane są, za pośrednictwem przepompowni ścieków w Rybarzowicach, do miejskiej oczyszczalni ścieków „Komorowice” przy ul. Bestwińskiej w Bielsku-Białej.

Oczyszczalnia w Komorowicach posiada wydajność 90 tys. m³/d, natomiast w okresie intensywnych opadów jest dostosowana do oczyszczania zwiększonej ilości ścieków w granicach 124 tys. m³/d. Jednostkowe ładunki zanieczyszczeń wynoszą: BZT₅ - 60 gO₂/M-d, ChZT- 130,5 gO₂/M-d, Zawiesiny ogólne- 41 g/M-d, azot ogólny -10,1 gN/M-d, fosfor ogólny -1,8 gP/M-d.

Obecny ładunek, dopływający do oczyszczalni ścieków odpowiada 167000 mieszkańcom równoważnym. W okresie najbliższych lat (horyzont czasowy około 2015 r.) zasięg zlewni oczyszczalni ścieków „Komorowice” ulegnie zwiększeniu do około 190000 mieszkańców równoważnych. Dla tej perspektywy czasowej wykonano obliczenia sprawdzające procesu, pozwalające zoptymalizować wielkość obiektów oczyszczalni oraz parametry eksploatacyjne i koszty eksploatacji.

Tabela 12 Bilans ilości ścieków dopływających do oczyszczalni w Komorowicach

Parametr	Jednostka	Stan pracy	
		Okres bezdeszczowy	Okres deszczowy
Średni przepływ	m ³ /d	68 293	108 913
	l/sek	790	1 261
Maksymalny godzinowy dopływ do oczyszczalni	m ³ /h	4 269	6 807
	l/sek	1 186	1 891

Źródło: Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla miasta Szczyrk, 2008

Ponadto na stacjach zlewnych oczyszczalni ścieków w Bielsku-Białej przy ul. Bestwińskiej 63 oraz w Rybarzowicach przy ul. Kanarków prowadzone są usługi przyjmowania i utylizacji odpadów ciekłych oraz nieczystości bytowych i przemysłowych gromadzonych okresowo w zbiornikach bezodpływowych.

Na oczyszczalniach Aqua S.A. prowadzony jest monitoring pracy ze szczególnym uwzględnieniem ilości i składu ścieków oczyszczonych odpływających z oczyszczalni. Badania prowadzone są przez akredytowane Laboratorium Centralne Aqua S.A. w oparciu o harmonogram opracowany zgodnie z wytycznymi Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Parametry ścieków odprowadzanych do odbiornika regulują pozwolenia wodnoprawne. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków dla Oczyszczalni Komorowice jest rzeka Biała.

5.2.5 Odprowadzanie wód opadowych

Na terenie gminy do sieci kanalizacji ogólnospławnej odprowadzane są między innymi ścieki deszczowe z placów i ulic. System odprowadzania wód opadowych i ich oczyszczanie odbywa się za pomocą piaskowników i separatorów, w których ścieki deszczowe są oczyszczane, a następnie trafiają do wód powierzchniowych. Brak informacji dotyczących długości kanalizacji odprowadzającej ścieki opadowe z dróg, parkingów i placów. Należy jednak podkreślić fakt, iż przy planowaniu każdej nowej inwestycji rozpatrywane jest ewentualny wpływ na wody powierzchniowe lub podziemne. Przy odprowadzaniu ścieków deszczowych z terenów zanieczyszczonych (stacje benzynowe, parkingi, drogi itp.) należy przewidywać wykonanie podczyszczalni wód deszczowych w celu usunięcia zawiesiny (do wartości 100 mg/l) i substancji ropopochodnych (do wartości 15 mg/l).

Najpoważniejszy problem stanowi odwodnienie dróg powiatowych i gminnych, z których wody deszczowe odprowadzane są głównie do przydrożnych rowów, stanowiąc istotne zagrożenie (szczególnie substancjami ropopochodnymi) dla czystości wód podziemnych i powierzchniowych..

5.2.6 Ochrona przeciwpowodziowa

Ukształtowanie terenów gminy Szczyrk sprzyja powstawaniu, szczególnie w okresach obfitych opadów, zagrożenia powodziowego. Kształt terenu oraz warunki klimatyczne mają wielki wpływ na specyficzne warunki hydrologiczne w zlewni Żylicy, największego cieku na terenie gminy. Prócz Żylicy, stanowiącej oś, wzdłuż której rozciąga się zabudowa mieszkalno-wypoczynkowa, która rozbudowała się również w dolinach większych dopływów Żylicy: potoków Biła oraz Dunacie. W Szczyрку do koryta Żylicy dopływają wody z obszernych (szczególnie lewobrzeżnych) terenów przyrzecza oraz licznych dopływów. Do największych dopływów Żylicy w Szczyрку zaliczyć należy:

- prawobrzeżne: Malinów, Czarna, Dunacie, Skalite
- lewobrzeżne: Biła i Więzków.

Długość Żylicy na obszarze gminy Szczyrk wynosi 9,5 km, średnia szerokość zlewni: 3,5 km. Stan wód w zlewni Żylicy obecnie obserwowane są tylko na wodowskazie w Łodygowicach.

Studium hydrologiczne zlewni Żylicy z 1990 roku wykazało, że najwyższe odpływy jednostkowe występują w trzech zlewniach: odcinka źródłowego Żylicy, zlewni potoku Malinów oraz zlewni potoku Czarna. Nadmierne opady na terenie gminy powodują:

- erozję dna potoków,
- podmycie przyczółków mostów,
- zarumosenie przepustów pod drogami,
- wymycie poboczy dróg lokalnych i drogi głównej,
- zalanie budynków mieszkalnych/piwnic/,
- zniszczenie indywidualnych ujęć wody, studni,
- zakłócania w pracy stacji produkcji wody.

Miejsca na terenie Szczyрку szczególnie zagrożone powodzią:

- Szczyrk - zagrożenie budynków usytuowanych w terenach depresyjnych wzdłuż ulicy Beskidzkiej od ul. Szkolnej do Szczytowej strona lewa i od ul. Sportowej do ul. Krokusów strona prawa,
- Szczyrk ul. Wiślańska 14 - potok/zagrożony przepust pod drogą krajową, nitka gazowa, budynki,
- Szczyrk ul. Myśliwska - zagrożenie na rzece Żylicy k/ posesji Myśliwska 17,
- Szczyrk ul. Skośna - potok bez nazwy zagrożenie dla istniejących budynków w okolicy potoku,

- Szczyrk ul. Kolorowa - przepust z potoku Więżikówka pod drogą wojewódzką 942,
- Szczyrk ul. Beskidzka -potok Bienków,
- Szczyrk ul. Uzdrowska -potok Dunacie,
- Szczyrk ul. Zdrowia za ośrodkiem zdrowia,
- Szczyrk przepust na styku Górskiej i Stromej,
- Szczyrk przepust k/pętli autobusowej PKS,
- Szczyrk ul. Salmopolska /Migdały/ przepust,
- Szczyrk ul. Saneczkowa most,
- przepust pod drogą powiatową ul.Górska w rejonie Sp Nr. 3,
- Brzegi posesji usytuowanych przy ul. Salmopolskiej,

Odpowiednie kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy, to działania bez których niemożliwy jest zrównoważony rozwój społeczno gospodarczy. Ma to być osiągnięte przez zbudowanie sprawnie działającego systemu, który wykorzystując instrumenty legislacyjno - prawne, finansowe i zarządzania, będzie zapewniał utrzymanie dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wody zależnych, a także pozwalała na zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych, zwiększała bezpieczeństwo w sytuacjach nadzwyczajnych (powodzi, suszy, awarii obiektów hydrotechnicznych, przemysłowych). W tym celu Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej opracował Strategię Gospodarki Wodnej. Ogólnym zadaniem Strategii jest określenie podstawowych kierunków rozwoju gospodarki wodnej do roku 2020 oraz sprecyzowanie działań umożliwiających realizację konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu wodami. Na tym tle można wyodrębnić następujące równorzędne cele kierunkowe, odnoszące się do obszarów działań zawartych w Strategii:

- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wody zależnych;
- zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych ludności i gospodarki przy poszanowaniu zasad zrównoważonego użytkowania wód;
- podniesienie skuteczności ochrony w sytuacjach nadzwyczajnych (powódź, susza, awarie obiektów hydrotechnicznych, awarie przemysłowe).

Zapisane powyżej obszary działań mają charakter trwały i będą określać kierunki działań, także w dalekiej perspektywie. W ramach każdego z nich realizowane będą przedsięwzięcia umożliwiające wykonanie zapisów Strategii.

Region wodny górnej Wisły, do którego należy Szczyrk jest obszarem, w którym wskaźniki opadu i odpływu przewyższają ich średnie wartości dla obszaru Polski. Przewyższenia te są znaczne i sięgają odpowiednio 4-10 % oraz 50 - 80 %. Odpowiada to górskiemu charakterowi dorzecza i jest przyczyną wysokiego zagrożenia powodziowego. Poziom zagrożenia powodziowego w tym dorzeczu jest wyższy, co najmniej o 15 % od przeciętnego zagrożenia powodziowego w Polsce. Rozległe i intensywne opady trwające kilka dni i osiągające do 200 mm/dobę (północne stoki Tatr i Beskidy) powodują szybkie i gwałtowne wezbrania.

Drugim ważnym czynnikiem determinującym zagrożenie powodziowe w dorzeczu jest osadnictwo i jego rozwój na przestrzeni lat. Koncentruje się ono wzdłuż rzek, których doliny utraciły swą naturalną funkcję prowadzenia wielkich wód.

W ostatnich kilkudziesięciu latach na obszarze działania RZGW w Krakowie praktycznie w każdym roku wystąpiły wezbrania powodziowe, a największe z nich miały miejsce w roku 1997, 2001, 2010. Objęły one swoim zasięgiem prawie cały obszar prawobrzeżnych dopływów górnej Wisły.

Ustalenie zadań, kontrolowanie ich realizacji oraz koordynowanie i kierowanie działalnością w zakresie przygotowania i realizacji przedsięwzięć w zakresie ochrony przeciw powodziowej na terenie Szczyrku zajmuje się Wydział Zarządzania Kryzysowego przy Starostwie Powiatowym w Bielsku Białej.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej (RZGW). Z jego inicjatywy powstaje opracowanie projektu planu ochrony przeciwpowodziowej w regionie wodnym. RZGW są również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze kraju, planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego, a w szczególności przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych;
- racjonalne retencionowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód;
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze;
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

Ochrona przed suszą

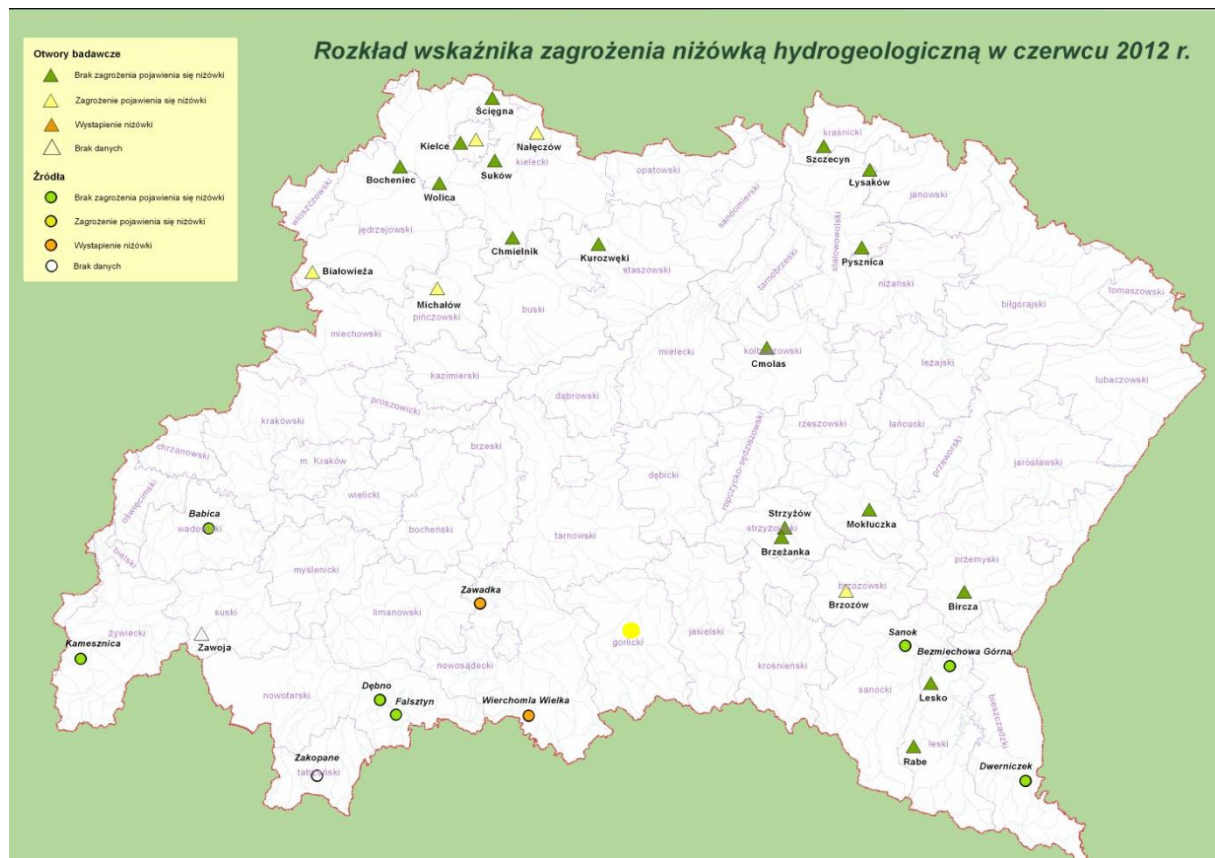
Rozróżniamy trzy rodzaje suszy: atmosferyczną, glebową (rolniczą); i hydrologiczną.

Jeśli w Polsce, w okresie wegetacyjnym, przez 20 dni nie ma opadów, uznaje się, że nastąpił początek suszy atmosferycznej. Dalszy brak opadów powoduje suszę glebową, która wpływa niekorzystnie na wzrost roślin. Nawet jeśli w tym czasie opady są minimalne, efekty suszy glebowej mogą zostać złagodzone, lecz mimo to susza może przejść w stan suszy hydrologicznej. Susze atmosferyczna i glebowa zanikają stosunkowo szybko, natomiast susza hydrologiczna, której efektem jest niżówka hydrologiczna (czyli obniżenie się poziomu wód powierzchniowych i podziemnych) trwa na ogół długo, nawet kilka sezonów, bowiem odbudowa zasobów wodnych wymaga obfitych oraz długotrwałych opadów deszczu i śniegu. Rozpatrując zjawisko suszy w kategoriach poza przyrodniczych, możemy mówić również o suszy społeczno-ekonomicznej. Brak wody w rzekach i obniżenie się poziomu wód gruntowych, będące skutkiem suszy, mają bardzo poważne konsekwencje dla całej gospodarki, szczególnie tych gałęzi przemysłu, które potrzebują większych ilości wody. Konieczne jest uwzględnianie wystąpienia suszy w planach reagowania kryzysowego, opracowywanych na wszystkich szczeblach administracji. Jednym z ważnych elementów takiego planu jest rozwiązanie sposobów reglamentowania wody dla różnych stopni zagrożenia suszą. Nie ogranicza się jednak, nawet w czasie suszy, dostaw wody przeznaczonej na zaspokojenie bezpośrednich potrzeb ludzi oraz do gaszenia pożarów.

Niekorzystnym efektem suszy jest wzrost zagrożenia ekologicznego i pożarowego. Jeśli przy niskich stanach wody do rzek odprowadzane są niezmiennione ilości ścieków, wzrasta znacznie ich stężenie.

Susze spowodowane są długotrwałym ograniczeniem opadów. Różnią się od większości katastrof naturalnych rozpoczynających się nagle, w ściśle określonym momencie i mających szybki oraz gwałtowny przebieg. Trudno określić dokładnie, jaki jest zasięg terytorialny suszy oraz kiedy zaczyna się lub kończy.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie podjął działania zmierzające do graficznego przedstawienia obszarów najbardziej narażonych na wystąpienie suszy (deficyt opadów). W tym celu wykorzystuje się dostępne w OKI informacje nt. opadów (dane pochodzą z IMGW O/Kraków) oraz możliwości techniczne (oprogramowanie Geomedia Profesional z nakładką GRID).

Rysunek 12 Rozkład wskaźnika zagrożenia niżówką w czerwcu 2012. na obszarze RZGW Kraków

Źródło: www.oki.krakow.rzgw.gov.pl

Obecnie mapki opracowywane są w oparciu o rozkład przestrzenny „wskaźnika zagrożenia niżówką hydrogeologiczną”, który jest obliczany wyłącznie dla poziomu wodonośnego o zwierciadle swobodnym oraz dla źródeł. Wskaźnik obliczany jest tylko dla tych punktów, dla których istnieją odpowiednio długie ciągi obserwacji (możliwość wyliczenia średniego niskiego stanu zwierciadła wody z okresu wielolecia) oraz prowadzone są bieżące pomiary.

Komórką merytoryczną odpowiedzialną za opracowanie wartości wskaźnika jest obecnie Zakład Analiz i Prognoz Hydrogeologicznych w Państwowym Instytucie Badawczym Państwowego Instytutu Geologicznego.

Planowanie w gospodarowaniu wodami

Jednym z instrumentów zarządzania gospodarką wodną jest planowanie w gospodarowaniu wodami.

Planowanie to służy programowaniu i koordynowaniu działań mających na celu:

- osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wody zależnych,
- poprawę stanu zasobów wodnych,
- poprawę możliwości korzystania z wód,
- zmniejszanie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji i energii mogących negatywnie oddziaływać na wody,
- poprawę ochrony przeciwpowodziowej.

Planowanie w gospodarowaniu wodami obejmuje następujące dokumenty planistyczne:

- plany gospodarowania wodami dla 10 wyznaczonych w Polsce obszarów dorzeczy,
- program wodno-środowiskowy kraju,
- plan ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze kraju,
- plany ochrony przeciwpowodziowej dla regionów wodnych,

- warunki korzystania z wód dla regionów wodnych,
- oraz sporządzane w miarę potrzeby warunki korzystania z wód zlewni.

Szczegółowy zakres opracowywania Planów gospodarowania wodami określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2009 r. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie szczegółowego zakresu opracowywania planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (Dz. U. 2009 Nr 106 poz. 882. Plan gospodarowania wodami zawiera:

- ogólny opis cech charakterystycznych obszaru dorzecza, obejmujący w szczególności:
 - wykaz jednolitych części wód powierzchniowych, wraz z podaniem ich typów i ustalonych warunków referencyjnych,
 - wykaz jednolitych części wód podziemnych;
- podsumowanie identyfikacji znaczących oddziaływań antropogenicznych i oceny ich wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych;
- wykazy obszarów chronionych wraz z graficznym przedstawieniem;
- mapę sieci monitoringu, wraz z prezentacją programów monitoringowych;
- ustalenie celów środowiskowych dla jednolitych części wód i obszarów chronionych;
- podsumowanie wyników analizy ekonomicznej związanej z korzystaniem z wód;
- podsumowanie działań zawartych w programie wodno-środowiskowym kraju, z uwzględnieniem sposobów osiągania ustanawianych celów środowiskowych;
- wykaz innych szczegółowych programów i planów gospodarowania dla obszaru dorzecza dotyczących zlewni, sektorów gospodarki, problemów lub typów wód, wraz z omówieniem zawartości tych programów i planów;
- podsumowanie działań zastosowanych w celu informowania społeczeństwa i konsultacji publicznych, opis wyników i dokonanych na tej podstawie zmian w planie;
- wykaz organów właściwych w sprawach gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza;
- informację o sposobach i procedurach pozyskiwania informacji i dokumentacji źródłowej wykorzystanej do sporządzenia planu oraz informacji o spodziewanych wynikach realizacji planu.

Plany zawierające powyższe składowe zostały opracowane dla wszystkich obszarów dorzeczy w Polsce, zgodnie z art. 3 Ustawy Prawo wodne. Na obszarze gminy Szczyrk administrowanym przez RZGW w Krakowie, dotyczy to obszarów dorzeczy Wisły.

Projekt planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Zgodnie z przepisami Ramowej Dyrektywy Wodnej planowanie gospodarowaniem wodami odbywa się w podziale na obszary dorzeczy. Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.) w chwili obecnej na obszarze Polski wyznaczonych jest 10 obszarów dorzeczy: Wisły, Odry, Dniestru, Dunaju, Jarftu, Łaby, Niemna, Pregoty, Świeżej i Ücker. Dla każdego obszaru dorzecza opracowuje się plan gospodarowania wodami. Niniejszy dokument jest zatem jednym z dziesięciu Planów na obszarze Polski.

W związku z powyższym w pierwszym cyklu planistycznym opracowano plany gospodarowania wodami dla wszystkich ww. obszarów dorzeczy. Dokumenty te poddawane są przeglądowi i uaktualnione najpóźniej w ciągu 15 lat od dnia wejścia w życie Ramowej Dyrektywy Wodnej, a następnie co 6 lat.

Na obszar dorzecza Wisły składają się regiony wodne Dolnej Wisły, Środkowej Wisły, Górnej Wisły i Małej Wisły. Szczyrk należy do regionu wodnego Górnej Wisły, który swoim zasięgiem obejmują południową część rejonu świętokrzyskiego, fragment Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej, zapadlisko przedkarpackie, Karpaty Zewnętrzne i fragment Karpat Wewnętrznych (Tatry).

Według Ramowej Dyrektywy Wodnej plany gospodarowania wodami są narzędziem planistycznym, które ma usprawnić proces osiągania celów środowiskowych, dlatego stanowiąc one będą fundament podejmowania decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych oraz zasady gospodarowania wodami w przyszłości. Plany gospodarowania wodami będą miały wpływ nie tylko na kształtowanie gospodarki wodnej, ale także na inne sektory gospodarki, w tym: przemysł, rolnictwo, leśnictwo, gospodarkę komunalną, transport, rybołówstwo czy turystykę. Ustalenia Planów... powinny zostać uwzględnione w dokumentach planistycznych na poziomie krajowym i regionalnym, np. w koncepcji przestrzennego

zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw czy w wojewódzkich planach zagospodarowania przestrzennego.

Plany gospodarowania wodami jako dokumenty, które obejmują działania zmierzające do spełnienia celów Ramowej Dyrektywy Wodnej w zakresie osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wód zależnych - nie stoją w sprzeczności z realizacją działań mogących wpłynąć na pogorszenie stanu wód, o ile działania te służą nadrzędnemu celowi społecznemu lub wynikają z przyjętych polityk, planów lub programów, a ich realizacja jest uzasadniona pod względem ekonomicznym, społecznym lub gospodarczym.

Ochrona przeciwpowodziowa to zespół działań mających na celu ograniczenie strat powodziowych. Poczynania te mają charakter zabiegów technicznych oraz nietechnicznych. Pierwsze polegają na ograniczaniu wielkości fali powodziowej oraz jej zasięgu przestrzennego przy pomocy zbiorników retencyjnych, kanałów ulgi, polderów i obwałowań. Drugie - na edukowaniu mieszkańców terenów potencjalnie zagrożonych powodzią, stosowaniu systemów wczesnego ostrzegania, jak również specjalnych rodzajów ubezpieczeń.

W grupie środków nietechnicznych będą to:

- Monitoring powodziowy dla całego powiatu oparty na koncepcji pozyskiwania skutecznej informacji o opadzie i odpływie w warunkach powodziowych, współpracujący z istniejącą i planowaną siecią IMGW.
- System ostrzeżeń gwarantujący mieszkańcom i użytkownikom terenów zalewowych możliwie szybkie powiadomienie o nadchodzącym zagrożeniu.
- Wyposażenie drużyny ratowniczej w specjalistyczny sprzęt niezbędny do efektywnego prowadzenia akcji przeciwpowodziowej w warunkach cieków górskich
- Opracowanie bazy informacyjnej dla utrzymywania i projektowania systemu ochrony przed powodzią na obszarze powiatu.
- Opracowanie materiałów informacyjnych z podstawowymi danymi umożliwiającymi identyfikację przez każdego mieszkańca zagrożonego obszaru zagrożenia powodziowego w jego otoczeniu.

W grupie środków technicznych będą to:

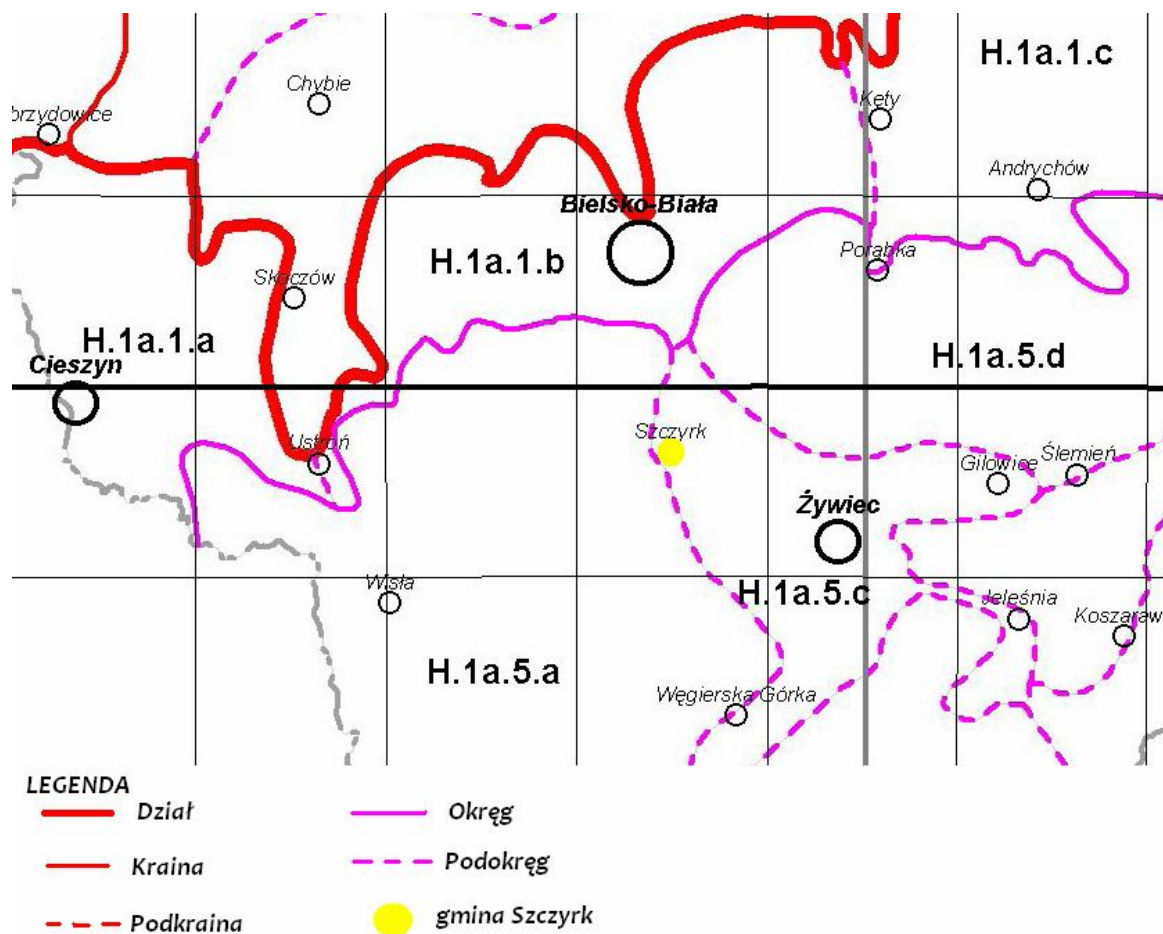
- Bieżące remonty budowli regulacji rzek i potoków,
- Bieżące remonty, stała konserwacja i renowacja przepustów, rowów i innych urządzeń odprowadzających wodę lub zabezpieczających odpływ,
- Wycinka drzew i krzewów w korytach cieków, co przeciwdziała podnoszeniu się poziomu zwierciadła wód odpływowych oraz niszczeniu mostów i brzegowych ubezpieczeń dróg,
- Systematyczne oczyszczanie z rumowiska koryt powyżej zapór przeciwrumowiskowych i stopni wodnych, stabilizujących dno cieków.

Program małej retencji wodnej dla województwa śląskiego nie przewiduje na terenie gminy Szczyrk budowy nowych zbiorników i stawów rybnych.

5.3 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego wraz z ochroną lasów

5.3.1 Charakterystyczne elementy przyrody ożywionej w strukturze przestrzennej zagospodarowania terenu miasta

Zgodnie z podziałem geobotanicznym Polski (Matuszkiewicz J.M), miasto Szczyrk zaliczane jest do Działu Zachodniokarpackiego (H), Kraina Karpat Zachodnich (H.1.), Podkrajiny Zachodniobeskidzkiej (H.1a.), Okręgu Beskid Żywiecki (H.1a.5), Jednostki Kotliny Żywieckiej (H.1a.5.c). Ze względu na położenie miasta na granicy dwóch jednostek Kotliny Żywieckiej oraz Beskidu Śląskiego przenika się tu krajobraz podgórski z obniżeniem kotliny.

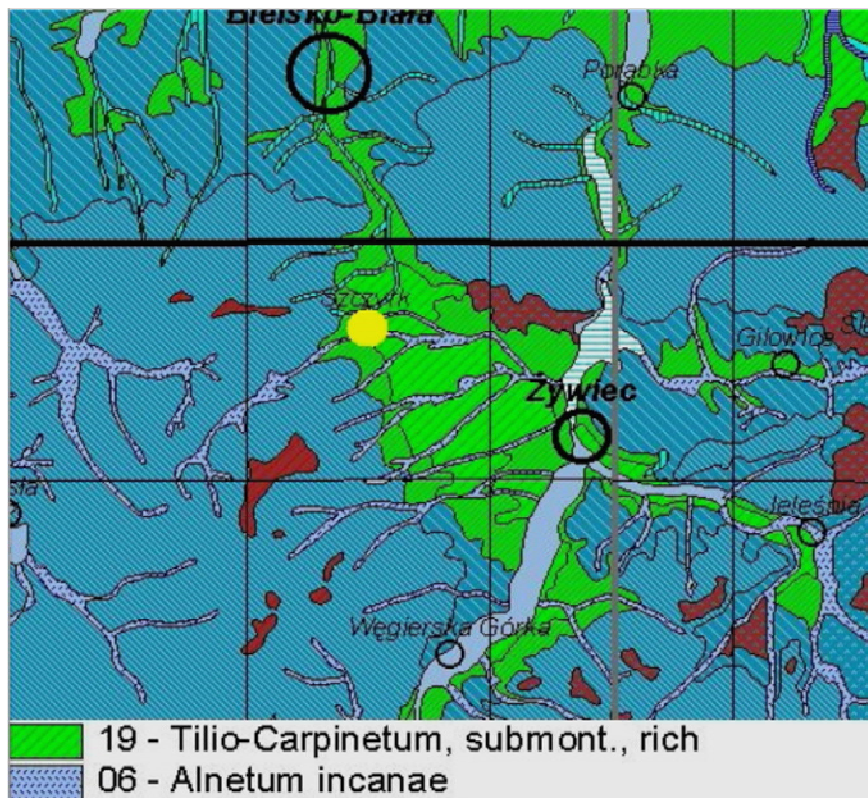

Rysunek 13 Podział geobotaniczny obszaru gminy Szczyrk

Źródło: Matuszkiewicz J.M., 1994, 42.5. Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2 500 000. 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony geobotaniczne (w:) Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, IGIPIZ PAN, Główny Geodeta Kraju, Warszawa

Miejscowość położona jest w rozległej i głębokiej dolinie rzeki Żylicy będącej dopływem Soły oraz na licznych stokach opadających ku dolinom.

Od północy i północno-zachodu Szczyrk otoczony jest grupą górską Klimczoka. Tworzy go Magura (1095 m.), Klimczok (1119 m.) i Trzy Kopce (1060), dalej obniżenie Przełęczy Karkoszczonka (736 m.), Beskid (850 m.), Kotarz (965 m.), Grabowa (905 m.) i dochodzi do Przełęczy Salmopolskiej (934 m.). W tym miejscu na południe od Szczyrku pasmo biegnie wierzchołkiem Malinowa (1095 m.), Malinowskiej Skały (1150 m.), gdzie skręca w kierunku północno-wschodnim i prowadzi przez Małe Skrzyczne (1201m.). Osiąga najwyższy szczyt pasma i całego Beskidu Śląskiego – Skrzyczne (1257 m.), dalej prowadzi przez Halę Jaworzynę (9333 m.) i Skalite (864 m.) zalegające nad Dolnym Szczyrkiem.

Rysunek 14 Potencjalna roślinność naturalna na terenie Szczyrku

Źródło: Matuszkiewicz W., Faliński J.B., Kostrowicki A.S., Matuszkiewicz J.M., Olaczek R., Wojterski T., 1995, Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa 1:300 000. Arkusze 1-12, IGiPZ PAN, Warszawa

Wśród roślinności potencjalnej znajdującej się na terenie Szczyrku można wyróżnić:

- Grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma podgórska, seria żyzna *Tilio-Carpinetum* - Grąd subkontynentalny jest zbiorowiskiem typowym dla pogórzy, w swej typowej postaci rozwijającym się do wysokości 360 m n.p.m. Grądy z tego obszaru zaliczane są do odmiany małopolskiej, którą wyróżniają takie gatunki, jak: jodła pospolita *Abies alba*, buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, jawor *Acer pseudoplatanus*, pierwiosnek wyniosły *Primula elatior*, szaflwia lepka *Salvia glutinosa*, przenet purpurowy *Prenanthes purpurea*, żywiec gruczołowaty *Dentaria glandulosa*, i bluszcz pospolity *Hedera helix*.
- Nadrzeczna olszyna górską *Alnetum incanae* - zespół ten wykształca się w dolinach potoków, w wyższych partiach terenu. Na omawianym terenie płaty nadrzecznej olszyny występują sporadycznie, w dolinie Żyłki. Część z nich jest przekształcona antropogenicznie. Drzewostan buduje głównie olsza szara *Alnus incana* z domieszką jesionu *Fraxinus excelsior*, oraz jaworu *Acer pseudoplatanus*.

5.4.2 Siedliska przyrodnicze

Siedliska przyrodnicze na terenie Szczyrku można podzielić na zbiorowiska leśne oraz zbiorowiska roślinności nieleśnej. Lasy mają dość duży udział w powierzchni gminy. Są miejscem bytowania i migracji wielu gatunków fauny i flory. Fragmenty żyznej buczyny karpackiej, kwaśniej buczyny górskiej i jaworzyny górskiej z miesięcznicą trwałą charakteryzują się składem gatunków właściwym dla roślinności o charakterze naturalnym. Występują na stokach Beskidu Śląskiego w reglu dolnym. W Szczyrku lasy stanowią około 70% powierzchni. W strukturze drzewostanu dominuje świerk (ok. 72%), buk z jodłą i świerkiem (17%), jodła z brzozą i grabem (11%).

Nieleśne zbiorowiska roślinne są dobrze zachowane, występują w sąsiedztwie cieków wodnych i na terenach podmokłych, są wartościowe przyrodniczo i florystycznie. Zwłaszcza na terenie łąk związanych z wilgotnymi siedliskami spotyka się liczne gatunki roślin będące pod ochroną i występujące stosunkowo rzadko.

Poniżej przedstawiono wybrane zbiorowiska nieleśne:

- Górską łąką kośną (*Gladiolo – Agrostietum*), o wysokich walorach przyrodniczych, występuje w reglu dolnym Beskidu Śląskiego (polany na Skrzycznym, Skalitym),
- Ziołorośle z omiegami górskim (*Doronicum austriacum*), o wysokich walorach przyrodniczych, występuje na polanie Doliny na stoku Skrzycznego,
- Ziołorośle z tojadem mocnym (*Aconitum firmi*), o wysokich walorach przyrodniczych, występuje na terenach górnego odcinka Żylicy, na stokach Malinowa i Malinowskiej Skały,
- Ziołorośle z lepiężnikiem białym (*Petasitetum albi*), o wysokich walorach przyrodniczych, występuje na terenach skarp i brzegów potoków,
- Łąka świeża (*Arrhenatheretum elatioris*), o średnich walorach przyrodniczych, występuje na terenie ekstensywnie użytkowanych łąkach w niższych rejonach Beskidu Śląskiego.

5.4.4 Ochrona gatunkowa flory i fauny

Celem tej ochrony jest – zgodnie z art. 27 ustawy o ochronie przyrody – zabezpieczenie dziko występujących roślin lub zwierząt oraz ich siedlisk, a w szczególności gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, jak też zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

Na terenie powyżej wymienionych zbiorowisk roślinnych występują gatunki roślin podlegające ścisłej ochronie i ochronie częściowej:

- Gatunki podlegające ścisłej ochronie:
 - Dziewięcisz bezłodygowy (*Carlina acaulis*) – występuje na polanach na Skrzycznym i Malinowie,
 - Kukułka Fuchsa (*Dactylorhiza fuchsii*) – najczęściej spotykana jest na młakach i wilgotnych łąkach,
 - Mieczyk dachówkowaty (*Gladiolus imbricatus*) – najczęściej spotykany w Szczyрку na polanie Doliny na Skrzycznym, na Hali Pośredniej na stoku Malinowa oraz na stokach Magury,
 - Tojad mocny (*Aconitum firmum*) – spotykany w sąsiedztwie źródeł i wzdłuż górnych odcinków potoków na stokach Malinowa i Malinowskiej Skały,
 - Ciemiężycza zielona (*Veratrum lobelianum*) - pojedyncze okazy występują na polanie w Szczyрку-Solisku,
 - Rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*) – występuje pojedynczo na stoku Skalitymego w Szczyрку.

Gatunki podlegające ochronie częściowej:

- Naparstnica purpurowa (*Digitalis purpurea*) – gatunek często i licznie występujący na obszarze Beskidu Śląskiego.

Gatunki fauny, będące pod ochroną i mające znaczenie dla liczebności populacji w skali kraju:

- Wilk (*Canis lupus*) – Beskid Śląski (2 watahy o zmiennej liczebności),
- Nietoperze (*Chiroptera*) – łącznie 13 gatunków na terenach: jaskiń i wychodni skalnych Beskidu Małego i Śląskiego,
- Sowa płomykówka (*Tyto alba*) – nieliczne stanowiska w starych zabudowaniach, wieżach kościelnych (realizacja programu ochrony z udziałem działu Przyrody Muzeum Górnos Śląskiego w Bytomiu oraz z ZPKWŚ O/Żywiec).

5.4.5 Formy ochrony przyrody

POMNIKI PRZYRODY

Pomnikami przyrody, według ustawy o ochronie przyrody, są "pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów". Ustawa określa, jakie twory w szczególności należy poddać ochronie – „sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa lub krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe, jaskinie”.

Na terenie Szczyrku zlokalizowano 5 pomników przyrody nieożywionej (jaskinie) oraz 2 pomniki przyrody ożywionej (drzewa), wyszczególnione i opisane w tabeli poniżej.

Tabela 13 Pomniki przyrody występujące na terenie gminy Szczyrk

Lp.	Nr rejestru	Obiekt	Opis/Położenie	Akt prawny	Właściciel
1.	297	Lipa	Obwód pnia - 390 cm Wysokość - ok. 20 m Wiek – ok. 300 lat Rośnie na stoku Skrzycznego, w rejonie skrzyżowania niebieskiego szlaku z trasą kolejki linowej (ok. 50 m w linii prostopadłej do osi kolejki), na terenie pastwiska, w pobliżu baczówki Pani Cecylii Fabia	Decyzja Wojewody Bielskiego z dnia 21.12.2984r. nr 253/84	Józef Konior ul. Skośna 74 Szczyrk
2.	298	Jodła	Obwód pnia – 330 cm Wysokość – ok. 16 m Wiek – ok. 300 lat Rośnie na stoku Skrzycznego, w rejonie skrzyżowania niebieskiego szlaku z trasą kolejki linowej (ok. 40 m od szlaku skręcającego w lewo w miejscu, gdzie rośnie lipa – pomnik przyrody), na terenie przy baczówce Pani Cecylii Fabia	Decyzja Wojewody Bielskiego z dnia 21.12.1984r. nr 253/84	Cecylia Fabia ul. Topolowa 2 Szczyrk
3.	350	Jaskinia „PAUĄCZA”	Na półd. – wsch. stokach Skrzycznego, na wys. ok. 1075m n.p.m., na półd. -zach. od Hali Jaworzyna, przy drodze leśnej – ok. 500m na prawo od trasy wyciągu krzeselkowego (obok wielkiego głazu).	Rozporządzenie Wojewody Bielskiego z dnia 23.04.1993r. nr 1/93	nieustalony
4.	351	Jaskinia w Jaworzynie	Na półn. – zach. stokach Skrzycznego, na wys. ok. 1030m n.p.m., poniżej Hali Jaworzyna, na wschód od niebieskiego szlaku (150m od skraju hali), w obrębie rozległego głazowiska z zapadliskami w pobliżu trasyjazdowej.	Rozporządzenie Wojewody Bielskiego z dnia 23.04.1993r. nr 1/93	nieustalony
5.	355	Jaskinia „u Jakubca”	W Szczyrku – Biłej, na półd. – wsch. stokach Magury Górki, na wys. ok. 840m n.p.m., w obejściu starego budynku mieszkalnego nr 158, w odległ. ok. 40 min od DW „Klimczok” (w górę).	Rozporządzenie Wojewody Bielskiego z dnia 23.04.1993r. nr 1/93	Pan Jakubiec Szczyrk Biła 158-159
6.	279	Jaskinia Skalna „LODOWA”	Rejon zapory wodnej (ujęcia wody) w Szczyrku, ok. 40m nad poziomem potoku Żylica, na działce leśnej o nr ewid. 5954	Decyzja Wojewody Bielskiego z dnia 02.12.1980r. nr RLS-op-7141p/6/80	Pan Józef Pilarz ul. Olimpijska 413 Szczyrk
7.	280	Jaskinia skalna	Na zboczu wzniesienia Trzy Kopce, na obszarze Nadleśnictwa Bielsko – obręb Szczyrk, oddz.107a, ok. 200m od czerwonego szlaku z Przełęczu Karkoszczonek i Klimczoka	Decyzja Wojewody Bielskiego z dnia 02.12.1980r. nr RLS-op-7141p/6/80	Lasy Państwowe

Źródło: dane Urzędu Miasta Szczyrk, 2011

PARKI KRAJOBRAZOWE

Szczyrk znajduje się w granicach Parku Krajobrazowego Beskid Śląski. Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego utworzony został rozporządzeniem nr 10/98 wojewody bielskiego z dnia 16.06.1998 r. (Dz. Urz. Woj. Biel. nr 9/98, poz. 111) w celu zachowania, popularyzacji i upowszechniania szczególnych wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Beskidu Śląskiego, w warunkach racjonalnego gospodarowania zgodnie z zasadami ekorozwoju. Na terenie miasta Szczyrk znajduje się 31,746 km² powierzchni Parku (ok. 8% ogólnej pow.), oraz 7,324 km² powierzchni otuliny.

Rysunek 15 Rozmieszczenie Parku Krajobrazowego Beskid Śląski

Źródło: Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego

Obszar Beskidu Śląskiego charakteryzuje się bardzo urozmaiconą budową geologiczną. Najważniejszą jednostką strukturalną tworzącą zręb górotworu Beskidu Śląskiego jest płaszczowina śląska. Na terenie Beskidu Śląskiego zinwentaryzowano 21 pojedynczych lub grupowo występujących skałek.

Pierwotnie lasy zajmowały prawie całą powierzchnię Beskidu Śląskiego. Obecnie piętro pogórza do wysokości około 500 m n.p.m. zajmują uprawy polowe i tereny zurbanizowane. Pozostały tylko niewielkie fragmenty łągów (lasy olszowojesionowe i jesionowowiązowe) i grądów (lasy lipowograbowe). W piętrze regla dolnego między 500-1000 m n.p.m. potencjalnym typem roślinności są buczyny z domieszką świerku, jodły i jaworu. Obecnie na siedliskach tych panują świerczyny wtórnego pochodzenia. Partie szczytowe powyżej 1000 m n.p.m. to regiel górny z dominującym tu wysokogórskim borem świerkowym.

NATURA 2000

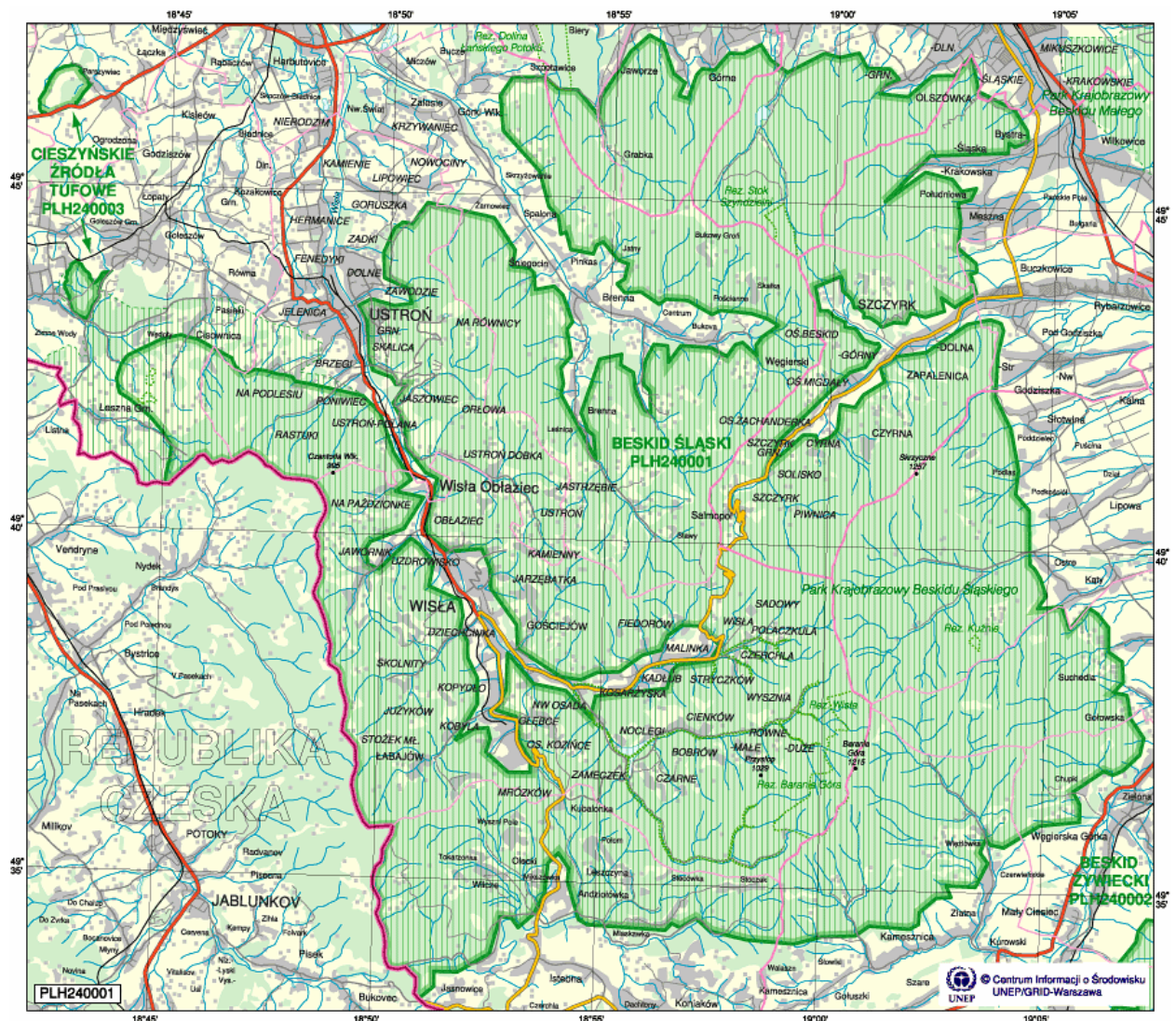
Gmina Szczyrk znajduje się częściowo na terenie Specjalnego Obszaru Ochrony BESKID ŚLĄSKI (kod PLH240005) – typ ostoi B (pow. całkowita obszaru: 26158,59 ha, w tym powierzchnia na terenie Szczyрку 703,43 ha).

Obszar stanowi własność Skarbu Państwa (głównie w zarządzie Lasów Państwowych), także tereny prywatne i gminne. Położony na terenie Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego (38 620 ha) z 8 rezerwatami przyrody: Barania Góra (383,04 ha), Czantoria (97,71 ha), Kuźnie (7,22 ha), Stok Szyndzielni (57,92 ha), Wisła (17,61 ha), Zadni Gaj (5,77 ha), Dolina Łańskiego Potoku (46,89 ha), Jaworzyna (40,03 ha)

oraz 2 zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi: Cygański Las (925,53 ha), Park Ekologiczny Dolina Wapienicy (1519,02 ha).

Obszar częściowo znajduję się również na terenie Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Beskidu Śląskiego (50 052,1 ha) w masywie Beskidu Śląskiego, z niewielkimi fragmentami w obrębie Pogórza Śląskiego i w Kotlinie Żywieckiej. Obejmują dwa pasma górskie Stożka i Czantorii oraz pasmo Baraniej Góry ograniczone Wisłą od zachodu. Góry mają układ pasmowy i posiadają dość duże różnice wysokości między dnami dolin a szczytami. Występuje tu szereg malowniczych form skalnych, takich jak progi i wodospady w dolinach potoków, liczne formy skałkowe i różnorodne formy osuwiskowe powierzchniowe i podziemne. Najbardziej znaną i najgłębszą jaskinią Beskidu Śląskiego jest jaskinia Malinowska (Ondraszka) o dł. 230,5 m i głębokości 22,7 m. Z północno zachodnich stoków Baraniej Góry, na wysokości 1100 m wypływają źródła Czarnej Wisłki.

Rysunek 16 Lokalizacja Obszaru NATURA 2000 „Beskid Śląski”

Źródło: strona internetowa <http://www.2007.przyroda.katowice.pl>

PROPONOWANE OBSZARY DO OBJĘCIE OCHRONĄ PRAWNĄ

Oprócz istniejących już rezerwatów, służących ochronie częściowej najcenniejszych ekosystemów leśnych, wyznaczono dodatkowe obszary ochrony cennych zbiorowisk nieleśnych oraz obiektów przyrody nieożywionej, kwalifikujące się do ochrony prawnej, tj.:

Tabela 14 Propozycje użytków ekologicznych (obiekty zaproponowane w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego m. Szczyrk”)

Lp.	Obiekt	Powierzchnia [ha]	Położenie
1.	Dolina potoku Biła	1,91	Szczyrk – Biła
2.	Dolina potoku – w rejonie ul. Świerkowej	0,5	Szczyrk Centrum
3.	Dolina potoku – w rejonie ul. Jodłowej	0,47	Szczyrk Centrum
4.	Dolina potoku Czarna	2,99	Szczyrk - Czarna
5.	Dolina potoku Skalite	0,65	Szczyrk – Skalite
6.	Dolina potoków w rejonie Sułkowiarki i Łączyska	4,48	Szczyrk – Biła
7.	Dolina potoku w rejonie ul. Szczytowej	1,1	Szczyrk Dolny
8.	Dolina potoku Dunacie	2,76	Szczyrk – Dunacie
9.	Rejon górnej Żylicy	12,66	Szczyrk Górny
10.	Rejon środkowej Żylicy	3,08	Szczyrk Centrum

Źródło: „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego m. Szczyrk”

5.4.6 Zieleń urządzona

Zieleń urządzona, w tym zieleńce, skwery, zieleń przyzagrodowa towarzysząca zabudowie mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej, zieleń towarzysząca trasom komunikacyjnym i ciągom przyulicznym jako zieleń izolacyjna, oraz przykościelna, pozostająca w strefach ochrony konserwatorskiej stanowi ważny składnik miasta Szczyrk.

Samorząd gminny jest wiodącym koordynatorem działań w urządzenie zieleni użytkowej: parków, zieleńców, skwerów, zieleni przyzagrodowej w zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej, izolacyjno – osłonowej wzdłuż ciągów komunikacyjnych i wokół zabudowy usługowo – przemysłowej.

Aktualnie w gminie Szczyrk tereny zieleni urządzonej stanowią zaledwie 0,50 ha (Park „Zwierzyniec”, stanowiący własność prywatną), co daje wskaźnik zieleni urządzonej na 1 mieszkańca = 0,89 m².

Poza tym występuje zieleń towarzysząca w obiektach i na terenach sportowo – rekreacyjnych, wokół obiektów rekreacji narciarskiej oraz zieleni przy ciekach wodnych. W zadrzewieniach przeważają takie gatunki jak topole, wierzby, kasztanowce i jesiony. Istniejące już zadrzewienia i zakrzaczenia podlegają systematycznym pracom pielęgnacyjnym i renowacji oraz w razie konieczności rozbudowie. Co roku na terenie miasta uzupełnia się istniejącą zieleń miejską poprzez dosadzenia drzew i krzewów przy zachowaniu ich różnorodności biologicznej.

5.4.7 Ochrona lasów

Powierzchnia gruntów leśnych na obszarze Szczyrku stanowi 2780 ha, w tym powierzchnia lasów 2687 ha. w administracji Lasów Państwowych: Nadleśnictwo Bielsko pozostaje ok. 2097 ha, natomiast 576 ha stanowią lasy niepaństwowe (niemal wyłącznie prywatne – ok. 95%). Lasy te charakteryzują się przemieszaniem z obszarami leśnymi należącymi do Lasów Państwowych i sporym rozdrobnieniem. Wskaźnik lesistości (ok. 68,8%) należy do najwyższych w Powiecie Bielskim.

Nadleśnictwo Bielsko położone jest w Karpackiej Krainie Przyrodniczo-Leśnej, Dzielnicy Beskidu Śląskiego i Małego oraz częściowo w Krainie Śląskiej, Dzielnicy Kędzierzyńsko- Rybnickiej. Lasy Nadleśnictwa Bielsko zaliczone są w całości do I grupy lasów ochronnych (lasy glebochronne, wodochronne, nasienne i leżące w granicach adm. miast). Wszystkie drzewostany znajdują się pod wpływem ujemnego oddziaływania emisji przemysłowych, i jako takie, w całości zaliczone są do II strefy uszkodzeń. Ponadto całość lasów nadleśnictwa zakwalifikowano do II kategorii zagrożenia pożarowego.

Niekorzystnym zjawiskiem w lasach Nadleśnictwa jest obserwowane od kilkunastu lat osłabienie i zamieranie drzewostanów świerkowych. Związana z tym zjawiskiem jest konieczność prowadzenia przebudowy drzewostanów, w rozmiarze ok. 100 ha rocznie.

O specyfice nadleśnictwa stanowi również sąsiedztwo miasta Bielska-Białej i bliskość aglomeracji Śląska, dla których lasy Beskidów, w tym również Nadleśnictwa Bielsko, stanowią zaplecze dla masowego

wypoczynku. Z faktu tego wynikają liczne problemy związane z intensywną penetracją lasu przez człowieka, jak zaśmiecanie, palenie ognia, zadeptywanie upraw i płoszenie zwierzyny oraz nielegalne wjazdy do lasu.

Od 1995 roku Nadleśnictwo Bielsko wchodzi w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego "Lasy Beskidu Śląskiego", wraz z nadleśnictwami Ustroń, Wisła i Węgierska Górka. W ramach działalności LKP prowadzona jest intensywna współpraca z samorządami, szkołami i przedszkolami oraz lokalnymi organizacjami ekologicznymi, mająca na celu szeroko pojętą edukację ekologiczną społeczeństwa. Funkcjonują również opracowane i wydane w formie przewodnika ścieżki dydaktyczne w masywie Klimczoka i w Dolinie Wapienicy.

Racjonalne gospodarowanie zasobami leśnymi

Koordynatorem działań związanych ze zwiększeniem lesistości obszaru gminy Szczyrk jest Starostwo Powiatowe w Bielsku – Białej. Wynika to z przepisów prawnych i kompetencyjnych. Właściciel gruntu nieefektywnego z punktu widzenia gospodarki rolnej, który mógłby zostać przeznaczony do zalesienia, ma prawo do ekwiwalentu pieniężnego z tego tytułu przez okres do 20 lat.

Gmina Szczyrk dysponuje tzw. „niskimi preferencjami” (10%) gruntów zaliczonych do zalesień pod względem czynników fizjograficznych i środowiskowych. Jest to najniższy wskaźnik w powiecie bielskim.

Ogólne zasady prowadzenia gospodarki leśnej określa „Polityka leśna państwa” przyjęta przez Radę Ministrów z 22.IV. 1997 roku. Zakłada ona prowadzenie zrównoważonej wielofunkcyjnej gospodarki leśnej tzn. działalności zmierzającej do ukształtowania struktury lasów i ich wykorzystania w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału retencyjnego, żywotności i zdolności do wypełnienia teraz i w przyszłości wszystkich ważnych i ochronnych, ekologicznych, gospodarczych, produkcyjnych i socjalnych funkcji na poziomie lokalnym, narodowym i globalnym, bez szkody dla innych ekosystemów.

Gatunkami głównymi w lasach nadleśnictwa Bielsko są: Św-47,5% i Bk-21,5%. W mniejszym udziale występują Brz-9,1% So-8,8% Db-4,7% Md-2,8% oraz domieszkowo Jd, Ol, Jw, Lp, Js, Dgl, Wzg i inne. Dominujące typy siedliskowe lasu i związane z nimi gospodarcze typy drzewostanu to LMG-49% Md-Św-Bk, BMG-16% Bk-Md-Św, LMW-13% So-Db, Lwyż-10% Db-Bk, LG-5% Św-Bk, LMwyż-4% Db-Md-Bk.

Nadleśnictwo posiada na swoim terenie 68,43 ha wyłączonych i ponad 150 ha gospodarczych drzewostanów nasiennych bukowych, w których znajdują się uznane 33 drzewa doborowe Buki. Z drzew tych pozyskuje się zrzesy do zakładania nasiennych plantacji bukowych.

5.4 Ochrona powierzchni ziemi i gleb

Obowiązek prowadzenia monitoringu gleby i ziemi w ramach państwowego monitoringu środowiska wynika z zapisów art. 26 oraz art. 109 ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. nr 25, poz. 150 z późn. zm.), przy czym prowadzenie okresowych badań, jakości gleby i ziemi należy do zadań własnych starosty.

Wprowadzenie standardów miało na celu stworzenie skutecznego instrumentu ochrony gleb przed degradacją w wyniku zanieczyszczenia substancjami chemicznymi pochodzącymi ze źródeł antropogenicznych oraz ustalenie prawnych podstaw do egzekwowania obowiązku przywrócenia właściwej jakości gleb w oparciu o wymierne wskaźniki docelowe. Z formalnego punktu widzenia przyjęte standardy wyznaczają docelowy stan jakości gleb poddanych rekultywacji z uwzględnieniem różnych form użytkowania gruntów.

Szczegółowymi badaniami potwierdzonymi odpowiednią dokumentacją należy każdorazowo objąć obszary, na których doszło do awarii i niekontrolowanej emisji oraz migracji zanieczyszczeń do gleb.

5.4.1 Użytkowanie terenu gminy

W ogólnej strukturze użytkowania gruntów gminy Szczyrk (wg GUS 2012 r.) największy udział procentowy mają lasy i grunty leśne zajmujące 2783 ha, co stanowi około 71,2% ogólnej powierzchni przedmiotowego obszaru. Użytki rolne zajmują 764 ha w tym: grunty orne 244 ha, łąki 105 ha i pastwiska 415 ha, natomiast pozostałe grunty, czyli grunty zabudowane i zurbanizowane (tereny mieszkaniowe, drogi i inne tereny zabudowane), oraz nieużytki z powierzchnią 360 ha zajmują około 9,2% powierzchni gminy.

Na terenie gminy Szczyrk największy obszar zajmują gleby brunatne kwaśne, gliniaste lub gleby pyłowe. Na najwyższych wzniesieniach w tym rejonie występują gleby szkieletowe typowe dla stadium początkowego procesu glebotwórczego. Są to gleby pochodzenia wietrzeniowego, związane przede wszystkim z występującym w podłożu fliszem karpackim. W dolinach rzecznych występują mady rzeczne ciężkie i bardzo ciężkie z rumoszem w podłożu. Najwięcej występuje tu gleb IV, V i VI klasy.

W rolnictwie dominują gospodarstwa indywidualne cechujące się dużym rozdrobnieniem gruntów i małą wielkością, średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi około 1,1 ha.

W strukturze obszarowej według danych ze Spisu Rolnego z 2010 roku na obszarze gminy funkcjonuje 813 gospodarstw rolnych, z czego w 716 prowadzona jest produkcja.

Struktura wielkościowa kształtuje się następująco:

- gospodarstw o powierzchni do 1 ha – 675 szt.
- gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha – 135 szt.
- gospodarstw o powierzchni od 5 do 15 ha – 3 szt.⁶

Według danych ze Spisu Rolnego grunty pod zasiewami występują w 10 gospodarstwach o łącznej powierzchni 4,58 ha. W 4 gospodarstwach prowadzi się uprawy trwałe, w 3 gospodarstwach uprawy sadownicze, w 13 gospodarstwach tylko przydomowe ogrody warzywne, natomiast pozostałe to łąki.

Powierzchnia zasiewów nie jest znacząca, 3,4 ha obsiewa się mieszankami zbożowymi a na 0,78 ha sadi się ziemniaki.⁷

Według Spisu Rolnego na terenie Szczyrku hoduje się:

- bydło – w 23 gospodarstwach 48 sztuk,
- trzoda chlewna – w 3 gospodarstwach 8 sztuk,
- konie w 8 gospodarstwach 10 sztuk,
- drób w 51 gospodarstwach 475 sztuk.⁸

Dane zamieszczone powyżej wskazują na to, iż rolnictwo nie stanowi istotnego miejsca w gminie Szczyrk.

5.6.3 Owca Plus

W ramach realizowanego od 2007 roku „Programu Aktywizacji Gospodarczej oraz zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko – Częstochowskiej - Owca Plus”, którym na terenie gminy Szczyrk zostały objęte hale Jaworzyna, Klimczok, Pośrednia, Skrzyczeńska, Skalite, Hondraski planowano w latach 2010-2014 prowadzenie zabiegów czynnej ochrony przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego ze względu na zanikanie cennych zbiorowisk nieleśnych wskutek zaniechania użytkowania rolniczego, jednakże dotychczas nie znaleziono chętnych do prowadzenia na nich wypasu. Potencjalne powierzchnie do prowadzenia wypasu owiec na terenie hal gminy Szczyrk zestawiono w poniższej tabeli

Tabela 15 Potencjalny obszar wypasu na terenie gminy Szczyrk

⁶ Spis Rolny 2010

⁷ Spis Rolny 2010

⁸ Spis Rolny 2010

Lp.	Nazwa hali na terenie gminy Szczyrk	Potencjalna powierzchnia do wypasu owiec
1.	Hala Jaworzyna	6
2.	Hala Klimczok	6
3.	Hala Pośrednia	21
4.	Hala Skrzyczeńska	6,5
5.	Hala Skalite	4
6.	Hala Hondraski	9,5
RAZEM		53

Źródło: Programu Aktywizacji Gospodarczej oraz zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko – Częstochowskiej - Owca Plus na lata 2010-2014”, 2009

Z informacji Urzędu Marszałkowskiego wynika, iż w trakcie tworzenia „Programu...” na lata 2010-2014 do gminy została wystosowana informacja o konsultacjach i możliwościach uczestnictwa w Programie. Niemniej jednak na terenie gminy Szczyrk Program nie jest realizowany z powodu braku zainteresowania wypasem owiec.

5.4.2 Działania doradcze dla rolników

Aktualnie Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Bielsku - Białej oraz Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego prowadzi działania doradcze i szkoleniowe dla rolników z terenu powiatu bielskiego oraz województwa śląskiego polegające na:

- organizacji kursów (na tytuł rolnik, ogrodnik, operator kombajnów zbożowych, w zakresie stosowania środków ochrony roślin, opryskiwaczy, w zakresie produkcje zintegrowanej),
- organizacji szkoleń takich jak np.:
 - Wpływ racjonalnego nawożenia na plony i efekty ekonomiczne gospodarstwa,
 - Ekonomiczne aspekty optymalizacji kosztów produkcji trzody chlewnej,
 - Wdrażanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej,
- Konsultacjach w zakresie opracowywania wniosków i planów projektów dla rolników o środki pomocowe takie jak płatności obszarowe, wnioski rolno środowiskowe, plany rolno – środowiskowe, plany nawozowe, plany rozwoju gospodarstw rolnych,
- wydawaniu czasopisma „Śląskie Aktualności Rolnicze” – jest to miesięcznik podejmujący tematykę technologii produkcji roślinnej i zwierzęcej, ekonomiki rolnictwa, przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, w tym szczególnie możliwości pozyskiwania dotacji unijnych, techniki rolniczej, ekologii i agroturystyki,
- redagowaniu, publikowaniu oraz rozprowadzaniu broszur, ulotek, katalogów, materiałów informacyjnych, książek, - wydawnictw, poruszających takie zagadnienia jak: rolnictwo, polska wieś, Unia Europejska.

5.4.3 Zagrożenia dla czystości powierzchni ziemi

Za podstawowe przyczyny antropogenicznej degradacji gleb na terenie gminy Szczyrk należy uznać przede wszystkim zanieczyszczenia związane ze spalaniem paliw - osiadanie zanieczyszczeń pyłowych, zanieczyszczenia komunikacyjne, kwaśne deszcze oraz oddziaływanie zakładów przemysłowych z sąsiednich terenów głównie z terenu Bielska – Białej i Śląska.

Zagrożeniem dla gleb jest również ich zanieczyszczenie metalami ciężkimi oraz siarką.

Badania składu fizyko-chemicznego opadów przeprowadzone w 2011 roku przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach na terenie województwa śląskiego (brak wykonanych badań na terenie gminy Szczyrk) oraz obserwacje i pomiary parametrów meteorologicznych dostarczają informacje o obciążeniu obszarów gleb i wód powierzchniowych substancjami zakwaszającymi, biogennymi i metali ciężkimi.

W przypadku 53% próbek wód opadowych stwierdzono „kwaśne deszcze” – opady o wartości pH poniżej 5,6, oznaczającej naturalny stopień zakwaszenia wód opadowych, wskazując na zawartość w nich mocnych kwasów mineralnych. W porównaniu z rokiem 2010 stwierdzono spadek ilości kwaśnych deszczy o 48,4%, a w wieloleciu 2001-2010 ich ilość kształtowała się na poziomie 61%.

Kwasotwórcze związki siarki i azotu, związki biogenne i metale ciężkie mają szczególnie negatywny wpływ na środowisko. Kwaśne deszcze powodują niekorzystne zmiany w funkcjonowaniu ekosystemów lądowych i wodnych oraz w infrastrukturze technicznej. Związki biogenne (azotu i fosforu) wpływają na zmiany warunków troficznych gleb i wód, natomiast metale ciężkie pogarszają jakość produkcji roślinnej i wód powierzchniowych.

W ostatnich latach Powiat Bielski nie prowadził na terenie gminy Szczyrk badań gleb na zawartość metali ciężkich, w związku z tym ich zawartość nie jest obecnie znana. Przyjmuje się, że zmiany degradacyjne gleb objawiają się między innymi zakwaszeniem gleb. Wpływa to na zmniejszenie i pogorszenie jakości uzyskiwanych plonów. Kwaśny odczyn pH gleb, wpływa bowiem na pogorszenie przyswajalności mikroelementów (Cu, Mn, Zn, oraz Fe). W celu zminimalizowania szkód i przeciwdziałaniu degradacji należy prowadzić procesy wapnowania gleb, które zmieniają właściwości fizykochemiczne i biologiczne gleb.

Stan gleb wywiera bezpośredni wpływ na inne elementy środowiska jak stan wód, przydatność rolniczą, różnorodność florystyczną i architekturę krajobrazu, a także na zdrowotność jej mieszkańców, dlatego też, ochrona gruntów jest bardzo istotnym elementem ochrony środowiska.

W ramach pielęgnacji walorów glebowych należy:

- Kształtować właściwy odczyn gleb. Istnieje potrzeba monitoringu stanu gleb pod względem kwasowości periodycznie, co 3-5 lat.
- Chronić powierzchnię ziemi przed czynnikami erozyjnymi i powstawaniem osuwisk,
- Zwiększyć udział upraw alternatywnych, która podczas spalania wnosi znacznie mniej zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery, w związku, z czym ograniczania zanieczyszczenie środowiska.
- Promować restrukturyzację rolnictwa z uwzględnieniem kierunku ekologizacji.

5.5 Ochrona zasobów geologicznych

5.5.1 Surowce mineralne Szczyrku

Złoża surowców przedstawiają naturalne skupienia kopalin, których wydobycie może przynieść korzyść gospodarczą. Są rozmieszczone nierównomiernie w przyrodzie, a ich występowanie i możliwość wykorzystania zależą w dużej mierze od budowy geologicznej.

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. prawo geologiczne i górnicze. W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Dla prawidłowego gospodarowania zasobami przyrody (tj., między innymi, kopalinami) ustala się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego szczególne warunki zagospodarowania terenów. Podjęcie działalności w zakresie wydobywania kopalin jest uzależnione, od uzyskania koncesji oraz od odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie Szczyrku głównymi surowcami mineralnymi są surowce okruczowe - żwiry i utwory żwirowo-piaszczyste, koncentrujące się głównie w dolinie rzeki Żylicy. Nie prowadzono prac mających na celu określenie ich miąższości i jakości ze względu na ich niewielkie ilości i brak szans na wykorzystanie przemysłowe.

Analizując mapy rozmieszczenia złóż kopalin okruczowych w Polsce według stanu na dzień 31 grudnia 2011 roku Szczyrk nie figuruje jako lokalizacja złóż żwirów i piasków.

5.5.2 Osuwiska

Ze względu na ukształtowanie powierzchni gminy oraz budowę podłoża z fliszu karpackiego istnieją zagrożenia powstawania osuwisk skalnych oraz ziemnych.

Według opracowanej przez Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Karpacki w Krakowie Mapy zagrożeń osuwiskami i wezbraniami powodziowymi wynika, że w wielu miejscach na terenie gminy występują obszary objęte spełnianiem szczególnie zagrożone powstaniem osuwisk. W związku z tym gmina Szczyrk została włączona do projektu Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej. Jest to projekt realizowany przez Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Karpacki w Krakowie. Jego podstawowym celem jest rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1 : 10 000 wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce oraz założenie systemu monitoringu wgłębnego i powierzchniowego na 100 wybranych osuwiskach.

Wyniki Projektu pomogą w zarządzaniu ryzykiem osuwiskowym, czyli w ograniczeniu w znacznym stopniu szkód i zniszczeń wywołanych rozwojem osuwisk poprzez zaniechanie budownictwa drogowego i mieszkaniowego w obrębie aktywnych i okresowo aktywnych osuwisk.

Realizacja Etapów I i II etapu Projektu SOPO jest przewidziana do końca 2015 r. Od 2016 planuje się kontynuację tego Projektu i realizację Etapu III”.

Aktualnie jest w trakcie II etap Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej, SOPO, który zaplanowany został na lata 2008-2014. Celem II etapu jest:

- wykonanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1 : 10 000 wraz z wypełnieniem kart rejestracyjnych dla 75 % powierzchni obszaru Karpat;
- założenie systemu monitoringu powierzchniowego i wgłębnego na wybranych 60 osuwiskach karpackich;
- prowadzenie, uzupełnianie i aktualizacja bazy danych o zagrożeniach osuwiskowych SOPO;
- opracowanie w ramach tzw. „ścieżki interwencyjnej” kart dokumentacyjnych osuwisk, które uaktywniły się po bardzo intensywnych opadach deszczu i powodziach na przełomie maja i czerwca 2010 r.

W latach 2010 - 2011 została wykonana mapa osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi dla wszystkich 10 gmin powiatu bielskiego, w tym dla gminy Szczyrk. W ramach swoich działań PiG Oddział Karpacki wykonał badania terenowe oraz opracowano w tym zakresie mapy zagrożeń. Na terenie Szczyrku wskazano 42 miejsca zagrożone osuwaniem się mas ziemnych i powstawaniem osuwisk.

Dla jednego aktywnego osuwiska zlokalizowanego w obrębie dolnego stoku góry Skrzyczne w rejonie dzielnicy Dunacie (Zapalenica - Gronik) została założona Karta dokumentacyjna osuwiska. Osuwisko jest jednym z elementów systemu kilku połączonych osuwisk, rozpościerających się w kierunku zachodnim od części udokumentowanego osuwiska. Niniejsze osuwisko jest starym uaktywnionym ponownie w 2009 roku. Osuwisko posiada wykształcone 3-4 skarpy osuwiskowe, jezior osuwiskowy, który stanowi jednocześnie wysoki brzeg potoku Dunacie oraz liczne zbiorniki wodne wykształcone w postaci bezodpływowych zagłębień i niecek porośniętych roślinnością wodolubną. Teren osuwiska stanowi stok częściowo zabudowany budynkami mieszkalnymi oraz gospodarczymi i rekreacyjnymi. Według zaleceń PiG Oddziału Karpackiego teren ten powinien zostać wyłączony z zabudowy, a w przypadku dalszej aktywności i degradacji budynków stali mieszkańcy powinni zostać przesiedleni poza obszar osuwiska.

5.6 Ochrona przed hałasem

5.6.1 Hałas przemysłowy

Na terenie gminy miejskiej Szczyrk występują obiekty hotelowe, gastronomiczne firmy, przedsiębiorstwa, podmioty gospodarcze oferujące usługi, jednostki handlu detalicznego oraz osoby fizyczne. Działalność tych podmiotów gospodarczych kształtuje klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących.

Do przedsiębiorstw mogących wpływać na klimat akustycznych na obszarze Szczyrku należą przede wszystkim duże hotele i placówki gastronomiczne:

- Hotel Alpin,
- Gościniec Salmopolski,
- Hotel Elbrus,

- Hotel Góral SPA & Wellness,
- Hotel Górski,
- Hotel restauracja Meta Hotel,
- Hotel Orzeł Biały,
- Hotel Skalny,
- Hotel Klimczok,
- wiele małych lokali gastronomicznych gdzie wypoczywający turyści bawią się do białego rana,
- działalności gospodarczych, w których prowadzone są prace polegające na cięciu, kuciu, szlifowaniu i spawaniu.

Na źródła hałasu przemysłowego składają się dźwięki powstające wewnątrz i na zewnątrz budynków produkcyjnych. Źródła hałasu pochodzą przede wszystkim od maszyn i urządzeń produkcyjnych emitujących hałas przez ściany, stropy, okna i drzwi. Natomiast źródłem hałasu na zewnątrz budynków są zainstalowane tam maszyny i urządzenia. Ponadto do potencjalnych źródeł hałasu będą należeć także prowadzone prace dorywcze jak cięcie, kucia.

Problem uciążliwości hałasowych dotyczy głównie urządzeń wentylacyjnych i chłodniczych (wentylatory, klimatyzatory), montowanych na obiektach hotelowych, handlowych i gastronomicznych. Niejednokrotnie źródłem hałasu są operacje (wjazdy, wyjazdy) samochodów ciężarowych stacjonujących przy większych placówkach. Poziom hałasu generowanego przez obiekty handlowe i gastronomiczne będzie zależeć także od sposobu i miejsca wykonywanej pracy.

Ponadto często nadmierna emisja hałasu do środowiska dotyczy głównie niewielkich zakładów produkcyjnych i usługowych zlokalizowanych pomiędzy gęstą zabudową mieszkaniową:

- małe zakłady stolarskie,
- motoryzacyjne,
- transportowe.

Niejednokrotnie powoduje to konflikty społeczne, gdyż w sytuacji bliskiego sąsiedztwa nawet stosunkowo niewielkie poziomy hałasu potrafią powodować wysoką odczuwalną uciążliwość dla mieszkańców.

Większość uciążliwości powodowanych emisją hałasu wynika z niewłaściwej lokalizacji przedsiębiorstw, z których działalnością nierozłącznie jest związana emisja hałasu takich jak zakłady produkcyjne czy usługowe.

W miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego gminy Szczyrk wyszczególniono tereny gdzie obowiązuje przestrzeganie obowiązujących dopuszczalnych poziomów hałasu. Na tych terenach możliwe jest lokowanie działalności drobnego przemysłu i spokojnej produkcji, na pozostałych terenach tego typu działalność jest niedopuszczalna.

W „Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego” przyjętym:

- uchwałą nr XVI/123/2012 Rady Miejskiej w Szczyrku z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Szczyrk – rejon cmentarza komunalnego przy ul. Beskidzkiej. W zakresie ochrony przed hałasem: „zakaz przekraczania dopuszczalnych norm hałasu na terenach akustycznie chronionych, stosownie do przepisów odrębnych z zakresu ochrony środowiska, tj.: na terenach oznaczonych symbolami UO jak dla terenów przeznaczonych pod budynki związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży,
- uchwałą nr XXIV/107/2012 Rady Miejskiej w Szczyrku z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu miasta Szczyrk przy ul. Wczasowej. W zakresie ochrony przed hałasem: „zakaz przekraczania dopuszczalnych norm hałasu na terenach akustycznie chronionych, stosownie do przepisów odrębnych z zakresu ochrony środowiska, tj.: na terenach oznaczonych symbolami MU jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych.

W związku z tym bardzo ważnym zaleceniem dla władz miasta jest lokowanie działalności mogących stwarzać uciążliwości w miejscach zapisanych o przeznaczeniu na działalność produkcyjną i przemysłową.

WIOŚ w Katowicach corocznie przeprowadza kontrole w zakładach produkcyjnych sprawdzając poziom emitowanego hałasu. Na terenie Województwa Śląskiego przeprowadzono w 2011 roku kontrole w 67

zakładach emitujących hałas z czego w 13 wykazano przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu. W wielu przypadkach dokonano zaleceń do dalszego działania a w neuralgicznych sytuacjach nałożono kary pieniężne.

5.6.2 Hałas drogowy

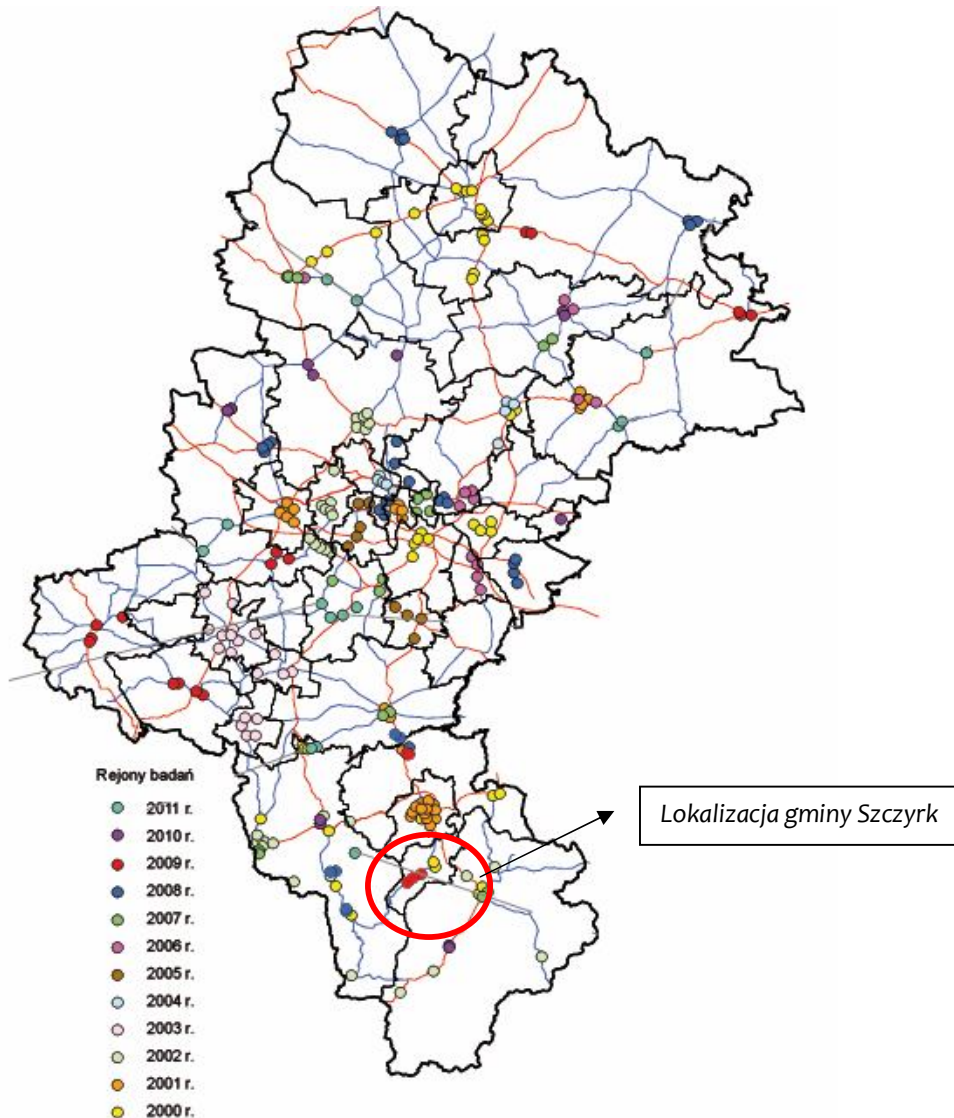
Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach niebędących drogami kolejowymi w tym po torach tramwajowych. Jest to hałas typu liniowego.

Głównym źródłem emisji hałasu, jest droga krajowa nr 28 oraz drogi wojewódzkie (nr 997, 979 i 993), oraz drogi powiatowe i gminne. Długość poszczególnych rodzajów dróg na terenie gminy wynosi:

- drogi wojewódzkie – 10,1 km,
- drogi powiatowe – 4,6 km,
- drogi gminne – 28 km.

Znaczną część dróg cechują niskie parametry techniczne i zły stan nawierzchni.

Na terenie miasta dominują drogi bitumiczne (beton asfaltowy) o szerokości 5 m i więcej. W obecnej chwili należy się skupić na bieżących remontach dróg i poprawie ich funkcjonalności.

Rysunek 17 Lokalizacja punktów pomiarowych emisji hałasu komunikacyjnego na terenie Województwa Śląskiego w latach 2000-2011

Źródło: Stan środowiska w Województwie Śląskim, Katowice 2012

Wojewódzki Inspektorat ochrony Środowiska w Katowicach w 2009 roku przeprowadził badania klimatu akustycznego na terenie gminy Szczyrk.

Punkty pomiarowe zlokalizowane zostały:

- P1 – ulica Plażowa,
- P2 i P3 – ulica Myśliwska.

Badania prowadzone zostały nie bezpośrednio przy ciągach komunikacyjnych i wykazały, że wskaźniki charakteryzujące hałas długookresowy nie przekraczają dopuszczalnych wartości⁹:

- P1 – ulica Plażowa, pora dzienna 56,9 dB (wiosna), 57,3dB (jesień), pora dzienna 48,8 dB (wiosna), 50,4 (jesień),
- P2 – ulica Myśliwska pora dzienna 55 dB, pora dzienna 47 dB
- P3 – ulica Myśliwska pora dzienna 57 dB, pora dzienna 50 dB

5.6.3 Hałas niezorganizowany

Do źródeł hałasu niezorganizowanego zaliczyć można hałas związany z turystyką i rekreacją oraz wypoczynkiem i rozrywkami.

Szczyrk niewątpliwie należy do atrakcyjnych turystycznie i w związku z tym w sezonie zimowym i letnim przyjeżdża tu spora liczba narciarzy, turystów i wczasowiczów. W związku z tym bez znaczenia jest hałas, jaki w tym czasie emitowany jest przez większą ilość samochodów pojawiających się na drogach. Wypoczywający przyjezdni turyści na stokach narciarskich, szlakach turystycznych i trasach rowerowych powodują gwar, który roznosi się na duże odległości.

W miarę rozwoju usług turystycznych corocznie rozwijana jest baza gastronomiczna, a wraz z nimi sieć małych punktów gastronomicznych czy sieć nocnych sklepów. Miejsca wypoczynkowe w okresie wakacyjnym i ferii zimowych tętnią życiem, co stwarza niejednokrotnie uciążliwości zwłaszcza dla starszych mieszkańców Szczyrku.

W celu poprawy klimatu akustycznego na terenie gminy Szczyrk oraz w celu ochrony środowiska przed negatywnym działaniem hałasu należy:

1. Podejmować działania, które spowodują zmniejszenie uciążliwości powodowanej przez hałas drogowy.
2. Poprzez zadania inwestycyjne polegające na modernizacjach dróg i tworzeniu osłon naturalnych, ograniczać rozprzestrzenianie się hałasu komunikacyjnego.
3. Ustalić, że w planach zagospodarowania przestrzennego zostaną wydzielone tereny pod realizację zorganizowanej działalności inwestycyjnej, zakładów mogących być potencjalnymi źródłami hałasu do środowiska.
4. W planach zagospodarowania przestrzennego uwzględnić kształtowanie klimatu akustycznego.
5. Nie dopuszczać do realizacji inwestycji, które mogą być źródłem dużej emisji hałasu do środowiska ze względu na rodzaj prowadzonej działalności lub technologie produkcji.

5.7 Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem

Głównymi instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia oraz stacje transformatorowe,
- instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
 - stacje bazowe telefonii komórkowej,
 - stacje radiowe i telewizyjne.

Na terenie gminy Szczyrk źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego są:

- linie przesyłowe energii elektrycznej wysokiego i średniego napięcia:

⁹ Wartości dopuszczalne – pora dzienna 60 dB, pora nocna 50 dB

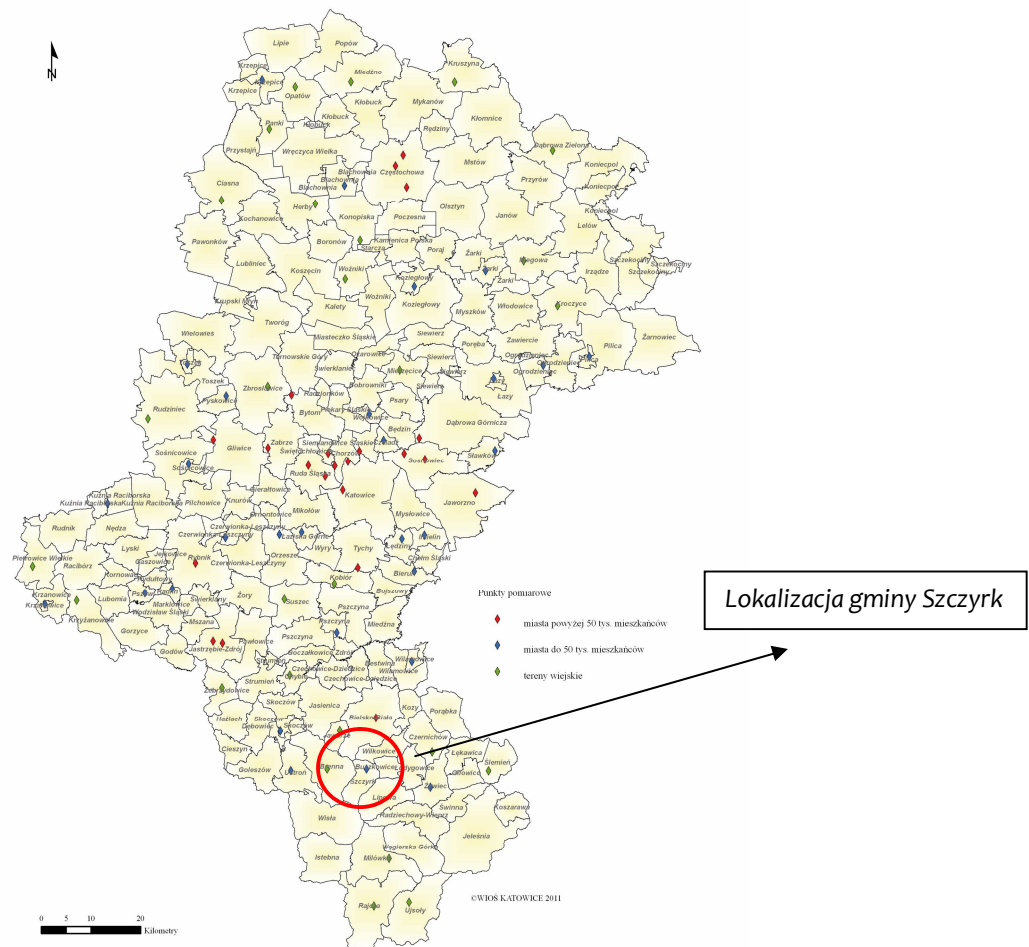
- jednotorowe linie napowietrzne 110 kV – 850,6 m, relacji: EC – Bielsko – GPZ Szczyrk oraz GPZ Szczyrk – GPZ Żywiec,
- linie napowietrzne 15 kV – ok. 18,5 km,
- linie kablowe 15 kV – ok. 41,2 km,
- linie napowietrzne 0,4 kV – ok. 76,2 km,
- linie kablowe 0,4 kV – ok. 23,2 km.
- stacje transformatorowe :
 - 56 stacji transformatorowych o łącznej mocy 14.509 kW
- stacje bazowe telefonii komórkowej:
 - stacja bazowa telefonii komórkowej Szczyrk Jaworzyna 54145, należąca do ERA PTC Sp. z o.o.
 - stacja bazowa PT 20555 Szczyrk Górny, należąca do Polkomtel S.A.
 - stacja bazowa Hotel Klimczok 54215 Szczyrk, należąca do ERA PTC Sp. z o.o.
 - stacja bazowa 5147 Hotel Klimczok ul. Poziomkowa 20, należąca do PTK Centertel Sp. z o.o.
 - stacja bazowa szczyrk ulica Myśliwska 5, należąca do PTK Centertel Sp. z o.o.
 - stacja bazowa Szczyrk ulica Salmopolska 30, należąca do PTK Centertel Sp. z o.o.
 - telewizyjna stacja retransmisji Szczyrk Biła ul. Poziomkowa 14, należąca do Kraków Emitel Sp. z o.o.
 - stacja bazowa BIE 2003A w Szczyrku ul. Wrzosowa 28a należąca do P4
 - instalacja wytwarzająca pole elektromagnetyczne ul. Skrzczęńska 15, należąca do PTK Centertel Sp. z o.o.

Skuteczna ochrona środowiska przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych, polega na:

- inwentaryzacji źródeł emisji,
- wdrażaniu najlepszych technik ograniczających promieniowanie elektromagnetyczne,
- wyznaczeniu obszarów ograniczonego użytkowania od istniejących i projektowanych emitorów,
- lokalizacji nowych obiektów tak by były jak najmniej konfliktowe z otaczającą przestrzenią,
- zwracanie szczególnej uwagę na lokalizację zabudowań mieszkalnych, miejsca długotrwałego przebywania dzieci tj. przedszkola, żłobki,

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Zadania burmistrza gminy Szczyrk polegają na właściwej lokalizacji obiektów, które emitują promieniowanie niejonizujące oraz uwzględnianiu ich lokalizacji w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Rysunek 18 Lokalizacja punktów pomiarowych promieniowanie niejonizującego zlokalizowanych na terenie województwa Śląskiego w 2010 roku

Źródło: Raport o stanie środowiska w Województwie Śląskiego w 2010 roku, WIOS Katowice

W latach 2008-2010 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Monitoringu pól elektromagnetycznych prowadził na obszarze województwa śląskiego badania pól elektromagnetycznych i w 2010 roku zakończył się pierwszy okres monitoringowy. W ramach podsumowania opracowano „Ocenę stanu środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych w latach 2008-2010”. W ramach pierwszej trzyletniej serii pomiarów w żadnym punkcie pomiarowym nie wykazano przekroczeń dopuszczalnych norm. Na obszarze gminy Szczyrk badania wykonano dnia 6 września 2010 roku w jednym punkcie na ulicy Orlej. Wyniki badań wyniosły 0,68 V/m.

Na obszarze Gminy Szczyrk także poziomy dopuszczalny (7 V/m) nie zostały przekroczone.

5.8 Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

Dokumentami, które wyznaczają kierunki w opracowywaniu Programów Ochrony Środowiska są:

- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska zatwierdzone przez Ministerstwo Środowiska w grudniu 2002 roku.

Zapisy w obu tych dokumentach sugerują, iż struktura programu ochrony środowiska powinna nawiązywać do układu zawartego w Polityce Ekologicznej. Proponuje umieszczenie w programach zarówno gminnych jak i powiatowych podrozdziałów:

- materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji,

- wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,
- kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy.

Podrozdziały te zostały umieszczone jako jeden z elementów zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii.

5.8.1 Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji

Postępowanie mające za celu zmniejszenia wykorzystania surowców, wody i energii na jednostkę produktu są to działania przyczyniające się do zmniejszenia materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności.

Działania dążące w kierunku racjonalizowania użytkowania wód powinny objąć wszystkie dziedziny gospodarki korzystające z wód przede wszystkim poprzez:

- zastosowanie najlepszych dostępnych technik produkcji głównie w przedsiębiorstwach produkcyjnych funkcjonujących na terenie Szczyrku,
- zastosowanie dobrych praktyk rolniczych w gospodarstwach rolnych zlokalizowanych na terenie gminy.

Celem takich działań jest zmniejszenie ilości zużywanej wody, a także ograniczenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiorników.

Zmniejszenie wodochłonności w działaniach związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowane jest przez:

- zmniejszenie strat wody,
- modernizację ujęć,
- modernizację sieci wodociągowej,
- edukację ekologiczną.

Racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych powinna polegać przede wszystkim na ograniczeniu marnotrawstwa wody, stosowaniu wodooszczędnej aparatury czerpalnej i sprzętu gospodarstwa domowego, dalszego rozwoju pomiarownia zużycia wody, a także podejmowaniu działań w celu ograniczenia strat w systemach rozprowadzania wody.

Głównym kierunkiem działań nieinwestycyjnych w zakresie zmniejszenia wodochłonności produkcji jest prowadzenie szeroko pojętej edukacji ekologicznej dla wszystkich gałęzi produkcji, a także dla dzieci i młodzieży oraz dorosłej części mieszkańców miasta.

W zakresie działań inwestycyjnych powinno się promować:

- zamknięte obiegi wody w przemyśle,
- wodooszczędne technologie produkcji,
- przedsięwzięcia modernizacyjne w systemach zaopatrzenia w wodę ukierunkowane na zmniejszenie strat wody.

Materiałochłonność to wielkość nakładów materiałowych poniesionych na wytworzenie określonych dóbr użytkowych, wyznaczana przez ilość materiału zużytego na wytworzenie określonej wartości użytkowej. Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości pozwoli na uzyskanie większych korzyści gospodarczych poprzez zmniejszenie nakładów na produkcję, a także poprawę jakości życia mieszkańców poprzez ograniczenie wykorzystania zasobów naturalnych i ochronę środowiska.

Bardzo istotnym elementem jest zagospodarowywanie wycofanych z użytkowania substancji i materiałów niebezpiecznych oraz wdrażanie najlepszych dostępnych technik (BAT) zmniejszających materiałochłonność i odpadowość produkcji oraz poprawiających efektywność ekonomiczną procesów wytwórczych.

Energochłonność ujmuje się jako relację wielkości zużycia energii w procesie produkcyjnym w przemyśle czy gospodarce w odniesieniu do odpowiedniej wielkości produkcji, w której uczestniczy ta energia, czyli inaczej jako relację nakładów do efektów.

O poziomie energochłonności decydują głównie:

- struktura gałęziowa przemysłu,
- stosowane technologie wytwarzania,
- ceny energii,
- jakość produkcji.

Działaniom w zakresie zmniejszenia energochłonności powinno towarzyszyć kontynuowanie przedsięwzięć zmieniających sposób zaspokajania istniejących potrzeb energetycznych. Zmianom powinna podlegać przede wszystkim struktura wykorzystania nośników energii w kierunku zwiększenia udziału energii elektrycznej w ogólnym zużyciu energii. Zwiększenie udziału produkcji energii z gazu w miejsce węgla, zwiększenie wykorzystane węgla o większej wartości energetycznej, a także wzrostu udziału w produkcji energii elektrycznej i ciepłej z energetycznych nośników odnawialnych (energia wody i wiatru, energia geotermalna, energia słoneczna, energia z biomasy) oraz pochodzących z odpadów. Dla zmniejszenia energochłonności niezbędna jest wymiana urządzeń o niskiej sprawności na nowe zużywające mniej energii elektrycznej.

W zakresie zaopatrzenia w wodę temu celowi służą modernizacje ujęć wody, stacji uzdatniania, pompowni i hydroforni a także wymiana odcinków sieci wodociągowej znajdujących się w złym stanie technicznym, która będzie wpływać na zmniejszenie ilości strat wody.

Realizowane w ramach modernizacji obiektów termomodernizacje, polegające na ociepleniu dachów i ścian obiektów kubaturowych, modernizacji systemów ogrzewania tym wymianie źródła ciepła, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej również przyczyniają się do zmniejszenia energochłonności przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną.

W ostatnich latach w zakresie działań związanych z termomodernizacją na terenie gminy Szczyrk realizowane były prace termomodernizacyjne dotyczące budynków oświatowych na terenie gminy Szczyrk.

W 2013 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach stworzył możliwość uzyskania dofinansowanie na zadania związane z ograniczeniem zapotrzebowania na ciepło grzewcze, na zadania należące do priorytetowych kierunków dofinansowania takich jak:

- **OA 1.2.** Budowa lub zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie.
- **OA 1.4.** Wdrażanie obszarowych programów ograniczenia emisji pyłowo-gazowych.
- **OA 1.5.** Termoizolacja budynków w zakresie wynikającym z audytu energetycznego.

Fundusz udziela pomocy finansowej w formie pożyczki do 80% kosztów kwalifikowanych.

5.8.2 Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych

Odnawialne źródła energii mogą stanowić istotny udział w bilansie energetycznym. Mogą przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa regionu śląskiego, a zwłaszcza do poprawy zaopatrzenia w energię na terenach o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej. Odnawialne źródła energii to także nowe miejsca pracy.

W „Programie wykorzystania OZE na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego” dokonano wyboru stref o zróżnicowanych warunkach do rozwoju poszczególnych źródeł energii w kategoriach ekonomiczno-technicznych. W zależności od wielkości potencjału oraz możliwości jego pozyskania wprowadzono trzy strefy A, B i C odpowiadające odpowiednio największemu, średniemu i małemu potencjałowi rozwoju wykorzystania poszczególnych źródeł energii odnawialnych. Strefa A odpowiada obszarom charakteryzującym się najkorzystniejszymi wskaźnikami opłacalności i określono ją jako strefa priorytetów krótkoterminowych do 2008 roku. Strefy B i C o niższych wskaźnikach opłacalności określono jako strefy priorytetów długoterminowych do 2015 roku

W zakresie energii wiatru gmina Szczyrk leży w strefie B i C – średnio korzystne warunki. Zaleca się przed ewentualną budową turbin wiatrowych przeprowadzenie pomiarów wietrzności przez okres co najmniej 1-2 lat. W zakresie energii geotermalnej – istnieje średni potencjał.

W zakresie energii słonecznej – warunki wykorzystania energii słonecznej podobne jak w całym województwie. Uzasadnione są możliwości wykorzystania tego potencjału to przede wszystkim stosowanie instalacji solarnych do przygotowania ciepłej wody użytkowej, ewentualnie podgrzewu powietrza.

Z tego względu coraz popularniejsze w ostatnich latach stało się wykorzystanie energii słonecznej do ogrzewania ciepłej wody użytkowej w gospodarstwach domowych. Wynika to nie tylko z mniejszych kosztów montażu (w porównaniu do pompy ciepła to około 1/3 kosztów), ale także z wdrażania Programu w ramach którego mieszkańcy mają możliwość uzyskania dofinansowania na montaż kolektorów słonecznych, a także na wymianę starych nieekologicznych kotłów.

W zakresie energii z biomasy – w zakresie drewna opałowego i zrębków drzewnych proponuje się pełne wykorzystanie potencjału tego paliwa. Biomasa można użytkować w małych i średnich kotłowniach, z których zasilane mogą być obiekty mieszkalne, użyteczności publicznej lub produkcyjne. W przypadku występowania w gospodarstwach rolnych niewykorzystanego potencjału słomy proponuje się jej użytkowanie lokalne do celów grzewczych poprzez spalanie w kotłach na słomę.

Zaleca się, aby wspierać przedsiębiorców, osoby fizyczne, które będą wyrażać chęć budowy urządzeń małej energetyki opartej o odnawialne źródła energii, z których produkcja pokrywałaby przede wszystkim potrzeby własne inwestorów. Programowe podejście do rozwoju energetyki odnawialnej powinno uwzględnić mechanizmy zachęcające do tworzenia małej energetyki rozproszonej, dzięki czemu rynek energii zostanie częściowo zamknięty w granicach gminy, czy regionu a co za tym idzie również przepływ pieniędzy.

Sytuacja w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii powinna się poprawiać wraz z rozwojem technologicznym. Zwiększająca się sprawność urządzeń oraz wzrost możliwości produkcyjnych powodują sukcesywny spadek cen urządzeń, co korzystnie odbija się na cenach całych systemów polepszając wskaźniki finansowe.

Zwiększające się szanse na konkurencyjność odnawialnych źródeł energii w stosunku do energetyki opartej o surowce mineralne wynikają również z powziętych przez Polskę zobowiązań międzynarodowych. Konieczność zwiększania udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym kraju wymuszać będzie konieczność tworzenia programów wspomagających zarówno w skali lokalnej, jaki i na szczeblu państwowym.

Mając na uwadze priorytety i zadania nakreślone w dokumentach planistycznych wyższego szczebla w zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych zaproponowano cele krótkoterminowe i wynikające z nich działania zmierzające do osiągnięcia celu długoterminowego. Są to głównie:

- racjonalizacja użytkowania wody,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- ograniczenie wykorzystywania zasobów wód podziemnych do celów przemysłowych (poza przemysłem spożywczym i niektórymi specjalnymi działami produkcji rolnej),
- wspieranie działań mających na celu zagospodarowanie wód opadowych w gospodarstwach domowych;
- realizacja przez zakłady planów racjonalnego gospodarowania wodą (np. wprowadzających zamknięte obiegi wody),
- zmniejszenie strat energii w systemach przesyłowych poprzez uszczelnienie rurociągów oraz ich właściwą eksploatację,
- poprawa parametrów energetycznych budynków – termomodernizacja,
- zwiększenie udziału energii otrzymywanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii,
- wzrost świadomości mieszkańców w zakresie korzystania z zasobów naturalnych oraz odnawialnych źródeł energii,
- ograniczenie zużycia wody i zapobieganie przenikaniu zanieczyszczeń do gleb i wód,

Takie działania nie tylko przyczynią się do zmniejszenia presji na środowisko, ale również są bardzo racjonalnym podejściem w dziedzinie ekonomiki produkcji.

Zmniejszenie energochłonności wodochłonności i odpadowości produkcji zależy przede wszystkim od działań podejmowanych przez przemysł i energetykę zawodową, a także przez sferę komunalną. Dlatego wskazane jest uczestnictwo zarówno władz miasta Szczyrk jak i samorządów gminnych w doskonaleniu organizacji rynku energii, promowanie energooszczędnych urządzeń, rozszerzenie działań w zakresie inwestycji termomodernizacyjnych.

Harmonogram działań w tym zakresie znajduje się w rozdziałach gospodarka wodna oraz ochrona powietrza.

5.9 Substancje chemiczne w środowisku i poważne awarie

Według Polityki ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 głównym zadaniem, po przyjęciu przez Sejm ustawy o zmianie ustawy o substancjach i preparatach chemicznych oraz niektórych innych ustaw, jest przygotowanie aktów wykonawczych do znowelizowanej ustawy w celu pełnej implementacji do polskiego prawa przepisów rozporządzenia REACH i innych aktów wspólnotowych. Zagrożenia pożarowe wynikają głównie z gęstości zaludnienia, charakteru zabudowy i stopnia uprzemysłowienia. Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Obowiązki związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także wojewodzie. Zakłady takie zazwyczaj przynoszą wiele korzyści dla lokalnej społeczności, zapewniają zatrudnienie, utrzymanie, są motorem rozwoju i wspierają inicjatywy społeczne. Jednakże z uwagi na charakter prowadzonej działalności, są także źródłem potencjalnego zagrożenia.

Na terenie Szczyrku nie funkcjonują przedsiębiorstwa, które według „Aktualizacji listy instalacji ustalonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach podlegają obowiązkowi uzyskania pozwolenia zintegrowanego zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska w całości”

Żadne z przedsiębiorstw działających na terenie Szczyrku nie należy do zakładów o zwiększonym ryzyku albo zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w myśl przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008 r. nr 25, poz. 150 z późn. zm.)

Lokalnym zagrożeniem dla chemizmu wód i gleb są dzikie składowiska odpadów, których bieżące usuwanie ogranicza niekorzystne ich oddziaływanie na środowisko.

Należy zwrócić uwagę na ważne źródło zanieczyszczenia wód, jakim mogą być magazyny i stacje paliw. Na terenie Szczyrku zlokalizowanych jest jedna stacja benzynowa wraz z magazynem paliw – Przedsiębiorstwa Komunalnego przy ulicy Granicznej 1 w Szczyrku. Związki te są niebezpieczne głównie z powodu ich właściwości ropopochodnych, gdyż nawet śladowe ilości tych związków rozpuszczone w wodzie sprawiają, że jest ona nieprzydatna do picia dla ludzi i zwierząt. Według informacji Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska zamieszczanej w corocznych raportach i rejestrach zdarzeń o znamionach poważnej awarii w latach 2008-2011 na terenie powiatu bielskiego nie wystąpiło żadne zdarzenie kwalifikujące się do umieszczenia go w w/w raportach i rejestrach.

Zapobieganie awariom miejscowym, prowadzi się głównie poprzez ograniczenie transportu substancji niebezpiecznych, kierowanie ich oznakowanymi trasami, omijającymi centra miast, informowanie społeczeństwa o sposobach zapobiegania zagrożeniom, o sposobie postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia a także ewentualna ewakuacja.

Powstałe zagrożenia w transporcie drogowym jak i kolejowym, a także w wypadku wystąpienia pożarów, zalań, podtopień czy likwidacji gniazd szerszeni zwalczane są przez odpowiednie jednostki straży pożarnej. Na terenie Szczyrku funkcjonuje Ochotnicza Straż Pożarna w Szczyrku przy ulicy Myśliwskiej 42.

Z uzyskanych informacji wynika, iż w ciągu ostatnich czterech lat ilość interwencji przeprowadzonych przez Straż Pożarną w roku na rok się zwiększa.

Na terenach rolniczych często przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Zgodnie z ustawą POŚ Starosta jest zobowiązany do okresowych badań jakości gleby i ziemi, których zakres będzie ustalony stosownym rozporządzeniem Ministra. Główne kierunki działań w zakresie monitoringu gleb są następujące:

- wykonanie badań monitoringowych gleby zgodnie z zapisami prawo ochrony środowiska,

- wykonanie badań monitoringowych gleb w oparciu o zasady waloryzacji przestrzennej obszaru rolniczego w systemie GIS (waloryzacja przestrzenna w rozumieniu kondycji środowiska winna być zharmonizowana z waloryzacją przyrodniczą),
- wykonywanie, w zależności od potrzeb, badań jakościowych gruntów na terenach przemysłowych.

Na terenie powiatu bielskiego w ostatnich latach nie przeprowadzono żadnych badań stanu jakości ziemi i gleb.

Na użytkach rolnych należy gospodarować zgodnie z zasadami „Dobrej Praktyki Rolniczej”. Dzięki temu można uzyskać korzyści finansowe i wzrost plonów, gdyż zarówno niedobór jak i nadmiar azotu powoduje obniżenie plonów. Azot rozprowadzany na polach w postaci nawozów sztucznych lub organicznych nie jest w całości wykorzystywany przez rośliny, a pozostała część ulega wymywaniu do wód gruntowych lub ulatnianiu do atmosfery. W ten sposób jego straty mogą wynosić nawet 50% wprowadzonej dawki. Wymyty azot oddziałuje negatywnie, na jakość wód powierzchniowych i podziemnych, stwarzając zagrożenie dla studni gospodarczych i ujęć komunalnych. Szczególne zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt stwarzają nitrozoaminy, które mają silne działanie toksyczne, mutagenne i rakotwórcze. Związki azotu przemieszczające się do głębszych poziomów wodonośnych degradują najcenniejsze zasoby wody pitnej, stanowiące jej źródło również dla przyszłych pokoleń.

W zakresie ograniczenia substancji chemicznych w środowisku niezbędne są szkolenia dotyczące odpowiedzialnego stosowania chemikaliów i postępowania z ich odpadami, wspierane finansowo przez fundusze ekologiczne oraz propagowanie produktów z substancji ulegających biodegradacji (np. torby na zakupy i naczynia jednorazowego użytku).

W związku z tym w nadchodzących latach działania powinny skupić się nad stworzeniem sprawnego systemu egzekucji przepisów w zakresie wprowadzania na rynek substancji chemicznych.

Zadania te na obszarze powiatu bielskiego realizowane są przez Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach, Oddział w Bielsku - Białej funkcjonującą w ramach Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach. Inspekcja prowadzi między innymi nadzór nad obrotem stosowaniem środków ochrony roślin oraz oceną progów szkodliwości występowania szkodników i patogenów roślin uprawnych.

W zakresie ochrony przed przedostawaniem się związków szkodliwych do środowiska niezbędna jest kontynuacja usuwania azbestu, a także egzekwowanie zbiórki opakowań po środkach ochrony roślin przez punkty sprzedaży.

Istotnym zadaniem dla samorządów jest dalsza realizacja zadań w zakresie budowy sieci kanalizacji sanitarnej, co spowoduje zmniejszenie się ilości związków biogenych trafiających do gleby i wód powierzchniowych poprzez nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, a także bezpośredni zrzut ścieków surowych do cieków i potoków. Ważnym przedsięwzięciem w tym zakresie jest rozbudowa sieci wodociągowej na terenach jeszcze, niezwodociągowanych, co przyczyni się do zapewnienia mieszkańcom wody zdatnej do picia.

5.10 Edukacja ekologiczna

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2020 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej. Ustawa Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Dz. U. 2001 Nr 62 poz. 627 z późn. zm. (tekst jednolity Dz. U. nr 25, po. 150 z późn. zm.) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody. Organy administracji, instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowobadawcze, obejmujące swym zakresem działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalonych programach oraz w swej działalności badania dotyczące zagadnień ochrony środowiska i badania te rozwijać.

W ramach edukacji ekologicznej dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców organizowane są „Dni Ziemi” i akcje „Sprzątanie świata”. W ramach tych obchodów organizowane jest zbieranie śmieci z rowów przydrożnych a także porządkowanie terenu wokół szkół. Corocznie przygotowywane są konkursy dla dzieci i młodzieży.

Jednym z istotnych elementów "programu ochrony środowiska" jest stworzenie w społeczności lokalnej odpowiedniego poziomu świadomości ekologicznej.

Działania własne gminy Szczyrk winny być skierowane również do mieszkańców poprzez:

- promocję proekologicznych postaw wobec środowiska w formie dystrybucji broszur, ulotek promujących szeroki aspekt ochrony środowiska, tj. ograniczenie zużycia wody, segregację odpadów, zmianę przyzwyczajeń konsumenckich, alternatywne źródła energii, itp.,
- udział w cyklicznych akcjach ekologicznych o zasięgu ponadlokalnym: „Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata”, „Światowy Dzień Ochrony Środowiska”.

Istotnym elementem edukacji ekologicznej jest promocja gminy Szczyrk poprzez udział w różnych konkursach, projektach. Celem takiej działalności, która jest prowadzona w szkołach i przedszkolach jest nie tylko przygotowanie dzieci i młodzieży do życia w społeczeństwie globalnej informacji, rozwój edukacji informatycznej dzieci i młodzieży i działania na rzecz wyrównania szans dzieci i młodzieży, ale również promowanie Szczyrku na szerszym forum oraz inicjowanie działań mających na celu ochronę środowiska naturalnego, edukacja ekologiczna mieszkańców miasta oraz inicjowanie działań mających na celu ochronę środowiska naturalnego oraz prowadzenie akcji informatycznych na temat Unii Europejskiej.

Miasto Szczyrk powinno współpracować z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania, a także opracowywać i wydawać materiały informacyjne na temat miejsc i rejonów w mieście o najlepiej zachowanych walorach przyrodniczych i krajobrazowych w celu ich popularyzacji wśród miłośników przyrody.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania w zakresie edukacji ekologicznej zamieszczone zostały w niniejszym dokumencie, w każdej działce gospodarki środowiskowej.

6 Priorytety ekologiczne, cele i kierunki ochrony środowiska

OCHRONA POWIETRZA						
Cel strategiczny		Kierunek działań		Zadanie ekologiczne		Jednostka odpowiedzialna
OA.1	Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł	OA.1.1	Spełnienie standardów, jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji z procesów spalania paliw, ograniczenie niskiej emisji, zmniejszenie zapotrzebowania na energię	OA.1.1.1	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	Gmina Szczyrk
				OA.1.1.2	Systematyczne prowadzenie kontroli podmiotów dotyczącej przestrzegania zasad ochrony środowiska	WIOŚ w Katowicach, WSSE w Katowicach
				OA.1.1.3	Budowa sieci gazowych	Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrze
				OA.1.1.4	Realizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Szczyrk (aktualizacja 2012 r.)	Gmina Szczyrk, Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrze, mieszkańcy, przedsiębiorstwa
		OA.1.2	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza	OA.1.2.1	Promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki	Gmina Szczyrk, organizacje ekologiczne, mieszkańcy
				OA.1.2.2	Wspieranie działań edukacji szkolnej np.: prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej zakresie ochrony powietrza dla młodzieży na terenach cennych przyrodniczo	Gmina Szczyrk
GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA W TYM OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SUSZĄ						
Cel strategiczny		Kierunek działań		Zadanie ekologiczne		Jednostka odpowiedzialna
WŚ.1	Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania	WŚ.1.1	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i deszczowej	WŚ1.1.1	Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej na terenie gminy	Gmina Szczyrk, AQUA S.A.
				WŚ1.1.2	Budowa przyłączy kanalizacji sanitarnej w ramach programu NFOŚiGW	Gmina Szczyrk
				WŚ1.1.3	Projekt rozbudowy kanalizacji sanitarnej w rejonie ulicy Stromej w Szczyрку Biłej	Gmina Szczyrk
				WŚ1.1.4	Projekt i budowa sieci wodociągu i kanalizacji sanitarnej w rejonie ulicy Zielonej	Gmina Szczyrk

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020
- AKTUALIZACJA

				WŚ.1.5	Budowa kanalizacji deszczowej w drogach na terenie gminy	Gmina Szczyrk, Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku Białej
		WŚ.1.2	Zapewnienie dobrej jakości wody do picia oraz ochrona jej ujęć	WŚ.1.2.1	Wymiana odcinków wodociągów z rur stalowych i żeliwnych	Gmina Szczyrk, AQUA S.A.
				WŚ.1.2.2	Ochrona ujęć wody pitnej oraz studni, wraz z wydzielonymi i odpowiednio oznakowanymi strefami ochrony bezpośredniej i pośredniej	Gmina Szczyrk
		WŚ.1.3	Racjonalne wykorzystanie wód powierzchniowych i podziemnych	WŚ.1.3.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami gmin na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	Gmina Szczyrk, AQUA S.A., organizacje ekologiczne, mieszkańcy
OPS.1	Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi	OPS.1.1	Zwiększenie retencji w zlewniach oraz zapobieganie skutkom wezbrań powodziowych	OPS.1.1.1	Budowa systemu monitoringu środowiska dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej na potokach Bika, Czyrna i Malinów	Gmina Szczyrk
				OPS.1.1.2	Inwentaryzacja, odbudowa i regulacja oraz prawidłowa eksploatacja odpowiednich urządzeń na ciągach kanalizacji deszczowej	RZGW w Krakowie, Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach, Gmina Szczyrk
				OPS.1.1.3	Opracowanie Programu ochrony przed powodzią na obszarze zlewni rzeki Żylicy	Gmina Szczyrk
				OPS.1.1.4	Monitorowanie stanu urządzeń wodnych	Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach
OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO W TYM LASÓW						
Cel strategiczny		Kierunek działań		Zadanie ekologiczne		Jednostka odpowiedzialna
OPK.1	Rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej Gminy	OPK.1.1	Rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej Gminy	OPK.1.1.1	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych promujących walory środowiska przyrodniczego o charakterze cyklicznym: „Powiatowe Dni Lasu”, „Wiosenna Akcja Sadzenia Drzew”, „Dzień Ziemi” (+konkursy towarzyszące)	Gmina Szczyrk, Powiat Bielski, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne, szkoły, przedszkola, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego O/Żywiec
OPK.2	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności biologicznej na terenie gminy	OPK.2.1	Stworzenie prawno – organizacyjnych narzędzi dla ochrony przyrody	OPK.2.1.1	Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjno – konserwacyjnych proponowanych pomników przyrody	Gmina Szczyrk
				OPK.2.1.2	Współdziałal w tworzeniu prawnych i organizacyjnych form ochrony przygranicznych obszarów przyrodniczo cennych oraz obszarów typowanych do krajowej sieci „Natura 2000”	Wojewoda Śląski, Gmina Szczyrk, Powiat Bielski
		OPK.2.2	Zachowanie lub odtworzenie właściwej	OPK.2.2.1	Utrzymanie zieleni w gminie	Gmina Szczyrk

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020
- AKTUALIZACJA

			struktury zieleni urządzonej	OPK.2.2.2	Wykonanie pasów izolacyjnych zieleni, wzdłuż tras narciarskich, wyciągów narciarskich, obiektów rekreacyjnych w rejonie masywu Skrzycznego	Gmina Szczyrk
ZRL.1	Ochrona bioróżnorodności terenów leśnych	ZRL.1.1	Wdrażanie proekologicznego modelu gospodarki leśnej	ZRL.1.1.1	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami zarządzania lasów państwowych	Nadleśnictwo Bielsko
				ZRL.1.1.2	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami zarządzania lasów prywatnych	Nadleśnictwo Bielsko, właściciele lasów
				ZRL.1.1.3	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych.	Nadleśnictwo Bielsko, Powiat Bielski, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (biuro powiatowe w Bielsku Białej)
				ZRL.1.1.4	Wykonanie pasów izolacyjnych zieleni wzdłuż tras narciarskich, wyciągów, obiektów rekreacyjnych w rejonie masywu Skrzycznego	Gmina Szczyrk, Powiat Bielski, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego O/Żywiec
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB						
Cel strategiczny		Kierunek działań		Zadanie ekologiczne		Jednostka odpowiedzialna
OGiIK.1	Ochrona gleb przed degradacją, rekultywacja terenów zdegradowanych i poprzemysłowych	OGiIK.1.1	Gleby użytkowane rolniczo	OGiIK.1.1.1	Prowadzenie właściwej struktury zagospodarowania przestrzennego	Gmina Szczyrk
				OGiIK.1.1.2	Dostosowanie produkcji roślinnej i zwierzęcej do naturalnego potencjału biologicznego gruntów (udział w Programie Owca – Plus)	Właściciele terenów rolniczych
				OGiIK.1.1.3	Podnoszenie jakości struktury gleb poprzez wykorzystanie kompostu	Właściciele terenów rolniczych
				OGiIK.1.1.4	Rekultywacja terenów zdegradowanych	Właściciele terenów rolniczych
				OGiIK.1.1.5	Okresowa kontrola zawartości metali ciężkich w glebach	Powiat Bielski
OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH						
Cel strategiczny		Kierunek działań		Zadanie ekologiczne		Jednostka odpowiedzialna
OZG.1	Ochrona zasobów złóż przez oszczędne i zrównoważone gospodarowanie	OZG.1.1	Zasoby kopalni	OZG.1.1.1	Wprowadzenie zapisów w MPZP o niezagospodarowywaniu terenów potencjalnych osuwisk w trakcie aktualizacji Planów	Gmina Szczyrk
				OZG.1.1.2	Realizacja na terenie miasta Programu Przeciwsuwiskowego polegającego na monitoringu aktywnych osuwisk i miejsc zagrożonych	Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Karpacki, Gmina Szczyrk
OCHRONA PRZED HAŁASEM						
Cel strategiczny		Kierunek działań		Zadanie ekologiczne		Jednostka odpowiedzialna

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020
- AKTUALIZACJA

OH.1	Zminimalizowanie uciążliwego hałasu w środowisku	OH.1.1	Ograniczenie hałasu komunikacyjnego	OH.1.1.1	Bieżące remonty dróg gminnych i powiatowych	Gmina Szczyrk, Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku – Białej
		OH.1.2	Tworzenie terenów wolnych od oddziaływań akustycznych związanych z przemysłem	OH.1.2.1	Uwzględnianie w MPZP miasta zapisów o dopuszczalnych poziomach dźwięku i egzekwowanie tych zapisów	Gmina Szczyrk
				OH.1.2.2	Realizowanie na lekcjach wychowawczych i zajęciach przedszkolnych tematów dotyczących wpływu nadmiernego hałasu na zdrowie człowieka (słuchanie głośnej muzyki)	Gmina Szczyrk, Szkoły, Przedszkola organizacje ekologiczne
				OH.1.2.3	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach
OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI WRAZ ICH MONITORINGIEM						
Cel strategiczny		Kierunek działań		Zadanie ekologiczne		Jednostka odpowiedzialna
PN.1	Kontrola i ograniczenie emisji ponadnormatywnego niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska	PN.1.1	Rozpoznanie stanu zagrożenia oddziaływania pól elektromagnetycznych	OPN.1.1	Preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Gmina Szczyrk
				OPN.1.1	Gromadzenie danych dotyczących instalacji powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
				OPN.1.3	Stworzenie systemu monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach
RACJONALIZACJA ZUŻYCIA ENERGII, SUROWCÓW I MATERIAŁÓW ORAZ WZROST UDZIAŁU ZASOBÓW ODNAWIALNYCH						
Zadania w tym zakresie zostały umieszczone w części dotyczącej ochrony powietrza						
EDUKACJA EKOLOGICZNA						
Zadania w zakresie edukacji zapisane zostały w każdej z dziedzin środowiskowych						

7 Plan operacyjny

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tyś.	Partnerzy	Źródła finansowania
OCHRONA POWIETRZA								
ZADANIA WŁASNE								
OH.1.1.1	Bieżące remonty i modernizacje dróg gminnych i powiatowych	2013	2020	Gmina Szczyrk, Zarząd Dróg Powiatowych	Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza	400	-	budżet Gminy Szczyrk, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki pomocowe i strukturalne UE, Bank Ochrony Środowiska
OA.1.1.1	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	2013	2016	Gmina Szczyrk	Zmniejszenie strat ciepła, ograniczenie zużycia paliw	2,500***	-	budżet Gminy Szczyrk, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki pomocowe i strukturalne UE, Bank Ochrony Środowiska
OA.1.1.4	Realizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Szczyrk (aktualizacja 2012 r.)	2013	2020	Gmina Szczyrk	Zmniejszenie strat ciepła, ograniczenie zużycia paliw	b.d.	-	budżet Gminy Szczyrk, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki pomocowe i strukturalne UE
ZADANIA KOORDYNOWANE								
OA.1.1.2	Systematyczne prowadzenie kontroli podmiotów dotyczącej przestrzegania zasad ochrony środowiska	2013	2020	WIOŚ w Katowicach	Przestrzeganie norm prawnych przez przedsiębiorców	100	WSSE w Katowicach	budżet Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach
OA.1.1.3	Budowa sieci gazowych	2013	2020	Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrze	Ograniczenie spalania węgla niskiej jakości	b.d.	-	Zatwierdzony przez Urząd Regulacji Energetyki „Plan Rozwoju Górnośląskiej Spółki Gazownictwa” nie obejmuje szczegółowo terenów inwestycyjnych na terenie Gminy Szczyrk
GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA W TYM OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SUSZĄ								
ZADANIA WŁASNE								
WŚ1.1.1	Budowa i modernizacja kanalizacji	2013	2016	Gmina Szczyrk	Poprawa jakości	40	AQUA S.A.	budżet gminy, WFOŚiGW,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020
- AKTUALIZACJA

	sanitarnej na terenie gminy							NFOŚiGW, środki pomocowe i strukturalne UE
WŚ1.1.2	Budowa przyłączy kanalizacji sanitarnej w ramach programu NFOŚiGW	2013	2016	Gmina Szczyrk	wód powierzchniowych i podziemnych	200	AQUA S.A.	budget gminy, NFOŚiGW
WŚ1.1.3	Projekt rozbudowy kanalizacji sanitarnej w rejonie ulicy Stromej w Szczyrku Białej	2013	2016	Gmina Szczyrk		60	-	budget Gminy Szczyrk
WŚ1.1.4	Projekt i budowa sieci wodociągu i kanalizacji sanitarnej w rejonie ulicy Zielonej	2013	2016	Gmina Szczyrk		170	AQUA S.A.	budget Gminy Szczyrk
WŚ1.1.5	Budowa kanalizacji deszczowej w drogach na terenie gminy	2013	2020	Gmina Szczyrk	j.w.	b.d.	-	budget Gminy Szczyrk, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki pomocowe i strukturalne UE
WŚ1.2.2	Ochrona ujęć wody pitnej oraz studni, wraz z wydzielonymi i odpowiednio oznakowanymi strefami ochrony bezpośredniej i pośredniej	2013	2020	Gmina Szczyrk	zapewnienie mieszkańcom wody o wysokiej jakości	120	-	budget Gminy Szczyrk, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki pomocowe i strukturalne UE
OPS.1.1.1	Budowa systemu monitoringu środowiska dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej na potokach Biła, Czarna i Malinów	2013	2020	Gmina Szczyrk	zabezpieczenie przed powodzią	6000	-	budget Gminy Szczyrk, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki pomocowe i strukturalne UE
OPS.1.1.3	Opracowanie Programu ochrony przed powodzią na obszarze zlewni rzeki Żylicy	2013	2016	Gmina Szczyrk	zabezpieczenie przed powodzią	15	RZGW w Krakowie	budget Gminy Szczyrk, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki pomocowe i strukturalne UE
ZADANIA KOORDYNOWANE								
WŚ1.2.1	Wymiana odcinków wodociągów z rur stalowych i żeliwnych	2013	2020	AQUA S.A.	zapewnienie mieszkańcom wody o wysokiej jakości	2.000****	Gmina Szczyrk	budget AQUA S.A.
OPS.1.1.2	Inwentaryzacja, odbudowa i regulacja oraz prawidłowa eksploatacja odpowiednich urządzeń na ciągach kanalizacji deszczowej	2013	2016	RZGW w Krakowie, Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Gmina Szczyrk	Ochrona mieszkańców i mienia przed powodzią	b.d.	RZGW w Krakowie, Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Gmina Szczyrk	budget RZGW, ZMIUW WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki pomocowe i strukturalne UE
OPS.1.1.5	Monitorowanie stanu urządzeń wodnych	2013	2020	Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	Ochrona mieszkańców i mienia przed	50/rok 400	-	budget ŚZMIUW, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki pomocowe i strukturalne UE

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020
- AKTUALIZACJA

					powodzą			
OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO W TYM LASÓW								
ZADANIA WŁASNE								
OPK.1.2.1	Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjno – konserwacyjnych proponowanych pomników przyrody	2013	2020	Gmina Szczyrk	Ochrona starych drzew i terenów zieleni miejskiej	50	Organizacje i stowarzyszenia ekologiczne, szkoły	budżet Gminy Szczyrk, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki pomocowe i strukturalne UE
OPK.2.2.1	Utrzymanie zieleni w gminie	2013	2020	Gmina Szczyrk	Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych	40/rok	-	budżet Gminy Szczyrk
OPK.2.2.2	Wykonanie pasów izolacyjnych zieleni, wzdłuż tras narciarskich, wyciągów narciarskich, obiektów rekreacyjnych w rejonie masywu Skrzycznego	2013	2020	Gmina Szczyrk	Rekompensata dla środowiska, wzrost lesistości	20/rok	Powiat Bielski, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego O/Żywiec	budżet Gminy Szczyrk
ZADANIA KOORDYNOWANE								
OPK.2.1.2	Współudział w tworzeniu prawnych i organizacyjnych form ochrony przygranicznych obszarów przyrodniczo cennych oraz obszarów typowanych do krajowej sieci „Natura 2000”	2013	2020	Wojewoda Śląski	tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych Województwa Śląskiego	b.d.	Gmina Szczyrk, Powiat Bielski	WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki pomocowe i strukturalne UE
ZRL.1.1.1	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	2013	2020	Nadleśnictwo Bielsko	Ochrona zasobów leśnych	120	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach	budżet Nadleśnictwa Bielsko
ZRL.1.1.2.	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów prywatnych	2013	2020	Nadleśnictwo Bielsko, właściciele lasów	Ochrona zasobów leśnych	100	-	budżet Nadleśnictwa Bielsko, środki własne właścicieli
ZRL.1.1.3	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych.	2013	2020	Nadleśnictwo Bielsko	Ochrona nowych terenów leśnych	50	Powiat Bielski, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (biuro powiatowe w Bielsku Białej)	budżet Nadleśnictwa Bielsko

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 - 2020
- AKTUALIZACJA

OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB								
ZADANIA WŁASNE								
OGiIK.1.1.1	Prowadzenie właściwej struktury zagospodarowania przestrzennego	2013	2020	Gmina Szczyrk	Kształtowanie wizerunku miasta	Koszty administracyjne	Powiat Bielski	budget Gminy Szczyrk
ZADANIA KOORDYNOWANE								
OGiIK.1.1.2	Dostosowanie produkcji roślinnej i zwierzęcej do naturalnego potencjału biologicznego gruntów (udział w Programie Owca - Plus)	2013	2020	Właściciele terenów rolniczych hodowcy owiec	Dostosowanie kierunków produkcji rolniczej do naturalnej predyspozycji gruntów	50	Zespół Doradztwa Rolniczego, Agencja Rynku Rolnego, Gmina Szczyrk,	Środki własne rolników, budget Województwa Śląskiego
OGiIK.1.1.3	Podnoszenie jakości struktury gleb poprzez wykorzystanie kompostu	2013	2020	Właściciele terenów rolniczych	poprawa struktury gleb, wzbogacanie jej w naturalne nawozy	100	Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Gmina Szczyrk	Środki własne rolników
OGiIK.1.1.4	Rekultywacja terenów zdegradowanych	2013	2020	Właściciele terenów rolniczych	Zachowanie gleb w dobrej kulturze	Koszty zostaną oszacowane po określeniu powierzchni terenów do rekultywacji	Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Gmina Szczyrk	Środki własne użytkujących tereny
OGiIK.1.1.5	Okresowa (raz na 5 lat) kontrola zawartości metali ciężkich w glebach	2013	2020	Powiat Bielski	Ocena stanu środowiska Ochrona zdrowia konsumentów	20 zł/5 lat 40	Gmina Szczyrk	budget Powiatu Bielskiego, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH								
ZADANIA WŁASNE								
OGiIK.1.2.1	Wprowadzenie zapisów w MPZP o niezagospodarowywaniu terenów potencjalnych osuwisk	2013	2020	Gmina Szczyrk	Ochrona życia i mienia mieszkańców i przedsiębiorców	Koszty administracyjne	Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Karpacki, powiat bielski	budget Gminy Szczyrk
ZADANIA KOORDYNOWANE								
OGiIK.1.2.2	Realizacja na terenie Szczyrku Programu Przeciwoświsowego polegającego na monitoringu	2013	2014	Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Karpacki	Ochrona życia i mienia mieszkańców i	b.d.	Gmina Szczyrk	budget Państwowego Instytutu Geologicznego Oddziału Karpackiego

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 - 2020
- AKTUALIZACJA

	aktywnych osuwisk i miejsc zagrożonych				przedsiębiorców			
OCHRONA PRZED HAŁASEM								
ZADANIA WŁASNE								
OH.1.1.1	Bieżące remonty dróg gminnych i powiatowych	2013	2020	Gmina Szczyrk, Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku - Białej	Zmniejszenie emisji hałasu	**	Powiat Bielski	budżet Gminy Szczyrk, budżet Powiatu Bielskiego
OH.1.2.1	Uwzględnianie w MPZP miasta zapisów o dopuszczalnych poziomach dźwięku i egzekwowanie tych zapisów	2013	2020	Gmina Szczyrk	Tworzenie stref buforowych wolnych od hałasu	Koszty administracyjne	Przedsiębiorcy, powiat bielski	budżet Gminy Szczyrk
ZADANIA KOORDYNOWANE								
OH.1.2.3	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	2013	2020	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	Przestrzeganie wymagań prawnych decyzji o poziomie dźwięku	Koszty administracyjne	Gmina Szczyrk, przedsiębiorstwa podlegające kontroli	budżet Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach
OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM								
ZADANIA WŁASNE								
OPN.1.1	Preferowanie mało-konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	2013	2020	Gmina Szczyrk	Ochrona przed zagrożeniem spowodowanym promieniowaniem	Koszty administracyjne	Administratorzy sieci energetycznych, właściciele stacji bazowych telefonii komórkowych	budżet Gminy Szczyrk
ZADANIA KOORDYNOWANE								
OPN.1.1	Gromadzenie danych dotyczących instalacji powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych	2013	2020	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Możliwość reagowania i ochrony mieszkańców	Koszty administracyjne	Gmina Szczyrk	budżet Województwa Śląskiego
OPN.1.3	Dalsze prowadzenie monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego	2013	2020	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	Możliwość reagowania i ochrony zdrowia mieszkańców	100	Gmina Szczyrk	budżet Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach
EDUKACJA EKOLOGICZNA*								

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020
- AKTUALIZACJA

ZADANIE WŁASNE								
OA.1.3.1	Promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki	2013	2020	Gmina Szczyrk	Poprawa świadomości ekologicznej społeczeństwa a co za tym idzie poprawa jakości powietrza oraz obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu	5/rok 40	organizacje ekologiczne, mieszkańcy	budżet Gminy Szczyrk
OA.1.3.2	Wspieranie działań edukacji szkolnej np.: prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej zakresie ochrony powietrza dla młodzieży na terenach cennych przyrodniczo	2013	2020	Gmina Szczyrk	j.w.		organizacje ekologiczne, mieszkańcy	budżet Gminy Szczyrk
WŚ.1.3.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami gmin na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	2013	2020	gmina Szczyrk	ograniczenie zużycia wody w gospodarstwach domowych	10	AQUA S.A.	budżet gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki pomocowe i strukturalne UE
OPK.1.1.1	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych promujących walory środowiska przyrodniczego o charakterze cyklicznym: „Powiatowe Dni Lasu”, „Wiosenna Akcja Sadzenia Drzew”, „Dzień Ziemi” (+konkursy towarzyszące)	2013	2020	Gmina Szczyrk	Ochrona walorów gminy	40 (5/rok)	Powiat Bielski, RDLP w Katowicach, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne	budżet gminy Szczyrk, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki pomocowe i strukturalne UE
OH.1.2.2	Realizowanie na lekcjach wychowawczych i zajęciach przedszkolnych tematów dotyczących wpływu nadmiernego hałasu na zdrowie człowieka (słuchanie głośniejszej muzyki)	2013	2020	Gmina Szczyrk	Uświadamiania młodzieży szkodliwości nadmiernego hałasu	4 zł/rok 32	placówki oświatowe, organizacje ekologiczne	budżet Gminy Szczyrk

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZYRK
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020
- AKTUALIZACJA

*w części dotyczące edukacji umieszczono zadania dotyczące edukacji ekologicznej ze wszystkich działań ochrony środowiska

** koszty zadania umieszczono w części dotyczącej ochrony powietrza

*** dokładne koszty działań termomodernizacyjnych zostaną oszacowane po określeniu zakresu działań i ilości budynków

**** dokładne koszty zostaną określone po opracowaniu dokumentacji projektowej i kosztorysowej

8 Zagadnienia systemowe

8.1 Mechanizmy prawne

Ustawy określają narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakładają na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Organami ochrony środowiska w myśl art. 376 ustawy Prawo ochrony środowiska są:

- wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
- starosta,
- sejmik województwa,
- marszałek województwa,
- minister właściwy do spraw środowiska.

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi. Burmistrz miasta Szczyrk sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.

Burmistrz Szczyrku lub osoby przez niego upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska. Burmistrz występuje do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.

Burmistrz okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Burmistrz w drodze decyzji może, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

8.2 Dostęp do informacji, udział społeczeństwa

Według ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 roku Nr 199, poz. 1227 z późn zm.) organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie znajdujące się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone.

Udostępnieniu podlegają informacje dotyczące:

- stanu elementów środowiska, takich jak:
 - powietrze,
 - woda,
 - powierzchnia ziemi,
 - kopaliny,
 - klimat,
- krajobraz i obszary naturalne, w tym:
 - bagna,
 - obszary nadmorskie i morskie,
 - rośliny,
 - zwierzęta i grzyby
 - oraz inne elementy różnorodności biologicznej, w tym organizmy genetycznie zmodyfikowane, oraz wzajemnych oddziaływań między tymi elementami;

- emisji, w tym odpadów promieniotwórczych, a także zanieczyszczeń, które wpływają lub mogą wpłynąć na elementy środowiska,
- środków, takich jak:
 - środki administracyjne,
 - polityki,
 - przepisy prawne dotyczące środowiska i gospodarki wodnej,
 - plany, programy
 - porozumienia w sprawie ochrony środowiska,
 - a także działania wpływające lub mogących wpłynąć na elementy środowiska, , oraz na emisje i zanieczyszczenia, jak również środków i działań, które mają na celu ochronę tych elementów;
- raportów na temat realizacji przepisów dotyczących ochrony środowiska,
- analiz kosztów i korzyści oraz innych analiz gospodarczych i założeń wykorzystanych w ramach środków i działań,
- stanu zdrowia, bezpieczeństwa i warunków życia ludzi, oraz stanu obiektów kultury i obiektów budowlanych - w zakresie, w jakim oddziałują na nie lub mogą oddziaływać:
 - stany elementów środowiska,
 - przez elementy środowiska,
 - emisje i zanieczyszczenia.

Wśród opracowań, stanowiących dokumenty jawne, które powinny zostać udostępnione przez organ miasta znajduje się również projekt Programu Ochrony Środowiska, a także już zatwierdzony dokument. W ramach współuczestnictwa społeczeństwa i niektórych grup społecznych w tworzeniu niniejszego opracowania będzie ono poddawane konsultacjom społecznym. Władze gminy Szczyrk udostępnią projekt POŚ do publicznej wiadomości poprzez umożliwienie wglądu do dokumentów na stronie internetowej, oraz w Urzędzie Miejskim, możliwe będą również konsultacje i udział społeczeństwa. Działania te zostaną poprzedzone informacjami i ogłoszeniami zamieszczonymi na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim, na stronie internetowej. Narzędzia takie usprawniają współpracę i budowanie partnerstwa. Ważną rolę również odgrywa budowanie powiązań między samorządami, a społeczeństwem, gdzie podstawą są komunikacje społeczne, systemy konsultacji i debat publicznych oraz wprowadzanie mechanizmów budowania świadomości. Zainteresowane osoby będą miały możliwość wpływu na ostateczny kształt opracowania, zostanie stworzone narzędzie dające możliwość zrozumienia niejasnych kwestii zamieszczonych w dokumentacji. Wynikiem tak szerokich działań z użyciem wielu narzędzi komunikacji interpersonalnej będzie stworzenie dokumentacji w formie satysfakcjonującej zarówno dla władz miasta jak i społeczeństwa.

8.3 System Zarządzania Środowiskowego na obszarze gminy Szczyrk

System Zarządzania Środowiskowego umożliwi systematyczną kontrolę i ocenę oddziaływania organizacji na środowisko oraz umożliwi systematyczną kontrolę i ocenę oddziaływania organizacji na środowisko oraz podejmowanie działań dla poprawy stanu środowiska.

Wprowadzenie Systemu Zarządzania Środowiskowego w Urzędzie Miejskim w Szczyrku może polegać na:

1. Wyznaczeniu właściwej Polityki Środowiskowej

Polityka Środowiskowa¹⁰ jest to deklaracja organizacji dotycząca jej intencji i zasad odnoszących się do ogólnych efektów działalności środowiskowej, określająca ramy do działania i ustalenia celów oraz zadań środowiskowych organizacji

Polityka Środowiskowa organizacji jest fundamentem Systemu Zarządzania Środowiskowego, powinna stanowić ramy do ustalania i przeglądu celów i zadań środowiskowych.

¹⁰ na podstawie normy PN-EN ISO 14001, 1996

Odpowiedzialność za ustalenie Polityki Środowiskowej może spoczywać na Kierownictwie. Kierownictwo organizacji jest również odpowiedzialne za wdrożenie polityki.

Najwyższe Kierownictwo określa Politykę Środowiskową tak, aby uwzględniała:

- misję organizacji,
- wymagania zainteresowanych stron oraz komunikowanie się z nimi,
- ciągłe doskonalenie,
- zapobieganie zanieczyszczeniom,
- specyficzne warunki lokalne i regionalne,
- zgodność z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska oraz z innymi wymaganiami prawnymi, które dotyczą organizacji,
- koordynację z istniejącą polityką (np. Polityką Jakości),
- udostępnienie polityki publicznie.

2. Zidentyfikowaniu aspektów środowiskowych związanych z działalnością i usługami miasta,

Wskaźniki oceny efektywności działalności środowiskowej mogą być, np.: efektywność wykorzystania materiałów i energii, procent powtórnie wykorzystanych odpadów (np. makulatury), liczba wypadków środowiskowych.

3. Zidentyfikowaniu wymagań środowiskowych związanych z działalnością, usługami i procesami oraz Systemem Zarządzania Środowiskowego i ochroną środowiska.

4. Wyznaczeniu celów i zadań środowiskowych w oparciu o znaczące aspekty środowiskowe i Politykę Środowiskową,

Cel środowiskowy¹¹ jest to ogólny cel wynikający z Polityki środowiskowej, który organizacja ustala do osiągnięcia, cel ten jest określony ilościowo, tam gdzie jest to możliwe.

Zadanie środowiskowe¹² jest to szczegółowe wymaganie dotyczące efektów działalności środowiskowej, wyrażane ilościowo zawsze, gdy jest to możliwe, mające zastosowanie do organizacji lub jej części, wynikające z celów środowiskowych, które należy określić lub zrealizować, aby osiągnąć te cele.

Po ustaleniu celów i zadań organizacja określa dla nich mierzalne wskaźniki. Wskaźniki te mogą być podstawą do oceny efektów działalności środowiskowej.

Organizacja ustanawia i utrzymuje udokumentowane cele i zadania środowiskowe dla każdej służby oraz na odpowiednim szczeblu wewnątrz organizacji.

5. Opracowaniu Programu Zarządzania Środowiskowego.

Program Zarządzania Środowiskowego przydziela odpowiedzialnością realizację wyznaczonych celów i zadań środowiskowych konkretnym osobom lub odpowiedniemu szczeblowi organizacji, określa środki i terminy, w których cele i zadania środowiskowe są realizowane.

Przystępując do opracowania Programu Zarządzania Środowiskowego, należy rozważyć:

- sposób opracowania Programu Zarządzania Środowiskowego,
- sposób uwzględnienia w programie celów przedstawionych w Polityce Środowiskowej organizacji,
- sposób kontrolowania i przeglądania Programu Zarządzania Środowiskowego,
- sposób kontrolowania stopnia realizacji celów i zadań środowiskowych,
- odpowiedzialność osób albo organizacji za poszczególne etapy i całość realizacji celów i zadań środowiskowych określonych w Programie Zarządzania Środowiskowego.

W mieście, które wprowadziło u siebie system Zarządzania Środowiskowego wszystkie wymagane elementy Systemu są wdrożone, a ustalone procesy, zwłaszcza te związane ze znaczącymi oddziaływaniami na środowisko powinny być okresowo kontrolowane.

¹¹ Norma PN-EN ISO 14001:1996

¹² Norma PN-EN ISO 14001:1996

Każdy pracownik Urzędu jest świadomy swojej roli w Systemie Zarządzania Środowiskowego.

W ramach wdrożenia Systemu Zarządzania Środowiskowego, w Urzędzie jest powołany Pełnomocnik ds. Systemu Zarządzania oraz Zespół ds. Środowiskowych.

Zadaniem Pełnomocnika ds. systemu Zarządzania jest nadzorowanie i zapewnienie prawidłowego wdrożenia Systemu Zarządzania Środowiskowego.

Pełnomocnik ds. systemu Zarządzania odpowiedzialny jest za nadzór nad realizacją wszystkich zaplanowanych zadań i przedsięwzięć związanych z Polityką Środowiskową i Programem Zarządzania Środowiskowego.

W skład zespołu ds. Środowiskowych wchodzi przedstawiciele poszczególnych wydziałów Urzędu Miejskiego Zespół odpowiedzialny jest za identyfikację aspektów środowiskowych, ustalenie i realizację celów i zadań środowiskowych oraz ich okresową aktualizację oraz za przekazanie informacji uzyskanych na spotkaniach.

W pierwszym etapie system Zarządzania Środowiskowego jest wdrażany w Urzędzie Miejskim, w drugim etapie w jednostkach Urzędu, natomiast w trzecim w przedsiębiorstwach funkcjonujących na obszarze miasta.

8.4 Monitoring środowiska

Państwowy Monitoring Środowiska (PMS) został utworzony ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska. Jego celem jest zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska. Państwowy monitoring środowiska według art. 25 ustawy Prawo Ochrony Środowiska z 2001 roku to system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o środowisku. Celem monitoringu ochrony środowiska jest rozpoznawanie stopnia zanieczyszczenia środowiska poprzez określony system pomiarów, ocen i badań, dostarczanie informacji o aktualnym stanie i stopniu zanieczyszczenia poszczególnych jego komponentów.

Dla prawidłowej oceny realizacji „Programu...” należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji „Programu...”. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powietrza będą:

- wielkości i zmiany stężeń zanieczyszczeń powietrza stale monitorowanych,
- udział odnawialnych źródeł energii w produkcji i wykorzystaniu ciepła i energii elektrycznej,
- wymiana nieefektywnych i zanieczyszczających środowisko małych i średnich kotłów węglowych (o mocy do 1 MW) na wysokosprawne i niskoemisyjne źródła ciepła.

Dla oceny racjonalizacji kosztów usług energetycznych:

- zmiana średniej ceny ciepła produkowanego z różnych paliw i z systemowego źródła ciepła w zł/GJ do ceny roku poprzedzającego,
- koszty i zużycia energii w obiektach i budynkach własnych gminy, w szczególności w obiektach przeznaczonych do modernizacji (monitoring przed i po przeprowadzeniu przedsięwzięć modernizacyjnych).

Dla prawidłowej oceny realizacji „Programu...” należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji „Programu...”. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie gospodarki wodnej będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- zasoby eksploatacyjne wód podziemnych,
- liczba mieszkańców podłączonych do systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej,
- liczba mieszkańców obsługiwana przez wodociąg,
- ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do środowiska,
- długość sieci kanalizacji sanitarnej,
- długość sieci kanalizacji deszczowej.

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powierzchni ziemi będą:

- powierzchnia lasów,
- powierzchnia obszarów chronionych,
- ilość chronionych obiektów,
- nasadzenia.

Celem monitorowania jest określenie:

- ilość zdegradowanych gruntów,
- ilość gruntów zrekultywowanych,
- zawartość metali ciężkich w glebie,
- zasobność gleby oraz odczyn.

Elementem polityki ekologicznej gminy Szczyrk jest tworzenie i wyposażanie systemu badań stanu środowiska, przetwarzanie uzyskanych danych oraz ich upowszechnianie. Rozwój systemów gromadzenia, interpretowania, wykorzystywania, prognozowania zmian stanu środowiska i publikacji danych o środowisku.

Ponadto, Ustawa Prawo Ochrony Środowiska nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy (w tym przypadku gminy miejskiej) sporządzanie, co dwa lata raportu z realizacji programu ochrony środowiska. Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz kontrola podejmowanych działań.

9 Aspekty finansowe realizacji „Programu...”

9.1 Analiza źródeł preferencyjnego wsparcia finansowego przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska

Wszystkie przedsięwzięcia zdefiniowane w ramach „Programu...” prowadzą do poprawy stanu istniejącego w zakresie ochrony środowiska – różnice dotyczą w zasadzie jednostek wdrażających, charakteru przedsięwzięcia i oczywiście jego kosztów. W myśl, zatem ogólnej polityki krajowej i Unii Europejskiej, podmioty odpowiedzialne za ich realizację mogą ubiegać się o wsparcie ze środków zewnętrznych na preferencyjnych (w stosunku do rynkowych) zasadach. Jest to szczególnie ważne w sytuacji ograniczonych możliwości budżetowych jednostek samorządu terytorialnego, jak również znacznych kosztów pozyskania i wykorzystania komercyjnych środków zwrotnych.

Preferencyjne źródła finansowania przedsięwzięć środowiskowych wynikają z szeregu programów (np. finansowanych środkami UE) bądź związane są z polityką instytucji/funduszy celowych. Generalnie źródła te można podzielić na dwie grupy: środki krajowe i środki zagraniczne.

W dalszej części opisane zostaną najistotniejsze (biorąc pod uwagę charakter określonych w programie przedsięwzięć) metody finansowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska. Należy jednak zaznaczyć, iż wskazane zostaną jedynie informacje podstawowe – duża zmienność kryteriów i czynników związanych z wykorzystaniem dostępnych środków nie daje się pogodzić z okresem planowania zadań wskazanych w „Programie...” Dlatego też bardziej zasadne wydaje się wskazanie źródeł informacji (najczęściej oficjalnych serwisów internetowych); ich systematyczne wykorzystanie pozwoli na wykształcenie obrazu sytuacji na podstawie najbardziej aktualnych danych.

9.1.1 Krajowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Fundusze Ochrony Środowiska (wojewódzkie i narodowy) mają za zadanie wspieranie realizacji inwestycji ekologicznych, a także działań nieinwestycyjnych (edukacja ekologiczna, opracowania naukowo-badawcze i ekspertyzy dotyczące zagadnień związanych z ochroną środowiska).

Przedsięwzięcia finansowane przez Fundusze (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach) muszą spełniać następujące kryteria:

- zgodności z polityką ekologiczną państwa,
- efektywności ekologicznej,
- efektywności ekonomicznej,
- uwarunkowań technicznych i jakościowych,
- zasięgu oddziaływania,
- wymogów formalnych.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspiera finansowo przedsięwzięcia podejmowane dla poprawy jakości środowiska w Polsce, traktując jako priorytetowe te zadania, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej. Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

NFOŚiGW stosuje następujące formy dofinansowania:

- oprocentowane pożyczki;
- dotacje;
- przekazywanie środków jednostkom budżetowym;
- dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów bankowych i pożyczek;
- nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej;
- udostępnianie środków finansowych bankom z przeznaczeniem na udzielanie kredytów na wskazane przez Narodowy Fundusz programy i przedsięwzięcia;

- poręczanie spłaty kredytów oraz zwrotu środków przyznanych przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe, przeznaczonych na realizację zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Ważną i interesującą formą wsparcia mogą być środki z tzw. Systemu Zielonych Inwestycji (GIS). Budżet tego „Programu...” stanowią w znacznej mierze środki pochodzące ze sprzedaży przez Polskę praw do emisji dwutlenku węgla. Dotacje (do 30%) połączone z preferencyjnymi pożyczkami (do 60%) kierowane są na te aspekty środowiskowe, które wiążą się z ochroną atmosfery i klimatu.

Wsparcie NFOŚiGW może być również formą pokrycia wkładu własnego w sytuacji realizacji inwestycji ze środków UE.

Oficjalny serwis internetowy: www.nfosigw.gov.pl

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach przewiduje dofinansowanie poprzez pożyczki i dotacje na wdrażanie projektów związanych z realizacją programów ochrony poszczególnych elementów środowiska. WFOŚiGW udziela:

- preferencyjnej pożyczki, w tym pożyczki pomostowej,
- dotacji,
- umorzenia części udzielonej pożyczki,
- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
- kredytu w bankowych liniach kredytowych.

Łączne dofinansowanie dla zadań inwestycyjnych nie może przekraczać 80% kosztów kwalifikowanych, przy czym istnieje możliwość uzyskania częściowego wsparcia w postaci dotacji (dla zadań pozainwestycyjnych maksymalna wartość dotacji może sięgać 100%).

Dotacje – do poziomu 50% kosztów kwalifikowanych – mogą być udzielane na następujące zadania inwestycyjne:

- zakupy inwestycyjne realizowane w ramach zadań związanych z edukacją ekologiczną, ochroną przyrody, zarządzaniem środowiskowym, zapobieganiem i likwidacją skutków poważnych awarii,
- budowa, modernizacja zbiorników małej retencji wodnej wpisanych do Programu małej retencji dla Województwa Śląskiego,
- budowa i modernizacja urządzeń wodnych zwiększających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe,
- udział w usuwaniu skutków powodzi w urządzeniach wodnych, brzegach rzek i potoków oraz urządzeniach ochrony środowiska,
- uzupełnianie w sprzęt wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych,
- usuwanie szkód w środowisku spowodowanych działaniem żywiołu.
- likwidacja zagrożeń środowiskowych powodowanych zdeponowaniem niebezpiecznych odpadów przez zakłady postawione w stan likwidacji,
- usuwanie skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego,
- likwidacja mogiłników i magazynów przeterminowanych środków ochrony roślin,
- usuwanie i unieszkodliwianie azbestu z obiektów służby zdrowia, oświaty i opieki społecznej,
- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej, za wyjątkiem produkcji energii cieplnej dla nowobudowanych obiektów,
- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej dla nowobudowanych obiektów użyteczności publicznej jednostek sektora finansów publicznych,
- z zakresu ochrony atmosfery i ochrony wód (za wyjątkiem budynków mieszkalnych), realizowane przez jednostki sektora finansów publicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz przez pozostałe jednostki w obiektach użyteczności publicznej wpisanych do rejestru zabytków.

Dla zadań polegających na demontażu, transporcie i unieszkodliwianiu azbestu z obiektów służby zdrowia, oświaty i opieki społecznej możliwe jest przyznanie dotacji do 80% kosztów kwalifikowanych zadania. Z kolei w przypadku przedsięwzięć polegających na usuwaniu skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi,

w przypadku nieustalenia podmiotu odpowiedzialnego albo bezskutecznej egzekucji wobec sprawcy, możliwe jest dofinansowanie do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

Dodatkowe możliwości¹³ otwierają się dla zadań polegających na usuwaniu szkód powodziowych opisanych w protokole szacowania szkód powodziowych. Dla nich możliwe jest dofinansowanie do 80% kosztów kwalifikowanych zadania. Wnioski składa się do 4 miesięcy od dnia odwołania alarmu powodziowego.

Dla zadań związanych z:

- zapobieganiem i likwidacją poważnych awarii;
- uzupełnieniem w sprzęt przeciwpowodziowy;
- wspomaganie systemu kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska;
- polegających na zakupach wyposażenia lub sprzętu pomocniczego (w tym także środków chemicznych do zwalczania zagrożeń dla zdrowia i środowiska) nie będących składnikami majątku trwałego i mających wartość jednostkową poniżej 3,5 tys. zł.,

możliwe jest przyznanie dotacji do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

Oficjalny serwis internetowy: www.wfosigw.katowice.pl

9.1.2 **Ogólnopolskie Programy Operacyjne – dysponujące środkami UE w okresie programowania 2007-2013**

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w ochronę środowiska w Polsce, w okresie programowym na lata 2007-2013 jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ). Głównym celem „Programu...” jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Na realizację POIiŚ w latach 2007-2013 zostanie przeznaczonych ponad 36 mld euro. Ze środków Unii Europejskiej będzie pochodziło 27 848,3 mln euro (w tym ze środków Funduszu Spójności – 21 511,06 mln euro (77%) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – 6 337,2 mln euro (23%).

Program obejmie wsparciem takie dziedziny jak: transport, środowisko, energetykę, kulturę i dziedzictwo kulturowe, szkolnictwo wyższe, a także ochronę zdrowia. W zakresie ochrony środowiska przewidziano dofinansowanie dla dużych inwestycji komunalnych, inwestycji ekologicznych w przedsiębiorstwach, projektów ochrony przyrody i bezpieczeństwa ekologicznego, a także edukacji ekologicznej. Wsparcie z „Programu...” otrzymają zarówno samorządy i przedsiębiorcy, jak również m.in. organizacje pozarządowe, parki narodowe i Lasy Państwowe.

Środowiskowe priorytety w POIiŚ to:

- Oś priorytetowa 1 - Gospodarka wodno-ściekowa (zredukowanie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi oraz zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej).
- Oś priorytetowa 2 - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi (zmniejszenie presji na powierzchnię ziemi - zmniejszenie udziału odpadów komunalnych składowanych i rekultywację terenów zdegradowanych).
- Oś priorytetowa 3 - Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (ograniczenie ryzyka zagrożeń ekologicznych poprzez inwestycje i system monitorowania).
- Oś priorytetowa 4 - Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska (ograniczanie negatywnego wpływu istniejącej działalności przemysłowej na środowisko i dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów prawa wspólnotowego).
- Oś priorytetowa 5 - Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych (ograniczenie degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej, w tym działania z zakresu edukacji ekologicznej).
- Oś priorytetowa 10 - Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku (poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa w zakresie oddziaływania sektora energetycznego na środowisko;

¹³ Dotyczy zasad dofinansowania obowiązujących dla roku 2011

wsparcie będzie udzielane na podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania, dystrybucji i użytkowania energii, w tym wzrost wykorzystania energii odnawialnej i biopaliw).

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka ma na celu wspieranie projektów o dużym znaczeniu dla gospodarki, jak również wspieranie szeroko rozumianej innowacyjności. Wspierane będą działania z zakresu innowacji: produktowej, procesowej (usługowej) oraz organizacyjnej. Wspierana i promowana będzie innowacyjność na poziomie, co najmniej krajowym i/lub międzynarodowym (określana jako innowacyjność średnia i wysoka). Program ujmuje również kontekst ochrony środowiska.

Oficjalny serwis internetowy: www.pois.gov.pl

9.1.3 Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Celem głównym „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013” jest stymulowanie dynamicznego rozwoju, przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu. Rozwój należy tu rozumieć bardzo szeroko, jako proces zachodzący na wielu komplementarnych płaszczyznach, w tym:

- gospodarczej: wzrost gospodarczy i zwiększenie zatrudnienia, rozwój technologiczny i innowacje, restrukturyzacja i dywersyfikacja działalności gospodarczej,
- społecznej: poprawa jakości życia mieszkańców, wzbogacenie tożsamości kulturowej i procesy integracyjne, rozwój usług i zasobów społecznych, wzrost mobilności zawodowej i społecznej,
- środowiskowej: zmniejszenie obciążeń i polepszenie jakości środowiska przyrodniczego, zachowanie bioróżnorodności,
- infra-technicznej: podnoszenie jakości, rozbudowa i racjonalne gospodarowanie zasobami infrastruktury technicznej.

Zadania objęte PROGRAMEM wpisują się w Priorytet V: Środowisko. Celem szczegółowym tego priorytetu jest: *ochrona oraz poprawa jakości środowiska*. Realizacja celu głównego będzie się odbywać poprzez następujące cele szczegółowe:

- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- ograniczenie ilości odpadów deponowanych i zdeponowanych w środowisku,
- poprawa jakości powietrza,
- doskonalenie systemu zarządzania środowiskiem,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa.

Investycje w zakresie środowiska wspierane będą w ramach następujących działań:

- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Gospodarka odpadami,
- Czyste powietrze i odnawialne źródła energii,
- Zarządzanie środowiskiem,
- Dziedzictwo przyrodnicze.

Maksymalnym poziomem wsparcia – w postaci dotacji – wynosi 85% kosztów kwalifikowanych.

Oficjalny serwis internetowy: www.rpo.silesia-region.pl

9.1.4 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Siedmioletni Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) ma przyczynić się do zapewnienia opłacalności produkcji rolnej, modernizacji gospodarstw i przetwórstwa artykułów rolnych, wspartych przez rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej. W ramach PROW zagadnienia środowiskowe realizowane będą w ramach następujących priorytetów:

Oś priorytetowa 1 – Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego – działanie: poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa (scalanie gruntów, gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi).

Oś priorytetowa 2 - Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich – działania:

- wsparcie gospodarstw na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW),
- program rolnośrodowiskowy (Płatności rolnośrodowiskowe),
- zalesienie gruntów rolnych oraz zalesienie gruntów innych niż rolne,
- odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy i wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych.

OŚ priorytetowa 3 – Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej – działania:

- różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej,
- podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej
- gospodarka wodno-ściekowa w szczególności zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, w tym systemów kanalizacji sieciowej lub kanalizacji zagrodowej,
- tworzenie systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych,
- wytwarzanie lub dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wiatru, wody,
- energii geotermalnej, słońca, biogazu albo biomasy.

Oficjalny serwis internetowy w województwie śląskim: www.prow.silesia-region.pl

9.2 Nakłady na realizację zadań „Programu...”

W ramach każdego z analizowanych kierunków ochrony środowiska starano się oszacować wartość nakładów finansowych związanych z realizacją zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych. Dla niektórych zadań było to absolutnie niemożliwe i w odpowiednich okienkach dokonano oznaczenia b.d. czyli brak danych. Odpowiednie zestawienia (plan operacyjny) dla tych przedsięwzięć, oprócz parametrów „cenyowo-terminowych”, wskazują podmiot/podmioty odpowiedzialne za wdrożenie – a zatem i finansowanie konkretnych działań. Ogólnie rzecz ujmując, można wydzielić dwie grupy przedsięwzięć – wg kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych:

- zadania finansowane bezpośrednio ze środków będących w dyspozycji gminy Szczyrk (środków budżetowych gminy),
- zadania finansowane przez osoby prywatne, podmioty komercyjne, różnego rodzaju organizacje i inne podmioty instytucjonalne,

Dokonany podział stanowi odzwierciedlenie kryterium odpowiedzialności za realizację przedsięwzięcia, tj. zadań własnych i zadań koordynowanych.

Obecnie zestawione zostaną łączne znane wartości wydatków inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w ramach kierunków ochrony środowiska – z uwzględnieniem kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych.

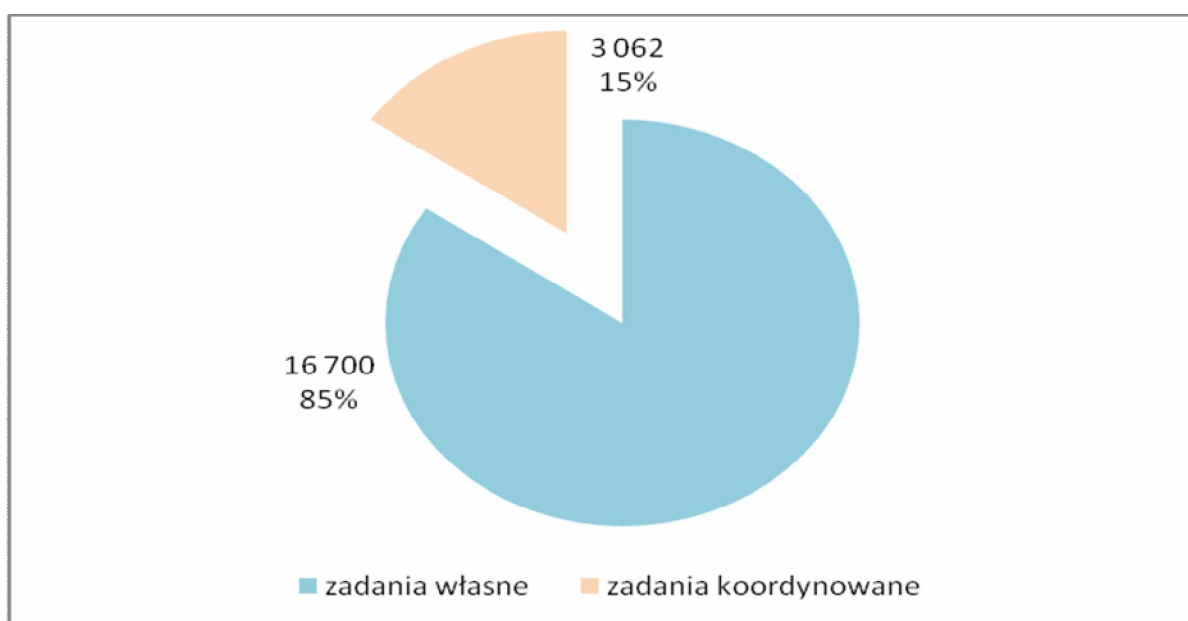
Tabela 16 Zbiorcze zestawienie wydatków na realizację przedsięwzięć w poszczególnych kierunkach ochrony środowiska

Lp.	Wyszczególnienie	Zadania własne		Zadania koordynowane		OGÓŁEM	
		Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział
1.	Ochrona powietrza	2 900	17,37	100	3,27	3 000	15,18
2.	Gospodarka wodno-ściekowa, w tym ochrona przed powodzią i suszą	9 605	57,51	2 400	78,38	12 005	60,75
3.	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego, w tym lasów	4 073	24,39	272	8,88	4 345	21,99
4.	Ochrona powierzchni ziemi i gleb	0	0,00	190	6,21	190	0,96
5.	Ochrona zasobów	0	0,00	0	0,00	0	0,00
6.	Ochrona przed hałasem	0	0,00	0	0,00	0	0,00
7.	Ochrona przed promieniowaniem niejonizującym	0	0,00	100	3,27	100	0,51
8.	Edukacja ekologiczna	122	0,73	0	0,00	122	0,62
OGÓŁEM		16 700	100,00	3 062	100,00	19 762	100,00

Źródło: opracowanie własne

Przedstawione zestawienie wskazuje m.in. na znaczną dysproporcję pomiędzy kosztami zadań własnych i koordynowanych. Realizacja zadań własnych kosztować będzie ponad 4 razy więcej niż zaplanowanych przedsięwzięć leżących poza gestią gminy. Należy także wziąć pod uwagę iż duża część zadań koordynowana nie ma podanych kosztów ze względu na trudności związane z ich oszacowaniem. Może zdarzyć się tak, iż koszty zadań koordynowanych będą w perspektywie czasowej większe lub porównywalne z zadaniami własnymi.

Przyjmując zatem założenie, iż istotna poprawa stanu środowiska jest pochodną wielkości nakładów finansowych, można byłoby stwierdzić iż gmina Szczyrk na dynamikę zmian w ochronie środowiska na tle innych podmiotów.

Rysunek 19 Udział zadań wg kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych w ogólnych wydatkach związanych z realizacją programu ochrony środowiska

Źródło: opracowanie własne (dane podano w tys. złotych i w %)

Drugą istotną kwestią jest to, że istnieją obszary (kierunki) ochrony środowiska, które są zdecydowanie bardziej kapitałochłonne niż inne. Zarówno w przypadku zadań własnych Gminy, jak i zadań koordynowanych są to Ochrona powietrza i Gospodarka wodno-ściekowa, w tym ochrona przed powodzią i suszą, a także ochrona dziedzictwa przyrodniczego (ok. 97% wydatków).

Rysunek 20 Struktura wydatków na wybranych kierunkach na tle pozostałych zadań objętych programem ochrony środowiska

Źródło: opracowanie własne

Wyodrębnione obszary determinują jednocześnie możliwości uzyskania wsparcia finansowego (preferencyjnego). W kontekście dokonanej wcześniej analizy źródeł preferencyjnego wsparcia zadań z zakresu ochrony środowiska, kluczowe będzie skuteczne pozyskanie dofinansowania z źródeł zewnętrznych, w szczególności funduszy UE (do 2013 r. są to: RPO WSL, PO IiŚ, PROW i potem w latach 2014-2020) i WFOŚiGW w Katowicach.

Wielość podmiotów, których zaangażowanie przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie Gminy Szczyrk sprawia, iż szczegółowe badanie zdolności do pokrycia wydatków na realizację zadań im przypisanych jest praktycznie niemożliwe, ale i również niepotrzebne.

10 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla gminy Szczyrk na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020”. Zakresem opracowania objęto:

- cele ekologiczne;
- priorytety ekologiczne;
- poziomy celów długoterminowych;
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno ekonomiczne i środki finansowe.

Niniejsze opracowanie zawiera między innymi takie elementy jak:

- OCENA REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA,
- OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA
 - Ochrona powietrza atmosferycznego (w tym: emisja przemysłowa, urządzenia ochrony powietrza w zakładach, niska emisja, stan sanitarny powietrza, monitoring jakości powietrza oraz monitoring jakości powietrza na terenie zakładów),
 - Gospodarka wodno – ściekowa (w tym: wody powierzchniowe, sieć hydrograficzna, stan czystości rzek, monitoring wód powierzchniowych i podziemnych, gospodarka wodno – ściekowa i oczyszczalnie ścieków oraz ochrona przed powodzią),
 - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego (w tym: parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, obszary natura 2000, lasy oraz inne cenne walory przyrodnicze miasta),
 - Ochrona powierzchni ziemi i gleb (w tym: stan powierzchni ziemi i gleb oraz monitoring gleb),
 - Ochrona zasobów (w tym: uwarunkowania gospodarki kopalinami oraz zasoby surowców kopalin),
 - Ochrona przed hałasem (w tym: hałas drogowy, kolejowy, przemysłowy oraz monitoring hałasu),
 - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem,
 - Rozwój edukacji ekologicznej.
- PRIORYTETY EKOLOGICZNE, CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA
- PLAN OPERACYJNY
- ZAGADNIENIA SYSTEMOWE
- ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU
- STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Aktualizacja „Programu...” to przede wszystkim przedstawienie zadań, które zostaną zrealizowane w najbliższych 8 latach w celu zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego gminy i tworzenia podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Planowane nakłady na realizację zadań własnych miasta w latach 2013-2020 na ochronę środowiska szacuje się na około 17 mln zł. Największe środki planowane są na ochronę powietrza i gospodarkę wodno-ściekową.

Aktualizacja „Programu...” zawiera omówienie uwarunkowań finansowych gminy Szczyrk. Zostały przedstawione potencjalne i możliwe do pozyskania źródła bezzwrotnego, a także preferencyjnego i komercyjnego dofinansowania.

Dzięki wyznaczeniu i identyfikacji problemów możliwe jest określenie celów, do jakich należy dążyć w ciągu najbliższych 8 lat wdrażania „Programu...”.

Najważniejszymi problemami ekologicznymi na terenie Szczyrku są:

- niska emisja,
- napływ zanieczyszczeń z zewnątrz,

- zły stan dróg,
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców.

Przeprowadzona analiza stanu zanieczyszczenia powietrza wykazała, że na terenie Szczyrku w celu zmniejszenia emisji i imisji wskazane są działania dążące do poprawy czystości atmosfery.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego gmina realizuje zadania polegające na termomodernizacji budynków komunalnych będących w jej zarządzie, a także dofinansowania w zakresie wymiany źródła ciepła i montażu kolektorów słonecznych dla mieszkańców.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, niezbędna jest likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek płynących przez teren gminy, niezwykle ważnym w tym zakresie zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb), które obecnie funkcjonują na terenach nieskanalizowanych. Bardzo często zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód.

W rolnictwie należy się skupić na stosowaniu najlepszych dostępnych praktyk rolniczych, co powinno doprowadzić do ograniczenia ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiorników.

Głównym celem w zakresie ochrony przed hałasem na terenie całego powiatu bielskiego w najbliższych latach będzie dokonanie oceny akustycznej wybranych miejsc powiatu, są to główne ciągi komunikacyjne drogowe. Niezależnie od przeprowadzania oceny akustycznej terenów ruchu komunikacyjnego niebagatelnym elementem działalności kontrolnej są przeprowadzane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska kontrole podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

Bardzo ważnym elementem i celem krótkoterminowym w zakresie ochrony przed hałasem jest:

- ustalenie w miejskich planach zagospodarowania przestrzennego wydzielonych terenów pod realizację zorganizowanej działalności inwestycyjnej, zakładów mogących być potencjalnymi źródłami hałasu do środowiska, co umożliwi lokalizację zakładów produkcyjnych i przemysłowych, z dala od terenów mieszkaniowych,
- niedopuszczanie do realizacji inwestycji, które mogą być źródłem dużej emisji hałasu do środowiska ze względu na rodzaj prowadzonej działalności lub technologii produkcji.

Miasto Szczyrk znajduje się w granicach Parku Krajobrazowego Beskid Śląski, na terenie gminy znajduje się 31,746 km² powierzchni Parku tj około 8%. Gmina Szczyrk znajduje się częściowo na terenie Specjalnego Obszaru Ochrony BESKID ŚLĄSKI powierzchnia na terenie Szczyrku 703,43 ha. Na terenie gminy zlokalizowano 5 pomników przyrody nieożywionej (jaskinie) oraz 2 pomniki przyrody ożywionej (drzewa).

Dla ochrony dziedzictwa przyrodniczego miasta oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące cele:

- utrzymanie walorów i funkcji obszarów przyrodniczych,
- obejmowanie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo,
- dostosowanie terenów leśnych do pełnienia funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej.

Kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa, biorącego aktywny udział w procesie dbania o środowisko to cenne i długoterminowe zadanie, które niejednokrotnie trzeba prowadzić na bieżąco i nieustająco. Edukacja ekologiczna jest procesem, którego głównym celem jest ukształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy mieszkańców i turystów wypoczywających na terenie Szczyrku w sferze konsumpcji, a także ochrony powietrza oraz gospodarki wodnej.

Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonych działań na rzecz ekologizacji, co zapewni ograniczenia niskiej emisji, zmniejszenie ładunku zrzutu ścieków surowych do rzek i potoków, a także pozyskanie większej surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowisko.

Aktualnie gmina w miarę posiadanych i pozyskanych środków sukcesywnie realizuje zadania, kładąc szczególny nacisk na ograniczenie niskiej emisji poprzez termomodernizację i wymianę nieekologicznych źródeł ciepła oraz montaż kolektorów słonecznych w gospodarstwach domowych mieszkańców. Działania te w połączeniu z realizacją zadań o charakterze edukacyjnym w dużej mierze przyczyniają się do poprawy jakości środowiska na obszarze gminy.

Szczyrk stara się pozyskiwać dofinansowanie głównie na realizację zadań turystycznych i poprawiających wizerunek gminy ze środków zewnętrznych krajowych i zagranicznych w celu realizacji zadań kosztownych, gdyż nie ma możliwości sfinansowania ich ze środków budżetu własnego.

Dotychczasowa realizacja zadań zawartych w aktualnie obowiązującym Programie Ochrony Środowiska dla gminy Szczyrk w poszczególnych obszarach tematycznych, daje podstawy do wyciągnięcia wniosków, iż dla osiągnięcia zamierzonych celów w poprzednim i niniejszym Programie niezbędne będzie większe zaangażowanie gminy w celu pozyskiwania środków finansowych na realizację zadań nie tylko w sferze turystycznej, ale także w dziedzinie ochrony powietrza (remonty i modernizacje dróg) gospodarki wodno – ściekowej (budowa sieci kanalizacji sanitarnej). Działania takie zagwarantują gminie brak własnych zanieczyszczeń wody i powietrza, a tym samym gwarantuje zrównoważony rozwój miasta - obecnie jak i w perspektywie wieloletniej.

Realizacja zadań zaproponowanych w niniejszej aktualizacji przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności gminy, polepszenia warunków życia i zdrowia mieszkańców oraz turystów wypoczywających na terenie gminy czy uprawiających zimowe sporty, a także poprawy jakości walorów środowiskowych i skuteczniejszej ochrony terenów prawnie chronionych oraz tych o walorach przyrodniczych i rekreacyjno - wypoczynkowych.

WYKAZ SKRÓTÓW:

BZT5	-	biologiczne zapotrzebowanie na tlen
ChZT	-	chemiczne zapotrzebowanie na tlen
GDDKiA	-	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS	-	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	-	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
IUNG	-	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
KPGO	-	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010
KPOŚK	-	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
NFOŚiGW	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	-	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	-	ocena oddziaływania na środowisko
OSO	-	obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	-	Odnawialne Źródła Energii
PIG	-	Państwowy Instytut Geologiczny
PIOŚ	-	Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska
PIS	-	Państwowa Inspekcja Sanitarna
POH	-	Program Ochrony przed Hałasem
POIiŚ	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	-	Program Ograniczania Niskiej Emisji
POP	-	Program Ochrony Powietrza
PWiK	-	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
RDLP	-	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	-	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	-	Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM	-	Równoważna Liczba Mieszkańców
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEKAP	-	System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej
SIWZ	-	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
SOO	-	specjalne obszary ochrony siedlisk;
WFOŚiGW	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
WIOŚ	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WODR	-	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WSO	-	Wojewódzki System Odpadowy
WSSE	-	Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna
ZPK	-	Zespół Parków Krajobrazowych